

Crna Gora
Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava

**IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI AKCIONOG PLANA STRATEGIJE
SOCIJALNE INKLUZIJE ROMA I EGIPĆANA 2021-2025.
ZA 2024. GODINU**

Podgorica, mart 2025. godine

Sadržaj

Uvodni rezime	6
Osvrt na najvažnije postignute rezultate i izazove.....	5
Informacija o napretku u postizanju operativnih ciljeva	9
Diskriminacija i anticiganizam	9
Kultura, identitet i informisanje Error! Bookmark not defined.	11
Siromaštvo	14
Politička i društvena participacija	Error! Bookmark not defined.
Stanovanje	Error! Bookmark not defined.
Obrazovanje	19
Zapošljavanje	Error! Bookmark not defined.
Zdravlje	Error! Bookmark not defined.
Građanski status i lična dokumenta	Error! Bookmark not defined.
Socijalna i porodična zaštita	Error! Bookmark not defined.
Tabelarni izvještaj o sprovođenju Akcionog plana za 2023. godinu	Error! Bookmark not defined.
Preporuke	109

I - UVODNI REZIME

U septembru, 2021. godine, Vlada Crne Gore je donijela „Strategiju socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2021 - 2025“¹ (u daljem tekstu Strategija) i usvojila Akcioni plan za sprovođenje iste za 2021. godinu.

Ključni cilj Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana 2021-2025 je poboljšanje socio-ekonomskog i pravnog položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori, kroz izgradnju inkluzivnog i otvorenog društva zasnovanog na borbi i eliminisanju svih oblika diskriminacije, anticiganizma i siromaštva. U cilju praćenja realizovanih aktivnosti predmetne Strategije, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava je formiralo Komisiju za praćenje sprovođenja Strategije. Da bi se ostvario glavni strateški cilj, identifikovano je više ključnih oblasti djelovanja:

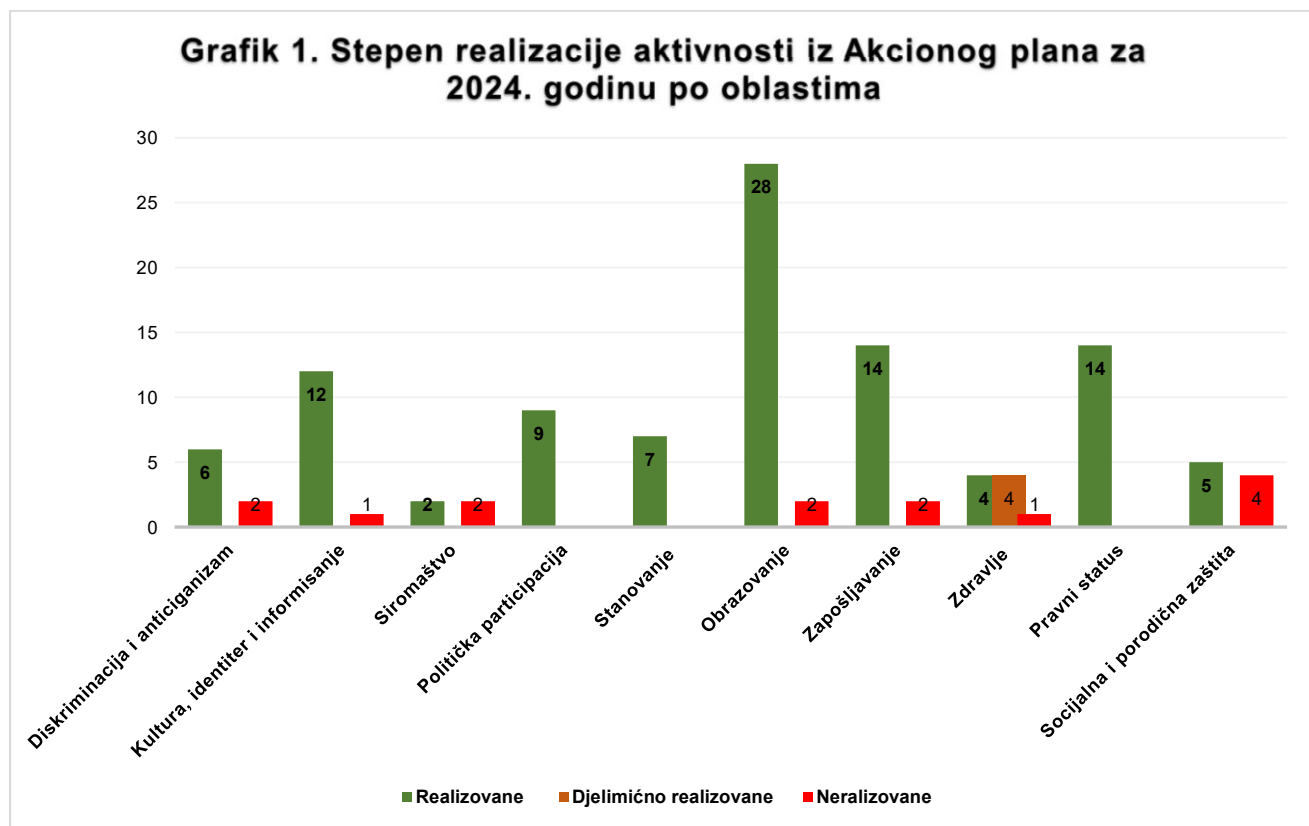
- Diskriminacija i anticiganizam;
- Kultura, identitet i informisanje;
- Siromaštvo;
- Politička i društvena participacija;
- Stanovanje;
- Obrazovanje;
- Zapošljavanje;
- Zdravlje;
- Pravni status;
- Nasilje u porodici, dječiji brak i prosjačenje;

U okviru svake od ovih oblasti, formulisani su operativni ciljevi i aktivnosti za ostvarenje tih ciljeva, uz prateće indikatore učinka i rezultata kojima se mjeri uspješnost njihovog sprovođenja i njihov doprinos ostvarivanju ciljeva Strategije.

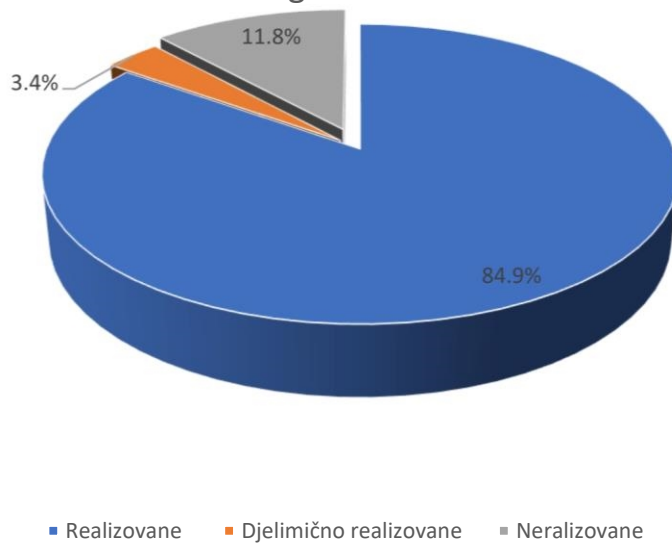
---

¹ <https://wapi.gov.me/download/ac62f522-fc63-4408-b164-546aefa52a4b?version=1.0>

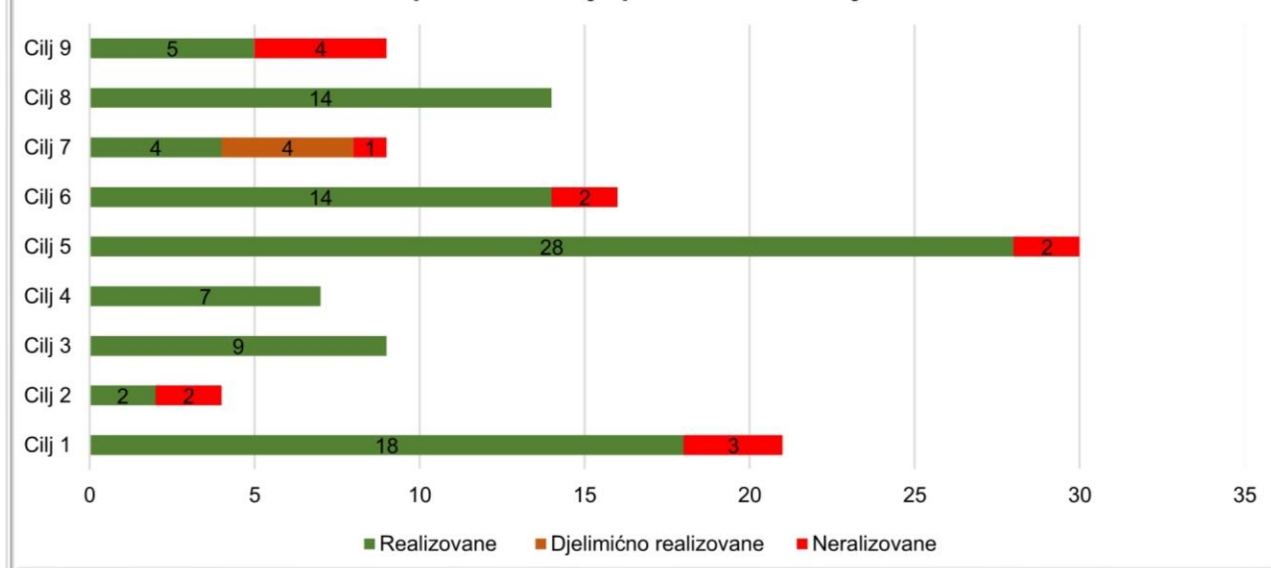
Stepen realizacije i obrazloženje

Grafik 2. Stepen realizacije aktivnosti iz Akcionog plana za 2024. godinu

Grafik 3. Stepen realizacije po strateškim ciljevima

Zašto se aktivnosti nijesu realizovane u roku

Neke aktivnosti će se realizovati u 2025. godini. Zbog kašnjenja donatorskih sredstava, jedna aktivnost nije realizovana, jer su sajmovi već bili realizovani. Nakon pristizanja sredstva su preusmjerena na druge aktivnosti, i osnaživanje i pilotiranje aktivnosti u Rožajama i Cetinju. Zbog renoviranja odmaralista jedna aktivnost je pomjerena za 2025. godinu. Organizovanje studijske posjete za jednu aktivnost je pomjereno za prvi kvartal 2025. Zbog kašnjenja donatorskih sredstava, jedna aktivnost nije realizovana, jer su sajmovi već bili realizovani. Nakon pristizanja sredstva su preusmjerena na druge aktivnosti, i osnaživanje i pilotiranje aktivnosti u Rožajama i Cetinju. Jedna aktivnost koju je UNICEF podržao završila se 2021. godine, kada je istekao ADA projekat. Zbog promjene programske orijentacije donatora priprema projekta je obustavljena za jednu aktivnost. Jedna aktivnost nije realizovana usljed izmjena u internom projektnom planiranju donatora u okviru projekta EU4FAST.U međuvremenu smo obaviješteni da je predviđen drugačiji modalitet realizacije predmetne aktivnosti te će ista biti organizovana u širem formatu, te MUP/Odjeljenje iz tog razloga neće biti nosilac.

Osvrt na najvažnije postignute rezultate i izazove

Diskriminacija i anticiganizam

- ✚ U Budvi organizovana edukacija za pripadnike RE populacije o prepoznavanju anticiganizma, diskriminacije i načina za prijavljivanje slučajeva diskriminacije.
- ✚ Razvijen je program za borbu protiv svih oblika diskriminacije, sa posebnim fokusom na anticiganizam, razvijen u saradnji sa NVO „Koračajmo zajedno“. Očekuje se obuka trenera koji će realizovati ovaj program.

Kultura, identitet i informisanje

- ✚ Radijska emisija „Glas Roma“ emitovana je svakog ponedjeljka u 18:05, ukupno 23 puta u toku godine, dok je televizijska emisija „Savore“ prikazivana na prvom programu RTCG-a svakog ponedjeljka u 11:00, ukupno 20 puta.
- ✚ Korisnici sredstava koji su dobili podršku preko Fonda za podsticanje plularizma i raznovrsnosti medija za 2024. godinu su internetske publikacije Roma.net (9.227,20 EUR).

Podrška nevladinim organizacijama putem javnih oglasa.

- ✚ U 2024. godini podržan je ukupno 221 projekat sa iznosom od 1.591.125,00 €. Ovom raspodjelom obuhvaćeno je 21 projekat koji se odnose na romsku i egipćansku nacionalnu zajednicu (9,50%), sa ukupnim iznosom od 136.350,00 € (9%).
- ✚ Ukupan iznos finansijskih sredstava za projekte nevladinih organizacija za „Unapređenje položaja romske i egipćanske zajednice u Crnoj Gori“ podržane od Ministarstva ljudskih i manjinskih prava u 2024. godini iznosio je 500.000,00 eura, kojim su podržani 33 projekata.

Siromaštvo

- ✚ Povodom Međunarodnog dana Roma uručena tri kombi vozila za prevoz romske djece.
- ✚ Evidentirane su sve romske i egipćanske porodice koje žive u uslovima siromaštva

na teritoriji opštine Pljevlja. Uz finansijsku podršku međunarodne organizacije "Help", obezbijedeni su pijaća voda, ogrijev i osnovne životne potrepštine, čime je direktno unaprijeđen kvalitet života ovih porodica.

- ✚ Paketi humanitarne pomoći (hrana, higijena) je dobilo 48 porodica koje nemaju pristup socijalnoj zaštiti zbog nedostatka potrebnih dokumenata za ostvarivanje prava iz opsega socijalne zaštite;
- ✚ Kroz Porodični centar izvršene su distribucije pelena za djecu, a ovim vidom pomoći je obuhvaćeno 180 djece;
- ✚ 240 učenika je dobilo školski pribor, a 100 učenika je dobilo i đačke torbe.
- ✚ Opštinska organizacija Crvenog krsta Tivat kontinuirano je tokom 2024. godine pružala pomoć u vidu paketa garderobe, bebi paketa, hrane i higijenskih proizvoda za 15 porodica iz RE populacije koje nisu evidentirane u zvaničnim registrima. Ova pomoć je značajno doprinosila poboljšanju životnih uslova ovih porodica.

Politička i društvena participacija

- ✚ U Skupštini Crne Gore održano Drugo zasjedanje Romskog parlamenta.
- ✚ Usvojen je Predlog Izveštaja o sprovođenju Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana 2021-2025. za 2023. godinu i Predlog Akcionog plana za sprovođenje strategije socijalne inkluzije Roma i egipćana 2021-2025 za 2024 -2025. godinu.
- ✚ Postavljen prvi tumač za romski jezik u Crnoj Gori.
- ✚ *Rezultati Popisa stanovništva 2023. godine. Ukupan broj Roma u Crnoj Gori po zadnjem popisu stanovništva 2023. godine iznosi 5. 629 ili 0,90% od ukupnog broja stanovnika, dok Egipćana ima 1.655 odnosno 0,27% od ukupnog broja stanovnika u Crnoj Gori.* Romskim jezikom govori 4. 658 osoba odnosno 0,75% od ukupnog stanovništva. **Ukupan broj roma i Egipćana iznosi 7284 odnosno 1,17% od ukupnog broja stanovnika u Crnoj Gori.**

Stanovanje

- ✚ Savjet Evrope je odobrio projekta čiji je cilj finansiranje legalizacije 50 bespravnih objekata koje koriste Romi i Egipćani.
- ✚ Završena Adaptacija naselja socijalnog stanovanja u Pljevljima – Trlica. Adaptirano deset individualnih stambenih objekata.
- ✚ Odlukom Glavnog grada Ministarstvu socijalnog staranja, brige o porodici i demografije ustupljena su tri objekta na Vrelima Ribničkim, za čiju je adaptaciju Ministarstvo opredjelilo novčana sredstva u iznosu od 150.000 eura i HELP sredstva u iznosu od 200. 000 eura.
- ✚ Urađena je Studija izvodljivosti socijalnog stanovanja Roma i Egipćana u osam opština u Crnoj Gori (Bar, Berane, Bijelo Polje, Budva, Herceg Novi, Kotor, Nikšić, Ulcinj). Studija je urađena u saradnji sa Ministarstvom socijalnog staranja, brige o porodici i demogafija, Ministarstvom prosvjete, nauke i inovacija, Savjetom Evrope, Njemačkom humanitarnom organizacijom Help i Institutom za projekte, analize i studije IPAS iz Nikšića.

Obrazovanje

- ✚ U predškolsko vaspitanje upisano je 312 djece RE populacije (163 dječaka i 149 djevojčica) . Povećaan je procenat pohađanja romske i egipćanske djece u vrtiću sa 16% 2021. godine na 57,69% u 2024. godini. Porast u odnosu na 2021 je za 41, 69%.
- ✚ U osnovne škole, od I do IX razreda, upisano je 1 794 RE osnovaca (910 dječaka i 884

djevojčica). Povećan je procenat učenika romske i egipćanske djece koja završavaju Osnovnu školu sa 56% u 2021.godini na 86,46% u 2024 godini. Porast u odnosu na 2021 je za 30,46%.

- 📌 Srednje škole pohađa 193 srednjoškolaca/ki iz RE zajednice (103 dječaka i 90 djevojčica). Povećan je procenat pripadnika romske i egipćanske zajednice koji su završili srednju školu sa 3% u 2021 godini na 22,79 % u 2024. godini. Porast u odnosu na 2021. godinu je za 19,79%.
- 📌 Na univerzitetu je, prema konkursu za dodjelu stipendija, upisano 18 studenata i studentkinja RE populacije.

Zapošljavanje

- 📌 U centrima za socijalni rad sistematizovano je radno mjesto Saradnik u socijalnoj zaštiti romske i egipćanske zajednice u oblasti socijalne zaštite, i to u opštinama: Podgorica (2), Nikšić (1), Bar (1), Berane (1) i Bijelo Polje (1). Zadatak Saradnika u socijalnoj inkluziji za Rome i Egipćane u oblasti socijalne zaštite se sastoji u pomaganju pojedincima iz romske i egipćanske populacije u ostvarivanju prava na socijalnu i dječiju zaštitu. Budžetom za 2025. godinu planirana su sredstva za navedena radna mjesta.
- 📌 Broj nezaposlenih lica RE populacije kojima su pružene usluge posredovanja pri zapošljavanju -125, od kojih 62 žene (45,92%).
- 📌 Broj nezaposlenih lica RE populacije koji su uključeni u program javnih radova -16 (3,16%), od ukupno 506 uključenih nezaposlenih lica.
- 📌 Broj nezaposlenih lica RE populacije koji su uključeni u programe obrazovanja odraslih-3 (1,42%), od ukupno 506 uključenih nezaposlenih lica.
- 📌 Broj RE lica- 3 (1,25%), od ukupno 506 uključenih nezaposlenih lica, završilo obuku na radu kod poslodavca.

Zdravlje

- 📌 Izmjenjene akte o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zdravstva) jedno mjesto u DZ Nikšić, i jedno mjesto u DZ Bijelo Polje i DZ Ulcinj). JZU Dom zdravlja Bijelo Polje izvršio je izmjenu akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, kojim je predviđeno radno mjesto Medijator/ Saradnik.

Pravni status

- 📌 Broj lica kojima je pružena pomoć od strane Ambasade Republike Srbije i Ambasade Republike Kosovo u Crnoj Gori – 5.
- 📌 Broj lica kojima je pružena pravna ili finansijska pomoć za regulisanje pravnog statusa u Crnoj Gori- 43.
- 📌 Broj realizovanih informativnih posjeta i sastanaka- 43-lica.
- 📌 Broj identifikovanih lica i broj lica kojima je pružena podrška za upis u matične registre - 9.
- 📌 Broj lica kojima je pružena pravna pomoć-112 lica.
- 📌 Broj lica koja su dobila lična dokumenta 68.
- 📌 Zaključno sa 2024. podnijetih zahtjeva za privremeni boravak i stalni boravak ove populacije je **ostalo neriješena 42 zahtjeva, zbog nedostajuće dokumentacije matične države.**

Nasilje u porodici, dječiji brak i prosjačenje:

- ✚ Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava se od 2010. godine aktivno bavi suzbijanjem ugovorenih i maloljetnih brakova, posebno među romskom i egipćanskom populacijom u Crnoj Gori. U okviru svojih aktivnosti, Ministarstvo je organizovalo brojne radionice, obuke i seminare, kao i kampanje širom zemlje, s ciljem podizanja svijesti i prevencije ovih pojava.
- ✚ Pored toga, kontinuirano se finansiraju nevladine organizacije koje kroz svoje projekte sprovode aktivnosti usmjerene na borbu protiv ugovorenih brakova. Posebno značajan projekat realizovan je 2022. godine uz podršku Evropske unije i Vlade Crne Gore, u okviru programa EU i Crna Gora, u ukupnoj vrijednosti od 265.000,00 eura. Projekat pod nazivom "Kampanja o dječjim/ugovorenim brakovima, nasilju u porodici i prosjačenju", sa sloganom "Moj život", imao je za cilj osnaživanje zajednica i edukaciju o pravima djece.
- ✚ Ministarstvo će i u narednom periodu, u saradnji sa nadležnim institucijama, međunarodnim partnerima i civilnim sektorom, nastaviti sa planiranjem i sprovođenjem aktivnosti usmjerenih ka suzbijanju ugovorenih i maloljetnih brakova, kako bi se obezbijedila zaštita i bolja budućnost djece iz ugroženih zajednica.

KLJUČNI IZAZOVI

- ✚ I pored velikog broja edukacija i seminara na temu borbe protiv anticiganizma i diskriminacije Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki u cilju suzbijanja ovih pojava, pomaci su veoma spori i teško vidljivi. Napredak u socijalnoj inkluziji, zaštiti i promovisanju ljudskih prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki nezadovoljavajuć, a ključni problem i dalje ostaje **nepovoljan položaj romske i egipćanske populacije**. Sve to za posljedicu ima siromaštvo, prisustvo stigmatizacije i diskriminacije Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki, odsustvo afirmacije, nedovoljne efekte informativne i obrazovne dimenzije romske i egipćanske populacije u suživotu građana i građanki Crne Gore.
- ✚ Kada je u pitanju **romsko stvaralaštvo i prikazivanje romske kulture**, i dalje **ne postoji kadar u RE zajednici** – pojedinci, pripadnici RE populacije, kao i organizacije - koje će se posebno posvetiti ovoj oblasti. Projekti koji se sprovode su na ad-hoc bazi, sa nedostatkom organizacije, bez dugoročnog plana, strateškog pristupa i jasno definisanog programa.
- ✚ U prethodnom periodu nijesu urađene izmjene i dopune **Zakona o izboru odbornika i poslanika u cilju definisanja cenzusa za političke predstavnike RE populacije na 0,35%** kako bi se obezbjedilo da, uprkos njihovoj brojnosti, RE zajednica bude predstavljena u nacionalnom parlamentu. Isključenost RE zajednice u ovom kontekstu je prepoznata i u izvještaju Evropske komisije.

- 📌 **Nedostatak programa za stambeno zbrinjavanje socijalno ugroženih porodica** ostaje kao jedan od najvećih izazova. Pored toga, i dalje postoji veliki broj nebezbednih, neuslovnih i nelegalizovanih naselja i objekata u kojima žive građani RE populacije, a veliki broj tih naselja su bez struje, vode i infrastrukture.
- 📌 Na svim nivoima obrazovanja je **nedovoljno razvijena svijest o važnosti obrazovanja među pripadnicima romske i egipćanske populacije** usljed loše socio-ekonomske situacije u kojoj se nalaze. Takođe, jedan od izazova za nadležne institucije u narednom periodu je nedovoljno poznavanje i korišćenje službenog jezika, posebno za učenike I-III razreda osnovne škole. Izazov za veće učešće djece RE populacije u predškolsko obrazovanje predstavlja i obezbjeđivanje redovnog prevoza od predškolske ustanove do kuće i obratno.
- 📌 **Regulisanje zdravstvene zaštite je povezano sa regulisanjem građanskog statusa i ličnih dokumenata.** Radi se o problemima u čijem rješavanju je u prethodnom periodu ostvaren značajan napredak, međutim i dalje određeni broj građana/građanki RE populacije nema regulisanu zdravstvenu zaštitu, a najčešći je slučaj kod trudnica koje su prilikom porođaja često u nezavidnoj situaciji iz razloga što nijesu u mogućnosti platiti troškove porođaja.
- 📌 **Rješavanje problema građanskog statusa i ličnih dokumenata** je planirano da se završi u potpunosti do kraja 2025. godine. Iako je u prethodnom periodu ostvaren značajan napredak, i dalje određeni broj građana/građanki RE populacije nema regulisan građanski status i ne posjeduje lična dokumenta, odnosno **postoji određeni broj apatrida.**
- 📌 **Dječiji/prisilni/ugovoreni brakovi, nasilje u porodici i prosjačenje** su i dalje evidentni problemi, i pored značajnog broja aktivnosti, prvenstveno informativnih i edukativnih, na smanjenju ovih pojava među RE populacijom.

Informacija o napretku u postizanju operativnih ciljeva

Operativni cilj 1: Unapređenje institucionalne i društvene borbe protiv svih oblika diskriminacije i anticiganizma sa kojima se suočava romska i egipćanska zajednica

Diskriminacija i anticiganizam

1.1. Organizovanje dvodnevne edukacije za pripadnike RE populacije iz NVO o prepoznavanju anticiganizma, diskriminacije i načina za prijavljivanja slučajeva diskriminacije.

Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava je u utorak 08. oktobra 2024.godine u Budvi organizovala edukaciju za pripadnike RE populacije o prepoznavanju anticiganizma, diskriminacije i načina za prijavljivanja slučajeva diskriminacije.

Ciljna grupa su bili roditelji i učenici/ce pripadnika romske i egipćanske populacije koji su edukavani o mjerama prepoznavanju anticiganizma, diskriminacije i načinu za prijavljivanje slučajeva diskriminacije. Broj polaznika koji je učestvovao na radionici je bilo 30.

1.2. Organizovanje dvodnevne obuke za Koordinaciono tijelo za praćenje i sprovođenje Poznanske deklaracije.

Održan sastanak Koordinacionog tijela za praćenje sprovođenja Deklaracije partnera Zapadnog Balkana o integraciji Roma/kinja u sklopu procesa proširenja Evropske unije, na temu „Postignuti napredak i budući planovi u integraciji Roma i Egipćana u Crnoj Gori.

1.3. Organizovati dvodnevnu edukaciju na temu borbe protiv anticiganizma i svakog oblika diskriminacije RE.

Aktivnost nije realizovana: Aktivnost će se realizovati u 2025. godini.

1.4. Organizovanje dvodnevne edukacije romskog i egipćanskog stanovništva o prepoznavanju diskriminacije i obuka o znanju za prijavljivanje slučajeva diskriminacije, sa naglaskom na Romkinje.

Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava je u utorak 18. oktobra 2024.godine u Budvi organizovala edukaciju za pripadnike RE populacije o prepoznavanju anticiganizma, diskriminacije i načina za prijavljivanja slučajeva diskriminacije.

Ciljna grupa su bili roditelji i učenici/ce pripadnika romske i egipćanske populacije koji su edukavani o mjerama prepoznavanju anticiganizma, diskriminacije i načinu za prijavljivanje slučajeva diskriminacije sa naglaskom na žene Romkinje i Egipćanke. Ukupan broj učesnika 30.

1.5. Organizovanje jednodnevne konferencije „Na putu ka Evropskoj uniji čeka nas zapošljavanje Roma, unapređenje njihovog položaja u društvu i borba protiv anticiganizma“.

Aktivnost nije realizovana: Aktivnost će se realizovati u 2025. godini.

1.6. Organizovanje jednodnevne konferencije Roma seminar – sa Evropskom komisijom

Organizovan zajednički seminar o inkluziji Roma i Egipćana na putu pristupanja Crne Gore EU 27.11. 2024.

Seminar „Inkluzija Roma i Egipćana u kontekstu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji“, okupio je ključne zainteresovane strane kako bi razgovarali o narednim koracima u procesu integracije Roma i Egipćana u Crnoj Gori. Dakle, ovaj relevantan događaj, posvećen je predstavljanju relevantnih rezultata dosadašnjeg napretka, postignutog od realizacije prethodnog seminara 2018. godine i istakao preostale izazove i ključne preporuke za održivu budućnost romske i egipćanske zajednice u Crnoj Gori.

Seminar su otvorili ministarka prosvjete, nauke i inovacija Anđela Jakšić Stojanović, ambasador EU u Crnoj Gori, Johan Satler, savjetnica za pitanja Roma u Generalnom direktoratu za susjedstvo i pregovore o proširenju Evropske komisije, Marta Garsija Fidalgo, nacionalni koordinator za inkluziju Roma, Sokolj Beganaj i prvi sudski tumač za romski jezik, Elvis Beriša.

1.7. Obilježavanje 2. avgusta - Međunarodnog dana sjećanja na romske žrtve Holokausta

Aktivnost nije realizovana. Nije obezbjeđen budžet.

1.8. Realizovati istraživanje za izradu nove Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana

Realizovano istraživanje u saradnji sa NVO CEDEM.

1.9. Formirati Radnu grupu za izradu Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana za period 2026 – 2030.

Aktivnost je planirana da se realizuje u 2025 godini.

1.10. Organizovati trodnevnu edukaciju za učesnike Radne grupe za izradu Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana za period 2026-2030.

Aktivnost je planirana da se realizuje u 2025 godini.

1.11. Izraditi upitnik za izvještavanje aktivnosti definisanih Akcionim planom

Upitnik je izrađen.

1.12. Licencirati Program za anticiganizam

Aktivnost nije urađena. Aktivnost će se realizovati u 2025 godini.

1.13. Održati trodnevne edukacije za 10 trenera za anticiganizam

Aktivnost će se realizovati u 2025 godini.

Kultura, identitet i informisanost

1.14. Snimanje i emitovanje serijala na nacionalnom servisu o Romima i njihovoj kulturi i identitetu.

Televizijska emisija „Savore“ prikazivana na prvom programu RTCG-a svakog ponedjeljka u 11:00, ukupno 20 puta.

1.15. Proizvodnja i emitovanje radio emisija na romskom jeziku.

Radijska emisija „Glas Roma“ emitovana je svakog ponedjeljka u 18:05, ukupno 23 puta u toku godine.

1.16. Finansirati projekte značajne za očuvanje i razvoj nacionalnih, odnosno etničkih posebnosti RE u oblasti nacionalnog, kulturnog, jezičkog i vjerskog identiteta.

U 2024. godini podržan je ukupno 221 projekat sa iznosom od 1.591.125,00 €. Ovom raspodjelom obuhvaćeno je 21 projekat koji se odnose na romsku i egipćansku nacionalnu zajednicu (9,50%), sa ukupnim iznosom od 136.350,00 € (9%).

Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava

Godina	Ukupan broj odobrenih projekata	Ukupan iznos	Ukupan broj podržanih projekata koji se odnose na RE populaciju	Ukupan iznos za projekte koji se odnose na RE populaciju	Rodna zastupljenost (koordinatori/koordinatorke projekata)
2018.	97 projekata	755.293,00€	7 projekata	63.988,00€ (8,50%)	6 M 1 Ž
2019.	189 projekata	984.847,81€	15 projekata	112.343,06 € (11,4%)	9 M 6 Ž
2020.	196 projekata	1.128.315,60€	17 projekata	110.700,00 € (10%)	12 M 5 Ž
2021.	185 projekata	1.066.000,00€	13 projekata	93.200,00€ (9%)	10 M 3 Ž
2022.	195 projekata	1.049.723,00 €.	10 projekata	48.973,00€ (5%)	6 M 4 Ž
2023.	209 projekata	1.409.880,00 €	17 projekata	108.975,00 € (8%)	11 M 6 Ž
2024.	221 projekata	1.591.125,00 €.	21 projekata	136.350,00 € (9%)	15 M 6 Ž

Ukupan iznos finansijskih sredstava za projekte nevladinih organizacija za unapređenja položaja RE u Crnoj Gori podržane od Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava u periodu 2018 – 2024. iznosio je 674.529,06 eura.

1.17. Organizovanje proslave Međunarodnog dana Roma

U Skupštini Crne Gore, u znak obilježavanja 8. aprila - Međunarodnog dana Roma, održano Drugo zasjedanje Romskog parlamenta.

Povodom Međunarodnog dana Roma, koji se obilježava 8. aprila, nevladine organizacije "OFK Nikšić – fudbal da, droga ne", "Rae" i NVU "Budo Tomović" iz Nikšića, uz finansijsku podršku Ministarstva ljudskih i manjinskih prava uručili su kombi vozila namijenjenih prevozu romske i egipćanske djece u opštinama Kotor, Budva i Ulcinj. Načelnik Odjeljenja za unapređenje i zaštitu prava Roma i Egipćana u Ministarstvu ljudskih i manjinskih prava je kazao da je cilj ove donacije obezbijediti besplatan prevoz za romsku i egipćansku djecu i povećati njihovu uključenost u osnovno obrazovanje.

Ovaj događaj naglašava obaveze Crne Gore proizašle iz međunarodnih i strateških dokumenata o važnosti obrazovanja romske i egipćanske populacije te borbe protiv socijalne isključenosti i diskriminacije“.

<https://www.gov.me/clanak/povodom-medunarodnog-dana-roma-urucena-tri-kombi-vozila-za-prevoz-romske-djece>

JU Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore je povodom 8. aprila – Međunarodnog dana Roma, organizovana je promocija publikacije Romski pojmovnik/ i više od toga/, autorke dr Vesne Delić. Broj učesnika pripadnika romske zajednice, poslenici kulture u Crnoj Gori i mediji oko 50 posjetilaca. Tom prilikom je podijeljeno 45 publikacija Romskog pojmovnika.

<https://cekum.me/povodom-medjunarodnog-dana-roma-u-podgorici-promovisan-romski-pojmovnik/>

Časopis za književnost, kulturu i nauku „Kod“ broj 23. i 24.

„Kod“ je prvi časopis u Crnoj Gori koji radove svojih saradnika objavljuje na crnogorskom i jezicima manjinskih naroda u našoj zemlji. Redakcija je sastavljena od pripadnika manjinskih naroda, U 23. broju objavljena je dvojezična priča Ruždije Rusa Sejdović - Praxo e biramosarde gindengo/ Pepeo nezapisanih misli i tekst dr. Vesne Delić – Pismo (ne)zainteresovanoj javnosti. U broju 24. objavljen je dio teksta iz nove drame Ruždije Rusa Sejdovića "Papušine suze" i tekst dr. Vesne Delić - Kratak antropološki osvrt na muziku, igru i nošnju Roma.

Obilježavanje Međunarodnog dana Romskog jezika Tribina o jeziku i identitetu Roma

U organizaciji Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore u Podgorici je održana je tribina povodom Svjetskog dana jezika Roma "Obrazovanje Roma kroz dosadašnju praksu" – Koliko se dobro poznamo. Govorili su: prof. dr Igor Lakić, dr Vesna Delić, Mensur Šaljaj, predsjednik Romskog Savjeta, Safet Kalač, predstavnik Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija Crne Gore i Gzim Hajdinaga, direktor JU Centra za očuvanja i razvoj kulture manjina Crne Gore. Broj učesnika tribine 30.

U Bijelom Polju promovisan "Romski pojmovnik"

U Bijelom Polju je promovisana brošura „Romski pojmovnik“ autorke dr Vesna Delić u izdanju Javne ustanove Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore . Promocija je održana u galeriji Centara za kulturu "Vojislav Bulatović Strunjo" u Bijelom Polju 6. septembra 2024. godine. Na promociji je podijeljeno oko 40 primjeraka Pojmovnika, kako u Bijelom Polju živi značajna romska zajednica, veći dio publike je su činili članovi ove zajednice.

Organizacija aktivnosti za mlade u cilju integracije i inkluzije mladih iz RE populacije u crnogorsko društvo.

Povodom obilježavanja Međunarodnog Dana Roma, organizovan Kviz bez granica za pripadnike RE i vecinske zajednice (ucenici osnovnih skola) Cilj : Upoznavanje većinske zajednice o kulturu tradiciji i običajima RE zajednice.

1.18. Izdavanje, promocija i distribucija „Romskog pojmovnika i više od toga“

U Bijelom Polju promovisan "Romski pojmovnik"

Na promociji je podijeljeno oko 40 primjeraka Pojmovnika, kako u Bijelom Polju živi značajna romska zajednica, veći dio publike je su činili članovi ove zajednice.

1.19. Obilježavanje 5. novembra, Međunarodnog dana romskog jezika

Petoro učenika romske populacije nagrađeno je na Konkusu za literarni sastav napisan na romskom jeziku, koji je povodom Međunarodnog dana romskog jezika raspisalo Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava Crne Gore, u saradnji sa Help-om.

1.20. Štampanje i distribucija časopis za književnost, kulturu i nauku „Kod“

Časopis za književnost, kulturu i nauku „Kod“ broj 23. i 24.

U 23. broju objavljena je dvojezična priča Ruždije Rusa Sejđović - Praxo e biramosarde gindengo/ Pepeo nezapisanih misli i tekst dr. Vesne Delić – Pismo (ne)zainteresovanoj javnosti. U broju 24. objavljen je dio teksta iz nove drame Ruždije Rusa Sejđovića "Papušine suze" i tekst dr. Vesne Delić - Kratak antropološki osvrt na muziku, igru i nošnju Roma.

1.21. Organizovanje panel diskusije/ obuke sa mladima na temu Interkultura-most koji spaja.

Panel diskusija sa mladima: Interkultura-most koji spaja

U Podgorici 20.12.2024.godine u 10 časova, Direktorat za Interkulturalizam u saradnji sa Omladinskim Centrom, organizao je panel diskusiju sa mladima (njih 20) iz raznih opština Crne Gore, na temu: Interkultura-most koji spaja.

„Naročito je važno stvarati prostor za mlade, u kojem će se osjećati podržani i osnaženi da kreativno rade za svoju budućnost, ali i za budućnost naše zemlje i naše planete. Gradimo novi kulturni kod za budućnost Crne Gore. Upisujemo novi kulturni DNK koji uključuje nasljeđe generacija i etničkih zajednica koje su spletena na našem podneblju kao i aspiracije novih generacija i vizije za našu bolju budućnost. Sve više će nam biti potrebni solidarnost, empatija, nadahnuće i bliskost, jer samo ujedinjeni možemo da se nosimo sa globalnim izazovima.

1.22. Organizovanje posjete kulturno istorijskih spomenika u Crnoj Gori kako bi pripadnici RE upoznali državu u kojoj žive.

Povodom obilježavanja Međunarodnog Dana Roma, organizovan Kviz bez granica za pripadnike RE i većinske zajednice (ucenici osnovnih skola)

Cilj : Upoznavanje većinske zajednice o kulturu tradiciji i običajima RE zajednice

1.23. Organizacija aktivnosti za mlade u cilju integracije i inkluzije mladih iz RE populacije u CG društvo.

U Društvenom centru u kampu Konik realizovano je 48 edukativnih radionica za djecu - na temu zaštite životne sredine i kulture stanovanja. Honorar za edukatora iznosio je: 2.400.00 eura dok je za osveženje za djecu u toku održavanja radionice izdvojeno : 434, 44 eura.

1.24. Finansirati sadržaje koji se odnose na Rome i Egipćane iz Fonda za podsticanje pluralizma i raznovrsnosti medija.

U skladu sa Zakonom o nacionalnom javnom emiteru- Javnom medijskom servisu Crne Gore, obaveza i odgovornost javnog medijskog servisa je da bez bilo kog oblika diskriminacije, proizvodi i emituje programske sadržaje koji su namijenjeni svim segmentima društva, posebno vodeći računa o maloljetnicima i mladima, pripadnicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, licima sa invaliditetom, socijalno ugroženim i sličnim grupama i da afirmiše i njeguju crnogorski nacionalni i kulturni identitet, kulturni i etnički identitet manjinskih naroda i druge manjinske nacionalne zajednice, evropsko kulturno nasljeđe i kulturnu raznolikost.

Korisnici sredstava koji su dobili podršku preko Fonda za podsticanje plularizma i raznovrsnosti medija za 2024. godinu su internetske publikacije Roma.net (9.227,20 EUR) Boin Tv. 3.710,88 EUR, Radio Elita Tv. 1.885,44EUR.

1.25. Posredovanje Ministarstva kulture i medija da oni koji budu zainteresovani da završe obuku u redakcijama medija koji rade u Crnoje Gori.

Obuke za pripadnike/ce RE populacije u redakcijama medija planirano je za III kvartal 2025. godine.

1.26. Formiranje radne grupe koja bi analizirala mogućnosti unapređenja nastave romskog jezika u obrazovnom sistemu kroz izborni predmet.

Aktivnost će se realizovati u 2025. godini.

Siromaštvo

Operativni cilj 2: Smanjiti nivo siromaštva, socijalne ekskluzije i postojećeg socio-ekonomskog jaza između romske i egipćanske populacije i većinskog

2.1. Pripremiti i usvojiti Strategiju za razvoj sistema socijalne i dječije zaštite 2024-2028. godine sa Akcionim planom.

Vlada je na sjednici od 19. decembra 2024. godine usvojila Strategiju razvoja Sistema socijalne i dječije zaštite za period od 2025. do 2028. godine sa Akcionim planom za 2025. godinu. Strategija se donosi se u cilju obezbjeđenja i ostvarivanja mjera i programa namijenjenih pojedincu/pojedinki i porodici kojima je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne i dječije zaštite.

Strategija i Akcioni plan pripremljeni i usvojeni sa prepoznatom potrebom proširivanja prava na MO i razvijanja usluga na način da se prepoznaju specifične potrebe RE zajednice, sa naglaskom na najugroženije grupe kao što su djeca koja prose na ulici, djeca beskućnici, žrtve ugovorenih brakova i djeca bez pratnje.

2.2. Organizovanje posjeta romskim naseljima i informisanje roditelja o upisu u osnovnu školu kroz direktnu komunikaciju na terenu.

Nije realizovano.

2.3. Organizovanje besplatnog boravka djece iz RE populacije u dječjem odmaralištu Veruša.

Zbog renoviranja odmaralista ova aktivnost je pomjerena za 2025. godinu.

2.4. Pružanje humanitarne pomoći porodicama u socijalnoj potrebi koje nijesu u zvaničnim evidencijama nadležnih institucija.

Crveni krst Crne Gore izvršio distribuciju polovne garderobe i 48 paketa humanitarne pomoći tokom 2024.godine. na području Konika. U pitanju su porodice koje zbog administrativnih prepreka ne mogu ostvariti prava. Kroz aktivnosti Porodičnog centra podijeljen je školski pribor za 240 djece, kao i 240 novogodišnjih paketića, 180 paketa pelena, 48 paketa higijene za redovne polaznice.

Opštinske organizacije Crvenog krsta, u skladu sa mogućnostima vrši redovne distribucije hrane i higijene za najugroženije porodice u Crnoj Gori.

Realizovane aktivnosti:

Pakete humanitarne pomoći (hrana, higijena) je dobilo 48 porodica koje nemaju pristup socijalnoj zaštiti zbog nedostatka potrebnih dokumenata za ostvarivanje prava iz opsega socijalne zaštite;

Polovna garderoba je dijeljena jednom mjesečno porodicama kojima je taj vid pomoći bio potreban, ovu vrstu pomoći je dobilo 240 porodica;

Kroz Porodični centar su izvršene distribucije garderobe i higijene za 45 žena aktivnih u radu Porodičnog centra;

Kroz Porodični centar izvršene su distribucije pelena za djecu, a ovim vidom pomoći je obuhvaćeno 180 djece;

Kroz Porodični centar su izvršene distribucije pelena za odrasle čime su pokriveno potrebe teško oboljelih korisnika;

Psiho socijalnu podršku je dobilo 40 korisnika;

U cilju podizanja svijesti o značaju vođenja brige o fizičkom i mentalnom zdravlju, Porodični centar je organizovao 7 radionica zajedno sa ljekarima IJZ kao i studentima 5.i 6. godine Medicinskog fakulteta;

240 učenika je dobilo školski pribor, a 100 učenika je dobilo i đačke torbe,

Održavana je stalna, neposredna komunikacija sa pripadnicima RE populacije koji vode svoje poslove (biznis inkubatori) i pružana im je savjetodavna podrška.

Politička i društvena participacija

Operativni cilj 3: Povećati nivo političke participacije i zastupljenosti romske i egipćanske zajednice u procesu izrade, sprovođenja i monitoringa javnih politika.

3.1. Organizovanje Romskog parlamenta u Skupštini Crne Gore

U Skupštini Crne Gore, u znak obilježavanja 8. aprila - Međunarodnog dana Roma, održano Drugo zasijedanje Romskog parlamenta.

U Skupštini Crne Gore održano Drugo zasijedanje Romskog parlamenta/08.04 2024. Otvarajući zasijedanje predsjednik Skupštine Crne Gore je istakao da se organizovanjem Romskog parlamenta želi zajednički skrenuti pažnja na prava koja pripadaju romskoj zajednici i na probleme sa kojima se ta zajednica svakodnevno susreće. Zasijedanjem, parlamenta svjedoči posvećenost izgradnji inkluzivnog društva.

Predsjednik je podsjetivši na činjenicu da su obrazovanje, zdravstvena zaštita, zapošljavanje, pravni status, socijalni status i porodična zaštita, ključne oblasti na koje je usmjerena posebna pažnja države kada je u pitanju integracija Roma, i poručio da fokus mora biti na razbijanju svake forme diskriminacije ove populacije.

<https://www.skupstina.me/me/clanci/u-skupstini-crne-gore-odrzano-drugo-zasijedanje-romskog-parlamenta>

3.2. Organizovati dvodnevnu edukaciju za pripadnike/ce romske i egipćanske RE zajednice o značaju političke participacije i priključenju društvenim procesima.

Obučeno je 30 pripadnika romske i egipćanske populacije od kojih je njih 10 učestvovalo u Skupštini Crne Gore na drugom romskom parlamentu.

3.3. Publikovanje rezultata Popisa iz 2023. godine po nacionalnoj odnosno etničkoj pripadnosti u cilju utvrđivanja tačnog broja pripadnika i pripadnica RE populacije.

Rezultati Popisa stanovništva 2023. godine. Ukupan broj Roma u Crnoj Gori po zadnjem popisu stanovništva 2023. godine iznosi 5.629 ili 0,90% od ukupnog broja stanovnika, dok Egipćana ima 1.655 odnosno 0,27% od ukupnog broja stanovnika u Crnoj Gori.

https://www.monstat.org/uploads/files/popis%202021/saopstenja/SAOPSTENJE_Popis%20s_tanovnistva%202023%20II_cg.pdf

3.4. Izraditi rezultate popisa o romskoj i egipćanskoj populaciji prema zahtjevanim varijablama.

Aktivnost će se realizovati u 2025 godini.

3.5. Obezbijediti aktivno funkcionisanje lokalnih akcionih grupa, koje okupljaju predstavnike/ce RE zajednice.

Kreirane su i Smjernice za izradu lokalnih akcionih planova za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana, koje su predstavljene i dostavljene ROMACTED partnerskim opštinama. Krajem 2023. godine je angažovan konsultant koji će pružiti podršku radnim grupama u šest opština (Bar, Berane, Bijelo Polje, Herceg Novi, Nikšić, Ulcinj) u procesu izrade lokalnih planova.

Usvojen je Predlog Izveštaja o sprovođenju Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana 2021-2025. za 2023. godinu i Predlog Akcionog plana za sprovođenje strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana 2021 - 2025 za 2024. godinu.

<https://www.gov.me/dokumenta/cd7502e1-90a3-42e1-9f46-a84353bfc708>

<https://www.gov.me/dokumenta/87a712a6-89fb-457f-b8d4-6ca367f443f8>

3.6. Angažovanje fasilitatora koji će raditi na povezivanju članova romske zajednice sa predstavnicima lokalnih institucija.

ROMACTED partnerske opštine su organizovale različite aktivnosti, u čemu su im podršku pružili fasilitatori.

3.7. Jačanje kapaciteta lokalnih samouprava za rad na socijalnoj inkluziji RE.

Opštinske radne grupe – U okviru ROMACTED programa je do sada formirano šest opštinskih radnih grupa koje okupljaju predstavnike romske i egipćanske zajednice i relevantnih lokalnih institucija i ostalih subjekata, koji zajedno rade na dogovoru oko rješavanja identifikovanih problema i izazova.

3.8. Jačanje kapaciteta predstavnika RE zajednice da aktivnije učestvuju u procesima donošenja odluka na lokalnom nivou i na ostale teme koje prepoznaju kao značajne.

Formirano osam institucionalnih radnih grupa u okviru ROMACTED programa (koje okupljaju u prosjeku po deset članova). Pružena je podrška lokalnim samoupravama i na izgrdnji njihovih kapaciteta u određenim oblastima.

3.9. Obuka predstavnika resornih ministarstava na temu budžetiranja odgovornog prema RE.

Finalizovane su Smjernice za budžetiranje odgovorno prema Romima i Egipćanima na lokalnom nivou. One su predstavljene i ROMACTED partnerskim opštinama, a krajem 2023. godine je angažovan konsultant koji će pružati mentorsku podršku opštinama u primjeni ovog koncepta.

3.10. Izrada lokalnih akcionih planova za socijalnu inkluziju RE za opštine Bar, Berane, Bijelo Polje, Nikšić, Ulcinj, Tivat.

Izrađeni lokalni akcioni planovi za socijalnu inkluziju RE za opštine Bar, Berane, Bijelo Polje, Nikšić, Ulcinj, Tivat.

Sredstva Ministarstva ljudskih i manjinskih prava podjeljena nevladinim organizacijama preko Javnog konkursa.

Ukupan iznos finansijskih sredstava za projekte nevladinih organizacija za „Unapređenja položaja romske i egipćanske zajednice u Crnoj Gori“ podržane od Ministarstva ljudskih i manjinskih prava u periodu 2018 – 2024. iznosio je 2.082.000.00 eura.

Stanovanje

Operativni cilj 4: Obezbijediti stalno, pristojno, pristupačno i desegregirano stanovanje za pripadnike romske i egipćanske zajednice

4.1. Sprovođenje kvalitativnog i kvantitativnog istraživanja o stanju i kvalitetu usluga vodosnabdijevanja, sanitacije i higijene u RE naseljima, uz komponentu podizanja svijesti populacije kroz rad sa saradnicima u socijalnoj inkluziji (medijatorima) i osobljem Instituta za javno zdravlje.

Urađeno je istraživanje. Unapređenje dostupnosti i kvaliteta podataka o uslugama vodosnabdijevanja, sanitacije i higijene u romskim naseljima. Izvršena analiza vode za piće. I uvođenje pumpe za vodu na potrebnim mjestima.

4.2. Angažovanje konsultanta sa iskustvom u stanovanju koji će obaviti studijsku analizu za potrebe novih stambenih jedinica, kao i demografske karakteristike romske i egipćanske populacije u opštinama: Nikšić, Berane, Bar, Ulcinj i Bijelo Polje.

Angažovan konsultant koji je uradio studiju izvodljivosti. Urađena je Studija izvodljivosti socijalnog stanovanja Roma i Egipćana u osam opština u Crnoj Gori (Bar, Berane, Bijelo Polje, Budva, Herceg Novi, Kotor, Nikšić, Ulcinj).

4.3. Angažovanje asistenata za podršku korisnicima stambenih jedinica.

Od februara 2024. godine angažovna su dva saradnika za oblast socijalnog stanovanja.

4.4. Potpisati Memorandum o saradnji sa MLjMP u cilju zapošljavanja romskih saradnika.

U centrima za socijalni rad sistematizovano je radno mjesto Saradnik u socijalnoj zaštiti romske i egipćanske zajednice u oblasti socijalne zaštite, i to u opštinama: Podgorica (2), Nikšić (1), Bar (1), Berane (1) i Bijelo Polje (1).

4.5. Adaptacija naselja socijalnog stanovanja u Pljevljima – Trlica.

Realizovana je aktivnost na adaptaciji naselja Trlica u Pljevljima, koje podrazumjevaju obilazak porodica, definisanje paketa pomoći, raspisivanje tendera za adaptaciju objekata za stanovanje i rješavanje pitanja vodosnabdijevanja naselja.

4.6. Obuka za korišćenje i izradu digitalne platforme za stanovanje Roma i Egipćana.

Organizovana obuka za korišćene digitalne platforme za stanovanje Roma i Egipćana.

4.7. Formiranje radne grupe koja bi koordinisala rad na upotrebi digitalnih podataka o stanovanju i pripremila plan aktivnosti.

Aktivnost će se realizovati u 2025 godini.

4.8. Izrada studije izvodljivosti za najmanje dvije opštine koje obuhvataju legalizaciju, infrastrukturne aktivnosti, izradu DUP-a.

Urađena je Studija izvodljivosti socijalnog stanovanja Roma i Egipćana u osam opština u Crnoj Gori (Bar, Berane, Bijelo Polje, Budva, Herceg Novi, Kotor, Nikšić, Ulcinj).

Savjet Evrope je odobrio projekta čiji je cilj finansiranje legalizacije 50 bespravnih objekata koje koriste Romi i Egipćani. NVO organizacije su mapirale romska naselja i obavezne su dostaviti te podatke, kako bi se podaci ukrstili sa podacima iz Studije izvodljivosti socijalnog stanovanja Roma i Egipćana i istraživanjem koje je sprovedeno u osam opština. Na osnovu tih podataka pripremiće se projektni zadatak za izradu Sanacionog programa legalizacije romskih naselja, koji će sadržati detaljnu analizu planske dokumentacije za lokacije na kojima se nalaze romska naselja i koji će sadržati smjernice o mogućnostima legalizacije bespravnih objekata u romskim naseljima. Za izradu sanacionog programa potrebno je angažovati stručnjake u oblasti geodezije, planiranja i urbanizma i prava. Studija treba da sadrži analizu, i broj objekata koji ispunjavaju uslove za legalizaciju u skladu sa zakonom. Nakon analize, biće organizovan sastanak sa predstavnicima Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine i predstavnicima opština u kojima se nalaze romska naselja.

Obrazovanje

Operativni cilj 5: Unaprijediti dostupnost, efektivnost i kvalitet obrazovanja za sve pripadnike romske i egipćanske zajednice.

5.1. Organizovati obuke za vaspitače, medijatore i stručne saradnike u vrtićima u cilju izgradnje kapaciteta za pružanje podrške RE djeci zasnovane na njihovim potrebama, sprovođenje posjeta romskim naseljima, povećanja obuhvata RE djece predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem, kao i da pruže podršku za redovno pohađanje vrtića.

Realizovana obuka za program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije saradnik/saradnica u socijalnoj inkluziji RE u oblasti obrazovanja. Njih 13 je učestvovalo u programu obuke. Obuka je realizovana tokom avgusta, 2024. godine, u licenciranoj ustanovi JU Gimnazija "Slobodan Škerović.

5.2. Organizovati obuke nastavnika za pružanje podrške RE djeci da steknu osnovne čitalačke i matematičke vještine kroz redovnu i dopunsku/dodatnu nastavu i prevenciju ranog napuštanja školovanja (kroz redovno korišćenje MEIS aplikacije za identifikaciju i podršku djeci u riziku od napuštanja škole).

Zavod za školstvo je realizator programa Intenzivno opismenjavanja učenika Roma i Egipćanakoji se pilotira u 3 škole koje pohađaju ovi učenici. Tri puta sedmično se sprovode intenzivne aktivnosti opismenjavanja korišćenjem Metodickih modela za čitanje i pisanje, radnih materijala sa Školskog portala/inkluzivno obrazovanje.

5.3. Adaptacija i obuka za facilitatore za implementaciju programa "Brižne porodice" u predškolskim ustanovama i osnovnim školama sa najvećim brojem RE djece.

U okviru reformske inicijative „Kvalitetno obrazovanje za svako dijete u Crnoj Gori“, koja se realizuje u partnerstvu Ministarstva, UNICEF-a i Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, a koja ima za cilj razvijanje desetogodišnje Strategije za reformu obrazovanja (2025–2035), akcenat će biti stavljen i na integraciju RE populacije u obrazovni sistem.

5.4. Realizovati Program opismenjavanja i osnovnog obrazovanja odraslih pripadnika romske i egipćanske populacije.

Program osnovnog obrazovanja odraslih pripadnika Roma i Egipćana je realizovano u četiri licencirane ustanove: OŠ „Pavle Žižić“ 24 polaznika završili program osnovnog obrazovanja odraslih; JU srednje i više stručno obrazovanje „Sergej Stanić“ 14 polaznika uspješno završili. OŠ „Marko Miljanov“ 13 učenika. OŠ „Radoje Čizmović“ 30 polaznika uspješno završili.

5.5. Obezbjeđivanje mentorske podrške u osnovnom, srednjem i visokom obrazovanju.

Kroz projekat podržan od strane Romskog obrazovnog fonda (REF), obezbijedena je mentorska podrška za 10 učenika srednje škole iz Podgorice i 5 studenata na fakultetima.

Uz to, ukupno 6 korisnika (3 učenika srednje škole i 3 studenta) bilo je na programu stažiranja u trajanju od dva mjeseca, u svrhu pripreme za zapošljavanje.

5.6. Sprovođenje programa "Brižne porodice" u predškolskim i osnovnim školama.

43 roditelja RE populacije uspješno je pohađalo licencirani program škole „Brižno roditeljstvo“, realizovan uz sredstva Romskog obrazovnog fonda (REF). Od ukupnog broja, 10 roditelja bilo je iz Nikšića, dok je 33 roditelja bilo iz Berana.

5.7. Organizovati obuke nastavnog kadra za podršku u obrazovno-vaspitnom radu sa djecom RE populacije.

Organizovano 8 obuka za 2024. Obuku završila 225 nastavnika.

5.8. Pratiti realizaciju obrazovno-vaspitnog rada sa djecom romske i egipćanske populacije kroz vršenje procjena kvaliteta rada.

Realizovane aktivnosti:

- Zavod za školstvo je u toku IIQ pratio realizaciju obrazovno-vaspitnog rada u 17 osnovnih škola, osam srednjih škola i četiri predškolske ustanove.
- Realizovane aktivnosti odsjeka za utvrđivanje kvaliteta Zavoda za školstvo, koje se odnose na Strategiju
- U toku utvrđivanja kvaliteta rada, kroz hospitacije - ključna oblast nastava i učenje, ali i kroz ključne oblasti za škole Podrška učenicima, Etos škole i obrazovna postignuća učenička/ca, prati se i procjenjuje rad sa učenicima/cama RE populacije.
- Za standard „Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika/ca i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja“, prate se aktivnosti usmjerene na ostvarivanje ishoda časa. Organizovanje učenja uvažavajući razlike u saznavnom, afektivnom, socijalnom i psihomotornom potencijalu učenika/ca.
- Stvaranje podsticajne klime razvijanjem međusobnog povjerenja, poštovanja i saradnje. Predmetni nastavnici, kao i nastavnici razredne nastave dostavljaju Plan podrške u cilju savladavanja nastavnih sadržaja u skladu s mogućnostima učenika/ca.
- Prati se pružanje podrške učenicima/cama u vaspitanju i učenju, na osnovu analize vladanja i učenja. Realizovanje različitih programa/aktivnosti podrške u cilju praćenja i razvoja socijalnih i emocionalnih vještina učenika/ca, odgovornost, integritet, rješavanje sukoba, samopoštovanje, društveno prihvatljivo ponašanje.
- Prate se i procjenjuju posebni individualni razvojno-obrazovni planovi za učenike iz osjetljivih društvenih grupa.
- Utvrđuje se rad odjeljenjskih starješina u dijelu sačinjavanja i ažurnog vođenja portfolia učenika, sa svim neophodnim elementima. Prati se realizacija roditeljskih sastanaka, akcenat na tematske roditeljske sastanke, kako bi se roditelji što više uključivali u nastavni proces i upoznali sa pravima i obavezama.
- Praćenje rada medijatora/ke - (upoređivanje spiskova učenika/ca i roditelja, kao i opšti podaci o porodici, problemi i poteškoće u radu i dr.).
- Prilagođavanje radnog materijala učenicima RE populacije u cilju savladavanja vještina čitanja i pisanja, priprema prilagođenih materijala, radnih listova, prezentacija i sl.).
- U toku neposrednog razgovora sa učenicima predstavnicima Učeničkog parlamenta i drugim učenicima, Tim nadzornika daje preporuke da Parlament i drugi organi u Školi kroz svoj rad i djelovanje više uključuju pripadnike RE populacije, kao i da se u saradnji sa odjeljenjskim starješinama planira i organizuje vršnjačka podrška učenicima/cama.
- Prati se neopravdano izostajanje do 5 radnih dana, odjeljenjski starješina je dužan da obavijesti koordinatore i upravu škole, šalje pisani poziv roditeljima da dođu u školu. U ovom dijelu se procjenjuje vođenje pedagoške dokumentacije i napori škola u cilju praćenja učenika/ca koji su u riziku od

- napuštanja škole.
- Prati se rad odjeljenjskih starješina, medijatora, kao i djelovanje relevantnih institucija u izuzetnim slučajevima, vezano za učenička postignuća, ponašanje, aktivnosti učenika, posredovanje između škole i porodice.
- Izveštaj o radu timova koordinatori školskih timova podnose Zavodu za školstvo.

5.9. Sprovedenje kampanje o uključivanju djece u predškolsko obrazovanje.

Organizovano 8 info sesija i 2 obuke za roditelje. Broj ucesnika: 80.

5.10. Organizovanje studijske posjete za predstavnike vrtića u Podgorici, Beranama i Nikšiću, predstavnike institucija iz oblasti obrazovanja u cilju razmjene iskustava sa predškolskim ustanovama u regionu.

Organizovanje studijske posjete je pomjereno za prvi kvartal 2025.

5.11. Podrška korisnicima iz RE zajednice u sticanju srednješkolskog obrazovanja i sticanju diplome kroz vanredno pohađanje.

Nije realizovano.

5.12. Napraviti izmjene i dopune Pravilnika za saradnike u oblasti obrazovanja (smanjiti broj učenika sa 70 na 40 po saradniku/ci).

Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija je prepoznalo potrebe obrazovno-vaspitnog sistema koje se odnose na uključivanje većeg broja medijatora u socijalnoj inkluziji, te je donijelo Pravilnik o izmjenama Pravilnika o normativima i standardima za sticanje sredstava iz javnih prihoda za ustanove koje realizuju javno važeće obrazovne programe kojima se uređuje ova oblast. Usvojenim izmjenama je predviđeno da jedan medijator u socijalnoj inkluziji pruža pomoć za 35 djece RE populacije, umjesto za 70 kako je to dosadašnjim Pravilnikom bilo predviđeno.

5.13. Angažovanje većeg broja saradnika u oblasti obrazovanja.

Trenutno u obrazovni sistem, angažovano je 31 saradnik u socijalnoj inkluziji RE zajednice.

5.14. Organizovati kampanju na crnogorskom, romskom i albanskom jeziku u cilju informisanja roditelja o mogućnostima upisa djece RE zajednice u osnovno obrazovanje.

Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija i ove godine, u saradnji sa Ministarstvom ljudskih i manjinskih prava, Zavodom za školstvo, i NVO "Udruženje za podršku Roma i Egipćana", Berane, koji se bavi pitanjima pripadnika romske i egipćanske zajednice, od 18. do 22. Marta 2024. godine promovisalo je upis u predškolsko vaspitanje i obrazovanje, prvi razred osnovne škole i srednje škole u Beranama, Baru, Nikšiću i Podgorici.

Ove četiri opštine posjetio je tim sastavljen od predstavnika navedenih institucija i nevladine organizacije koji su razgovarali s roditeljima i djecom doraslom za upis u predškolsko vaspitanje i u prvi razred osnovne škole, sa ciljem da im se ukaže na obavezu i značaj osnovnog obrazovanja. Oni su takođe, razgovarali i sa učenicima devetog razreda osnovne škole kako bi ih podstakli na upis u srednje škole. Ideja kampanje je podizanje svijesti roditelja o važnosti njihove podrške djeci na putu obrazovanja.

5.15. Dodijeliti stipendije srednjoškolcima/ srednjoškolcima RE populacije.

Konkurs za dodjelu stipendija je trajao od 1. oktobra, do 31 . oktobra 2024. godine.

Na konkursu se prijavilo 133 srednoškoolca RE populacije. Spisak učenika/ca koji su ipunili kriterijume, biće objavljen na sajtu Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija. Dio stipendija će biti isplaćena do kraja novembra.

5.16. Izraditi evidenciju o broju učenika/ učenica RE zajednice srednjih škola koji su uspješno završili školsku godinu u odnosu na broj upisanih.

Podaci za školsku 2023/2024									
	Na početku školske godine			Na kraju školske godine			Završili razred		
	M	Ž	Broj učenika	M	Ž	Broj učenika	M	Ž	Broj učenika
Osnovno	910	884	1794	874	842	1716	704	723	1427
Srednje	103	90	193	81	68	149	77	66	143
UKUPNO	1013	974	1987	955	910	1865	781	789	1570
	Na početku školske godine			Na kraju školske godine			Završili razred		
	M	Ž	Broj učenika	M	Ž	Broj učenika	M	Ž	Broj učenika
IX	67	66	133	62	59	121	57	58	115
III (završni)	19	14	33	18	10	28	18	10	28
IV	4	7	11	4	6	10	4	6	10
UKUPNO	90	87	177	84	75	159	79	74	153

U predškolsko vaspitanje upisano je 312 djece RE populacije (163 dječaka i 149 djevojčica) . Povećan je procenat pohađanja romske i egipćanske djece u vrtiću sa 16% 2021. godine na 57,69% u 2024. godini. Porast u odnosu na 2021 je za 41, 69%.

U osnovne škole, od I do IX razreda, upisano je 1 794 RE osnovaca (910 dječaka i 884 djevojčica). Povećan je procenat učenika romske i egipćanske djece koja završavaju Osnovnu školu sa 56% u 2021.godini na 86,46% u 2024 godini. Porast u odnosu na 2021 je za 30,46%.

Srednje škole pohađa 193 srednoškoolca/ka iz RE zajednice (103 dječaka i 90 djevojčica). Povećan je procenat pripadnika romske i egipćanske zajednice koji su završili srednju školu sa 3% u 2021 godini na 22,79 % u 2024. godini. Porast u odnosu na 2021 godinu je za 19,79%.

Na univerzitetu je, prema konkursu za dodjelu stipendija, upisano 17 studenata i studentkinja RE populacije.

U dijelu obrazovanja, u školskoj 2024/2025. godini zabilježeni su sljedeći rezultati:

U školskoj 2024/2025. godini ukupan broj upisane djece u osnovnim školama je 1 721, od čega je 50,1% dječaka i 49,9% djevojčica. Najviše upisane djece imaju sljedeće opštine: Podgorica (774 ili 45,0% djece), Nikšić (239 ili 13,9%) i Berane (188 ili 10,9% djece). Upoređujući sa podacima sa prethodnom školskom godinom (2023/2024) broj djece romske populacije je manji za 4,1 procentna poena.

Ukupan broj učenika koji su uspješno završili razred u školskoj 2023/2024. godini je 1 427 ili 83,3% učenika, dok je broj učenika/ca koji nijesu završili razred 240 ili 14% učenika/ca. Broj učenika/ca koji su Neocijenjeni ili im nije evidentirano da su napustili školu, jer ove godine nisu u CG školama je 47 ili 2,8%.

Ukupan broj učenika u srednjim školama, školske 2024/2025 je 172, od čega je 57,0% dječaka i 43,0% djevojčica. Opštine sa najviše upisane djece su: Podgorica, Nikšić, Ulcinj i Berane. Upoređujući sa podacima iz prethodne školske godine, ukupan broj učenika je manji za 10,9 procentnih poena.

Od ukupnog broja učenika uspješno su završili razred u srednjoj školi njih 143 ili 96,0%, dok 6 učenika ili 4% nije završilo razred u srednjoj školi.

Ukupan broj upisane djece u predškolsko obrazovanje 2024/2025. godine je 312, od čega je 52,4% dječaka i 47,76% djevojčica. Prema opštinama najviše je upisanih u Podgorici (110 ili 37,9%), zatim Berane (71 ili 22,76%) i Nikšić (43 ili 14,8%). Najveći broj upisane djece u predškolsko obrazovanje je u starijoj vaspitnoj grupi (129), zatim u srednjoj vaspitnoj grupi (71 dijete).

5.17. Izrada i primijena Pravilnika o kriterijumima za dodjelu stipendija srednjoškolcima/ srednjošolkama RE populacije.

Kriterijumi su isti kao i prethodne godine.

5.18. Dodijeliti stipendije studentima/ studentkinjama RE populacije.

Konkurs za dodjelu stipendija je trajao od 1. oktobra, do 31 . oktobra 2024. godine. Na konkursu se prijavilo 17 studenata RE od kojih 15 je ispunilo kriterijume. Spisak studenata koji su ispunili kriterijume za stipendije, objavljen je na sajtu Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija. Dio stipendija će biti isplaćena do kraja novembra.

5.19. Obezbijediti besplatan boravak studentima/ studentkinjama RE populacije u studentskom domu.

Dom u okviru svojih smještajnih kapaciteta namjenski opredjeljuje do 5% kapaciteta za smještaj studenata sa invaliditetom, studenata RE populacije i korisnicima materijalnog obezbjeđenja. Prema informacijama koje smo dobili od domova, (2) , dva pripadnika RE zajednice koriste bezplatan smještaj.

5.20. Inicirati proces izmjene Zakona o visokom obrazovanju u cilju unapređenja dostupnosti visokog obrazovanja za studente/studentkinje RE zajednice.

Nacrt zakona o visokom obrazovanju. Nacrt Zakona o visokom obrazovanju predviđeno je da: studenti sa invaliditetom i studenti RE populacije diplomskih i postdiplomskih studija koji su upisani po principu afirmativne akcije na javnim ustanovama o broju većem od broja studenata koji su utvrđeni odlukom ovog zakona i na privatnim ustanovama oslobađaju se plaćanja naknade.

Broj studenata za upis. Ustanova utvrđuje broj studenata koji se upisuje na studijske programe koje organizuje, koji ne može biti veći od broja utvrđenog u licenci.

U slučaju da se studenti sa invaliditetom ili studenti RE populacije ne kvalifikuju za upis do broja studenata utvrđen licencom, upisuju se po principu afirmativne akcije, odnosno preko broja utvrđenog licencom.

5.21. Organizovanje kampanje za povećanje stepena upisa romske djece u predškolsko obrazovanje u Podgorici.

Povodom obilježavanja Međunarodnog dana vrtića, predstavnici Kancelarije za RE posjetili su vrtić u Kampu konik i za potrebe vrtića donirali strunjače, koševе, čunjeve, bojanke itd.

Tom prilikom realizovana je kampanja "Kasnije će biti kasno" čiji je cilj bio podizanje svijesti RE roditelja o značaju predškolskog obrazovanja njihove djece.

5.22. Pružanje pomoći osnovcima RE populacije u Podgorici u izradi domaćih zadataka i prevazilaženju jezičke barijere.

Predstavci Kancelarije za RE realizovali su 50 dopunskih časova za djecu iz Kampa Konik, gdje im je pružena pomoć u izradi domaćih zadataka i prevazilaženju jezičke barijere. Za ovu aktivnost potrošeno je 275, 41 eura – osvježenje za polaznike radionica.

5.23. Pružanje pomoći srednjoskolcima/ srednjoškolkama za polaganje državnog ispita.

Kancelarija za RE pruža aktivan doprinos razvoju obrazovanja romske djece i omladine;

5.24. Organizovanje Info sesija za učenike devetih razreda u Podgorici u cilju podrške u odabiru zanimanja i nastavka školovanja.

120 učenika završnog devetog razreda posjetilo srednje škole u Podgorici i tom prilikom informisano o obrazovnim programima srednjih škola.

5.25. Obezbjediti prevoz za pripadnike RE populacije koji pohađaju osnovnu školu (Podgorica, Cetinje, Nikšić i Berane).

Svake godine je obezbijeđen besplatan prevoz za učenika osnovnih škola u gradovima gdje je veći broj djece RE populacije (Podgorica, Berane, Nikšić i Cetinje). Prevoz za djecu RE populacije organizovan je i za JU Osnovna škola „Njegoš“, Kotor, i opštini Budva.

5.26. Raspisati javni poziv za polaganje ispita za tumača romskog jezika.

Organizovan je ispit za tumača za romski jezik, koja je bila u nadležnosti Ministarstva pravde, reo Postavljen prvi tumač za romski jezik u Crnoj Gori

<https://www.gov.me/clanak/u-kabinetu-ministra-pravde-prvi-tumac-za-romski-jezik-u-crnoj-gori-dao-svecanu-izjavu>

5.27. Obezbjediti vozilo za prevoz učenika RE populacije do osnovnih škola i vrtića (Opština Ulcinj).

Obezbjedeo je vozilo za Oštinu Ulcinj za Osnovnu školu „maršal Tito“.

<https://primorski.me/info/drustvo/opstina-ulcinj-obezbjedila-besplatan-prevoz-za-osnovce-iz-re-populacije/>

5.28. Obezbjediti vozilo za prevoz učenika RE populacije do osnovnih škola i vrtića (Opština Kotor – naselje Lovanje).

Obezbjedeo je vozilo za prevoz djece RE populacije u opštini Kotor naselje Lovanje.

<https://www.kotor.me/me/vijesti/os-njegos-uruceno-vozilo-za-prevoz-ucenika-re-populacije/>

5.29. Obezbjediti vozilo za prevoz učenika RE populacije do osnovnih škola i vrtića (Opština Budva – naselje Palestina).

Obezbjedeo je vozilo za prevoz djece RE populacije u opštini Budva naselje -Palestina.

<https://www.rtvbudva.me/vijesti/os-stefan-mitrov-ljubisa-dobila-kombi-za-prevoz-djece-iz-naselja-palestina-do-skole/78004>

5.30. *Obezbjediti vozilo za prevoz djece RE populacije od romskih naselja do vrtića i povratno (Opština Ulcinj).*

Obezbjedeno je vozilo za prevoz djece RE populacije u opštini Ulcinj.

<https://mne.ul-info.com/ulcinj-os-marsal-titodonirano-kombi-vozilo/>

Zapošljavanje

Operativni cilj 6: Obezbijediti pristup kvalitetnom i održivom zapošljavanju za pripadnike romske i egipćanske zajednice-

6.1. *Pružanje usluga pripreme za zapošljavanje – individualno savjetovanje/ individualni plan zapošljavanja pripadnicima RE populacije koji se nalaze na evidenciji nezaposlenih lica.*

U toku 2024. godine za 80 pripadnika RE populacije pružena usluga individualnog savjetovanja i sačinjen individualni plan zapošljavanja, od kojih 39 žene (48,75%).

6.2. *Pružanje usluga pripreme za zapošljavanje -profesionalne orijentacije pripadnicima RE populacije koji se nalaze na evidenciji nezaposlenih lica.*

Usluge profesionalne orijentacije koristilo je 593 nezaposlena RE lica: Specifične usluge- 20 RE lica. Usluge grupnog profesionalnog informisanja-50 RE lica, individualnog informisanja-73, profesionalnog grupnog savjetovanja 78, individualnog savjetovanja-244, grupnog informisanja o uslovima zapošljavanja na sezonskim poslovima - 128 pripadnika RE(25 žena).

6.3. *Pružanje usluga posredovanja pri zapošljavanju RE populacije.*

Broj nezaposlenih lica, RE populacije kojima su tokom 2024 godine pružane usluge posredovanja pri zapošljavanju je 511.

6.4. *Uključivanje nezaposlenih RE u program javnih radova.*

U programima javnih radova učestvovalo je 16 nezaposlenih lica pripadnika RE populacije (4 žene).

6.5. *Uključivanje nezaposlenih RE u programe obrazovanja odraslih.*

Broj nezaposlenih lica RE populacije koji su uključeni u programe obrazovanja odraslih -3 lica u 2024. godini.

6.6. *Uključivanje nezaposlenih RE u program podsticaja za zapošljavanje.*

Broj nezaposlenih lica RE populacije koji su uključeni u program podsticaja za zapošljavanje nisu uzeli učešća u 2024 godini.

6.7. *Organizovanje obuka na radu kod poslodavca za pripadnike RE populacije u opštinama na sjeveru Crne Gore.*

Pripadnici RE populacije u programima sticanja stručnih kvalifikacija i ključnih vještina - program osposobljavanja za rad kod poslodavca- 4 lica.

6.8. Aktivacija roditelja u RE porodicama u riziku kroz obuku na radu kod poslodavca i sertifikovane obuke.

15 pripadnika RE zajednice učestvovalo u programu radne aktivizacije.

6.9. Organizovanje obuka koje će pripadnicima RE zajednice stvoriti veću mogućnost za zaposlenje ili samostalne preduzetničke djelatnosti.

Na osnovu potpisanog memorandum sa NVO "Adra", Sekretarijat za socijalno staranje finansijski je podržao kurs za estetičarke (osnovni i napredni nivo) za pet polaznica iz RE populacije sa područja Konika i na taj način će im pomoći u razvijanju vještina koje im mogu pružiti veće šanse na tržištu rada. Predviđeno je da kurs traje 4 mjeseca tačnije do kraja marta 2025. godine kada će polaznice osim stečenih znanja dobiti i sertifikate koji im mogu pomoći prilikom zaposlenja.

6.10. Formiranje radne grupe koja bi definisala mogućnost uvođenja kvota za učešće u mjerama zapošljavanja.

Aktivnost nije realizovana.

6.11. Sistemazovanje radnih mjesta za saradnike u socijalnoj inkluziji RE za oblast zapošljavanja i socijalne zaštite.

U centrima za socijalni rad sistemazovano je radno mjesto Saradnik u socijalnoj zaštiti romske i egipćanske zajednice u oblasti socijalne zaštite, i to u opštinama: Podgorica (2), Nikšić (1), Bar (1), Berane (1) i Bijelo Polje (1). Zadatak Saradnika u socijalnoj inkluziji za Rome i Egipćane u oblasti socijalne zaštite se sastoji u pomaganju pojedincima iz romske i egipćanske populacije u ostvarivanju prava na socijalnu i dječiju zaštitu. Budžetom za 2025. godinu planirana su sredstva za navedena radna mjesta.

ZZZCG će u narednom periodu pokrenuti izmjenu sistemazacije radnih mjesta i zahtijevati 6 novih radnih mjesta za zaposlene koji će kao dodatni uslov za zasnivanje radnog odnosa imati visok nivo znanja romskog jezika. U ovom trenutku je kroz program podrške zapošljavanju ove kategorije nezaposlenih lica, a uz finansiranje ministarstva ljudskih i manjinski prava, u Zavodu angažovano 6 lica koja rade na poslovima romskog medijatora.

6.12. Organizovanje edukacija zaposlenih u javnoj upravi i lokalnim samoupravama o zapošljavanju RE.

U ZZZCG u toku 2024.godine, angažovano je 6 romskih medijatora-saradnika, dva u Birou rada Podgorica i po jedan u biroima rada Nikšić, Bar, Ulcinj i Bijelo Polje. Njihova uloga sastoji se u pružanju pomoći nezaposlenim licima RE populacije u ostvarivanju prava na zapošljavanje, bolje informisanje o uslugama i mjerama za zapošljavanje i povećanje zapošljivosti, djeluju i kao posrednici u prevazilaženju jezičke barijere.

6.13. Biznis inkubator za 5 odraslih pripadnika romske i egipćanske zajednice.

Tokom 2024. godine Crveni krst Crne Gore je nastavio sa realizacijom projekata koji podržavaju biznis inkubatore uspostavljene na području Konika. U aprilu 2023.godine se dogodio požar, gdje je uništeno više od polovine objekata korišćenih u ove svrhe. 5 odraslih građana romske i egipćanske populacije su nastavili da kao registrovani preduzetnici obavljaju svoje djelatnosti u prostorijama koje im je ustupio Crveni krst. Donator projekta za 2024 godinu bio je Italijanski Crveni krst uz doprinos CKCG. Zbog velikih troškova ali i

smanjenog broja klijenata, 2 korisnika su odustala tokom godine, iako su i za 2024 obezbijeđena sredstva za plaćanje poreza kroz podršku donatora. Novi korisnik u programu je fotograf, kojem je obezbijeđen materijal za rad, kao i povremeno plaćeno angažovanje za potrebe CKCG. Potrebno pronaći sistemsko rješenje za podršku ovim i budućim RE licima koji planiraju da se bave nekim biznisom.

6.14. Tutorstvo za 20 odraslih pripadnika romske i egipćanske zajednice na temu zapošljavanja (asistencija u pisanju CV-a, informisanje o dostupnim poslovima...).

Zbog kašnjenja u donatorskim sredstvima, ova aktivnost je realizovana posredstvom sredstava obezbijeđenih od strane CK pokrajine Bolzano, Italija, u saradnji sa opštinskom organizacijom Nikšić.

Kroz navedeni projekat realizovana je obuka za 20 mladih iz Nikšića na temu podsticanja aktivnog društvenog učešća. Kroz isti projekat, radi se i na očuvanju kulture Roma, i aktivaciji mladih u zajednici.

6.15. Organizovanje posjeta sajmovim zapošljavanja/animiranje poslodavaca u cilju prezentacija otvorenih radnih mjesta.

Zbog kašnjenja donatorskih sredstava, ova aktivnost nije realizovana, jer su sajmovi već bili realizovani. Nakon pristizanja sredstva su preusmjerena na druge aktivnosti, i osnaživanje i pilotiranje aktivnosti u Rožajama i Cetinju.

6.16. Uraditi nacionalni program za transformaciju neformalne zaposlenosti Roma/Romkinja u Crnoj Gori.

Urađen program za transformaciju neformalne zaposlenosti Roma/Romkinja u Crnoj Gori.

Zdravlje

Operativni cilj 7: Unaprijediti zdravstvenu zaštitu romske i egipćanske zajednice i povećati jednak pristup kvalitetnom zdravstvenom sistemu i socijalnim uslugama.

7.1. Sprovođenje sistematskih pregleda, imunizacija i zdravstvenih savjetovanja zdrave djece među RE populacijom, u cilju povećanja obuhvata preventivnih zdravstvenih servisa za djecu.

Nije realizovana aktivnost koju je UNICEF podržavao se završila 2021. godine, kada je istekao ADA projekat.

7.2. izmjeniti akte o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta kako bi se sistematizovala 3 radna mjesta za Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zdravstva (jedno radnomjesto u DZ Nikšić, jedno radno mjesto u DZ Bijelo Polje i DZ Ulcinj).

Izmjenjene akte o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zdravstva) jedno mjesto u DZ Nikšić, i jedno mjesto u DZ Bijelo Polje i DZ Ulcinj).

7.3. Organizovati i sprovesti kampanju "Upoznaj svog Saradnika".

Kampanja "Upoznaj svog Saradnika" je organizovana i uspješno sprovedena u DZ Bijelo Polje. Iz Doma zdravlja Mojkovac predlažu da se izvrši obuka, odnosno stručno usavršavanje Saradnika u oblasti zdravstva. Smatra se da zdravstveni radnici nijesu dovoljno upoznati o

ulozi i načinu komunikacije sa pripadnicima romske i egipćanske zajednice za njihovo uključivanje u sistem zdravstvene zaštite.

7.4. Stručno usavršavanje Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zdravstva.

U JZU Dom zdravlja Bijelo Polje, u saradnji sa NVO " Romski pokret" i ZZZ Crne Gore, u trajanju od četiri mjeseca boravila je prpadnica RAE populacije, koja je od strane zaposlenih upućena u način funkcionisanja ustanove, koji su joj bli na raspolaganju, obezbijedili radni prostor, kao i sve neophodne uslove za rad. Ista je pokazala zainteresovanost za rad, saradnju, i pomagala nam u organizaciji radionica. Kao i pripadnicima RAE pomagala u prevazilaženju jezičke barijere.

7.5. Organizovati vakcinaciju djece romske i egipcanske populacije.

U DZ Cetinje, terenskih vakcinacija nije bilo. U ustanovi je vakcinisano troje djece romske populacije. U DZ Mojkovac uspješno se sprovodi vakcinacija i sva pozvana djeca se odazivaju vakcinaciji. U DZ Herceg Novi skoro sva djeca, pripadnici Romske i Egipćanske zajednice imaju zdravstveno osiguranje i izabrane doktore i uredno su vakcinisana za svoj uzrast. U 2022. godini na teritoriji Opštine Herceg Novi vakcinisano je 35-oro djece Romske populacije.

7.6. Organizovati kampanje za pripadnike romske i egipćanske populacije o mogućnostima liječenja bolesti zavisnosti u specijalizovanim ustanovama.

U Domu zdravlja Bijelo Polje u Centru za mentalno zdravlja u okviru supstitucione terapije buprenorfinom uključena su bila dva pripadnika Romske populacije.

7.7. Motivisati putem savjetovanja trudnice pripadnice romske i egipćanske zajednice za pohađanje Škole za trudnice.

Škole za trudnice i škole roditeljstva koje se organizuju u domovima zdravlja, namijenjene su cjelokupnoj poplulaciji, uključujući i pripadnice romske i egipćanske zajednice. Ipak, ne postoji posebna škola namijena pripadnicama romske i egipćanske zajednice.

7.8. Motivisati putem savjetovanja pripadnike/ce romske i egipćanske populacije za pohađanje Škole roditeljstva.

Organizovanje Škole roditeljstva za pripadnike Romske i egipćanske populacije domovi zdravlja ne organizuju posebnu školu za ovu populaciju, već je edukacija dostupna svima po jednakim uslovima. Škola roditeljstva funkcioniše u sklopu Savjetovališta za reproduktivno zdravlje, kojoj mogu da prisustvuju sve trudnice. Domovi zdravlja izvještavaju da je odziv pripadnica romske i egipćanske zajednice i dalje na niskom nivou.

7.9. Organizovati preventivne radionce Porodičnog centra za 70 pripadnica romske i egipćanske zajednice.

Tokom 2024. godine, Crveni krst Crne Gore, u saradnji sa Institutom za Javno zdravlje, kao I studentima Medicinskog fakulteta realizovao je 10 radionica u Društvenom Centru na Koniku. Pored toga, održavani su i redovni sastanci Porodičnog centra, koje pored žena, pripadnica romske i egipćanske populacije posjećuju i muškarci. Procjenjuje se da je preko 150 korisnika prisustvovalo ovim radionicama i sastancima.

Građanski status i lična dokumenta

Operativni cilj 8: Unaprijeđenje položaja romske i egipćanske zajednice kroz rješavanje pitanja građanskog statusa i posjedovanja ličnih dokumenta.

8.1. Nastaviti sa primjenom pojednostavljenih procedura za pribavljanje identifikacionih dokumenata za raseljena i interno raseljena lica čiji su zahtjevi za status stranca i dalje u radu.

Ukupno je pribavljeno 13 identifikacionih dokumenata države porijekla za navedena lica.

8.2. Nastaviti saradnju sa nadležnim organima država porijekla u rješavanju statusa IRL i ostalih lica koja imaju potrebu za ovom vrstom podrške.

Broj održanih koordinacionih sastanaka između MUP-a CG i MUP-a Kosova-1 održan u junu mjesecu 2024.godine u Prištini, kojom prilikom je MUP- Kosova uručio crnogorskim kolegama odluke o upisu u matični registar Kosova za 16 bivših interno raseljenih lica koja borave u CG. Dogovoreno da, u buduću će se saradnja dvije države jačati posredstvom Ambasade Republike Kosova u Crnoj Gori, čime je napušten koncept Mobilnih timova dvije države.

8.3. Pružanje pomoći licima u rješavanju statusa IRL i ostalih lica koja imaju potrebu za ovom vrstom podrške u Crnoj Gori, posredstvom Ambasade Republike Srbije/ Ambasade Republike Kosovo MUP.

Broj lica kojima je pružena pomoć od strane Ambasade Republike Srbije i Ambasade Republike Kosovo u Crnoj Gori-5.

8.4. Pružanje podrške ranjivim IRL licima u regulisanju pravnog statusa u Crnoj Gori.

Broj lica kojima je pružena pravna ili finansijska pomoć za regulisanje pravnog statusa u Crnoj Gori- 43.

8.5. Obilazak svih RL i IRL čiji su zahtjevi za status stranca sa privremenim ili stalnim boravkom i dalje u radu, odnosno koji su stekli status stranca sa privremenim boravkom do tri godine i RL i IRL koji su stekli status stranca sa stalnim boravkom na reprezentativnom uzorku.

Broj realizovanih informativnih posjeta i sastanaka- 43-lica.

Po svakom podnijetom zahtjevu za rješavanje pravnog statusa raseljenih i IRL je pružena pravna pomoć od strane ovlašćenog službenika MUP u smislu upućivanja istih na nadležne organe i lokalne samouprave, kao i na DKP-a matičnih država, radi pribavljanja potrebne dokumentacije za rješavanje statusa u Crnoj Gori.

Broj lica koja su se dobrovoljno vratila u zemlju porijekla. Tokom 2024.godine, nije evidentiran dobrovoljni povratak.

8.6. Nastaviti aktivnosti naknadnog upisa rođenja djece sa ciljem prevencije rizika od apatridije.

Broj identifikovanih lica i broj lica kojima je pružena podrška za upis u matične registre- 9.

8.7 Podizati svijest i informisanost o pravu na dobrovoljni povratak u zemlju porijekla i obezbjeđivanje dobrovoljnog povratka, sa posebnim naglaskom na Kosovo za sva zainteresovana lica organizacijom okruglih stolova ili putem medija.

Broj lica i broj okruglih stolova o pravu na dobrovoljni povratak u zemlju porijekla i obezbjeđivanje dobrovoljnog povratka. Crna Gora ostaje posvećena poštovanju prava IRL, što

uključuje i pravo na dobrovoljni povratak. Broj lica koja su se dobrovoljno vratila u zemlju porijekla- 0.

8.8. Organizovanje info kampanje o prevenciji apatridije.

Najmanje 100 pripadnika/ca RE zajednice informisano o postupku registracije novorođenčad. Tokom 2024.godine, zajedno sa partnerima organizovano je 5 info-sesija o upisu u registar rođenih i prevenciji apatridije u Podgorici, Beranama, Nikšiću, Baru i Budvi za 120 pripadnika RE zajednice.

8.9 Pružanje pravne pomoći licima u riziku od apatridije i licima koja su u postupku za utvrđivanje statusa lica bez državljanstva.

Broj lica kojima je pružena pravna pomoć-112 lica.

8.10. Informisanje o upisu u matičnu knjigu rođenih i značaju ličnih dokumenata kroz info sesije, okrugle stolove i medijske nastupe.

Broj info sesija, okruglih stolova i medijskih nastupa-7. Broj učesnika/ca posjetilaca info sesija, okruglih stolova i medijskih nastupa. Tokom 2024.godine, bilo je više okruglih stolova i medijskih nastupa, na kojima je informisana RE populacija o značaju upisa u matičnu knjigu rođenih i značaju posjedovanja ličnih isprava.

8.11. Pružanje tehničke i logističke podrške licima RE populacije za pribavljanje ličnih dokumenata i rješavanje pravnog statusa.

Broj lica koja su dobila lična dokumenta 68.

8.12. Pružanje pomoći povratnicima po readmisiji, Romi i Egipćani, u cilju njihove reintegracije i razmjena informacija između relevantnih institucija i aktera.

Pružena pomoć povratnicima po readmisiji, pripadnicima RE populacije od strane nadležnih organa i institucija u cilju njihove reintegracije:broj lica kojima je obezbijeđen prevoz od graničnog prelaza do mjesta boravka- 3 lica; broj lica kojima je obezbijeđen smještaj od dana povratka u CG- 1 lice; broj lica koja su ostvarila pravo na lična dokumenta- 18 lica;broj lica kojima je pružena pomoć iz oblasti socijalne i dječije zaštite (materijalno obezbeđenje- 7 lica, lična invalidnina- 0, dodatak za njegu i pomoć- 3 lica, jednokratna novčana pomoć- 21 lica, naknada za novorođeno dijete- 1 lice, dodatak za djecu- 32 lica, naknada po osnovu rođenja djeteta- 1 lice, savjetodavno terapijska i socijalno edukativna usluga- 58 lica, usluga smještaja u odmaralište za djecu i mlade- 1 lice, subvencija za struju- 13 lica);broj lica kojima je dodijeljena humanitarna pomoć- 7 lica; broj lica kojima je obezbijeđeno obavezno zdravstveno osiguranje 37 lica broj lica kojima je nostrifikovana diploma;broj djece upisane u školu 9; broj lica uključenih u mjere aktivne politike zapošljavanja- 7 lica, od toga je 2 lica zaposleno; broj lica kojima je pružena besplatna pravna pomoć- 3 lica; broj lica kojima je pružena psihosocijalna podrška 14 lica;.

8.13. Obezbijeđen smještaj za povratnike/ce po readmisiji, Romi i Egipćani, od dana povratka u CG, u slučaju kada je to neophodno u skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječijoj zaštiti (čl. 60 do 72).

Ukazala se potreba za obezbjeđivanjem smještaja za jedno lice, shodno Zakonu, u trajanju od tri noći. Smještaj je obezbijeđen od strane CZSRa Glavnog grada Podgorica u hotelu na teritoriji istog.

8.14. Obezbijeđen smještaj za povratnike/ce po readmisiji, Romi i Egipćani, od dana povratka u CG, u slučaju kada je to neophodno, u skladu sa potrebama povratnika i mogućnostima opština, a shodno Zakonu o lokalnoj samoupravi.

Kada se radi o uslugama koje pružaju lokalne samouprave, neke od njih kroz svoja budžetska sredstva izdvajaju određeni dio za jednokratne novčane pomoći, druge, shodno Zakonu o socijalnom stanovanju i Zakonu o lokalnoj samoupravi, izdvajaju određena sredstva za rješavanje stambenih pitanja za socijalno ugrožena lica. Shodno dostavljenim informacijama na traženje Odsjeka za reintegraciju povratnika:

Bijelo Polje: posjeduju privremeni smještaj za lica koja su žrtve nasilja u porodici i lica u stanju socijalne potrebe i novčana sredstva za jednokratnu pomoć Plužine: Trenutno ne posjeduju posebne smještajne kapacitet, svih 16 stambenih jedinica su dodijeljene na korišćenje socijalno ugroženima. Pojedinačni slučajevi rješavanja stambenog pitanja se rješavaju kroz izdvajanje dodatnih finansijskih sredstava i iznajmljivanje od fizičkih lica, te kroz nabavku građevinskog materijala za izgradnju stambenih objekata. Budžetom je planiran iznos za jednokratne novčane pomoći.

Mojkovac: Posjeduju 6 stambenih jedinica za socijalno ugrožena lica – prodajom 15 stambenih jedinica koje su neraspodijeljene.

Podgorica, Bar, Tivat posjeduju stambene jedinice za rješavanje socijalnog stanovanja za lica u stanju socijalne potrebe.

Petnjica: raspolaže sa 12 stambenih jedinica, koje su u vlasništvu Ministarstva finansija, koriste se za smještaj socijalno ugroženih stanovnika.

Kotor: U skladu sa „Odlukom o pravima iz socijalne i dječije zaštite“, određena su sredstva. Budžetom opštine za jednokratne novčane pomoći i naknada troškova prevoza učenika, za geronto program, dnevni boravak za odrasla i stara lica i za odrasla i stara lica sa invaliditetom, stanovanje uz podršku namijenjeno mladima bez roditeljskog staranja kojima prestaje pravo na smještaj u ustanovi socijalne zaštite. Takođe, program socijalnog stanovanja za lica u stanju socijalne potrebe se finansira istim Budžetom.

Danilovgrad: Potpisan ugovor JU Kakaricka Gora, o naknadi za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci, smještaj za socijalno ugrožene obezbjeđuje u stambenoj zgradi u Spuzi i Danilovgradu.

Herceg Novi: Posjeduje 52 stambene jedinice. Odlukom o rješavanju stambenih pitanja lica u stanju socijalne potrebe su definisani oblici, uslovi, sredstva, kriterijumi i postupak za rješavanje stambenih pitanja. Mogu se riješiti putem izdavanja stambenih jedinica, dodjelom novčanog iznosa sredstava potrebnih za finansiranje stambene izgradnje i dogradnje, za poboljšanje uslova stanovanja i adaptacijom ili dodjelom opštinskog zemljišta. Opštine koje su obezbijedile smještaj. Nije bilo zahtjeva za obezbjeđivanjem ovog smještaja. Vrsta obezbijedenog smještaja

Socijalna i porodična zaštita

Operativni cilj 9: Unapređenje pravne i institucionalne zaštite Romkinja i Egipćanki od rodno zasnovanog nasilja

9.1. Organizovanje dvodnevne Obuke zaposlenih u javnim institucijama za ranu identifikaciju dječijih ugovorenih brakova.

Nije realizovana ova aktivnost. Nije bilo budžeta. Aktivnost će se realizovati u 2025 godini.

9.2. Organizovati dvodnevnu edukaciju o zaštiti od nasilja u porodici, suzbijanje i prevencije maloljetnih brakova, dječijeg prosjačenja i borbe protiv trgovine ljudima.

Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, u saradnji sa nevladinom organizacijom OFK Nikšić – „Fudbal da droga ne“, organizovalo je edukativne radionice posvećen zaštiti i promociji ljudskih prava, s posebnim fokusom na prevenciju nasilja u porodici, maloljetničkih brakova, dječijeg prosjačenja i trgovine ljudima. Ova aktivnost predstavlja dio šire kampanje za podizanje svijesti i jačanje institucionalne i društvene odgovornosti u borbi protiv ovih društvenih pošasti. Broj učesnika 30.

9.3. Organizovanje dvodnevne edukacije pripadnika romske i egipćanske populacije o porodičnom nasilju i procedurama njihove prijave nadležnim organima.

U Budvi organizovana edukacija za pripadnike RE populacije o prepoznavanju anticiganizma, diskriminacije i načina za prijavljivanja slučajeva diskriminacije. Broj polaznika koji je učestvovao na radionici je bilo 30.

Operativni cilj 10 Obezbjedenje socijalne i pravne zaštite romske i egipćanske djece od nasilja u porodici, dječijeg braka i prosjačenja

10.1. Uraditi analizu postojećih neformalnih programa prevencije dječijih brakova i predlaganje programa i pristupa koji bi se mogli implementirati u Crnoj Gori.

Ova aktivnost nije realizovana.

10.2. Pružanje podrške romskim i egipćanskim porodicama u kojima su djeca u riziku u opštinama Podgorica, Nikšić, Bijelo Polje i Berane.

52 porodice uključene u program podrške.

10.3. Pružanje podrške u liceniranju usluge skloništa za djecu žrtve nasilja u vidu obezbijedenja adekvatnog prostora za svratište.

Zbog promjene programske orijentacije donatora priprema projekta je obustavljena.

10.4. Realizovati obuke za predstavnike institucija koji u skladu sa opisom posla koji obavljaju mogu doći u kontakt sa žrtvama trgovine ljudima u odnosu na identifikaciju i zaštitu žrtava trgovine ljudima.

U organizaciji Ministarstva unutrašnjih poslova i Uprave za ljudske resurse, dana 30.10.2024. godine održana obuka na temu „Jačanje vještina rane identifikacije i upućivanja potencijalnih slučajeva trgovine ljudima sa posebnim osvrtom na multisektorsku saradnju“ kojoj je prisustvovalo 10 predstavnika različitih institucija (MUP/Uprave policije, Zavoda za zapošljavanje, škole, Ministarstva socijalnog staranja, brige o porodici i demografije) (3 muškarca i 7 žena).

10.5. Sprovesti obuke na temu upoznavanja sa smjernicama za policijske službenike za obavljanje razgovora sa osobama za koje postoji sumnja da su žrtve trgovine ljudima sa ponuđenim setom pitanja za predstavnike institucija uz osvrt na prosjačenje i ugovorene brakove.

Ministarstvo unutrašnjih poslova uz podršku Misije OEBS u Crnoj Gori održalo je obuke na temu „Smjernica za policijske službenike za obavljanje razgovora sa osobama za koje postoji

sumnja da su žrtve trgovine ljudima sa ponuđenim setom pitanja” dana 25. i 26. marta 2024. godine u Budvi, kao i dana 28. i 29. marta 2024. godine u Kolašinu.

Obukama je prisustvovalo ukupno 41 predstavnik Uprave policije i centara za socijalni rad, od toga 25 muškaraca i 16 žena.

10.6. Organizovati regionalnu konferenciju na temu „Odgovor na problem prosjačenja djece“.

Predmetna aktivnost nije realizovana usljed izmjena u internom projektnom planiranju donatora u okviru projekta EU4FAST.

U međuvremenu smo obaviješteni da je predviđen drugačiji modalitet realizacije predmetne aktivnosti te će ista biti organizovana u širem formatu, te MUP/Odjeljenje iz tog razloga neće biti nosilac.

Diskriminacija

STRATEŠKI CILJ I: Pобољшanje socio-ekonomskog i pravnog položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori, unapređenjem inkluzivnog i otvorenog društva zasnovanog na promociji jednakosti, borbi i eliminisanju svih oblika diskriminacije, antiticiganizma i siromaštva

Operativni cilj 1:	Unapređenje institucionalne i društvene borbe protiv svih oblika diskriminacije i antiticiganizma sa kojima se suočava romska i egipćanska zajednica		
	2021	2023	2025
Indikator učinka 1: Smanjiti procenat pripadnika romske i egipćanske zajednice koji su se suočili sa nekim od oblika diskriminacije	58,6%	56%	53%
Indikator učinka 2: Smanjiti procenat Roma i Egipćana koji su bili žrtve govora mržnje	49,5%	47%	45%
Indikator učinka 3: Smanjiti procenat etničke distance prema građanima romske i egipćanske zajednice	0.55 (na ljestvici od 0 do 1)	Trenutna vrijednost: 0.35 ²	0.50

Aktivnost koja utiče na realizaciju	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije indikatora rezultata i obrazloženje djelimično realizovanih i nerealizovanih aktivnosti ³	Planirana / utrošena finansijska sredstva	1- Početni/krajnji rok realizacije	Preporuke
-------------------------------------	---------------------	----------------------	---	---	------------------------------------	-----------

² Istraživanje CEDEM-a, *Etnička distanca u Crnoj Gori*, decembar 2023, dostupno na: <https://www.cedem.me/wp-content/uploads/2024/02/Etnicka-distanca-u-Crnoj-Gori-Decembar-2023.-2.pdf> (pristupljeno: 7. 3. 2024)

³ Zelena boja -realizovana aktivnost, žuta boja – djelimično realizovana, crvena boja – nije realizovana aktivnost.

Operativnog cilja 1					2 - Novi rok realizacije	
----------------------------	--	--	--	--	---------------------------------	--

1.1. Organizovanje dvodnevne edukacije za pripadnike RE populacije iz NVO o prepoznavanju anticiganizma, diskriminacije i načina za prijavljivanja slučajeva diskriminacije.	Obučeno najmanje 25 učesnika/ca RE populacije iz NVO	Nosilac: MLJMP Partneri: NVO	U Budvi organizovana edukacija za pripadnike RE populacije o prepoznavanju anticiganizma, diskriminacije i načina za prijavljivanja slučajeva diskriminacije. Ukupan broj učesnika 20.	Budžet: MLJMP Planirano: 5.200,00 €. Utrošeno:0	II Q 2024 IV Q 2025	
1.2. Organizovanje dvodnevne obuke za Koordinaciono tijelo za praćenje i sprovođenje Poznanske deklaracije	Organizovana obuka za Koordinaciono tijelo Broj članova i članica Koordinacionog tijela koji su pohađali obuku	Nosilac: MLJMP Partneri: Savjet Evrope	Održan sastanak Koordinacionog tijela za praćenje sprovođenja Deklaracije partnera Zapadnog Balkana o integraciji Roma/kinja u sklopu procesa proširenja Evropske unije, na temu „Postignuti napredak i budući planovi u integraciji Roma i Egipćana u Crnoj Gori.	Budžet:MLJMP Planirano: 3.000,00 € Utrošeno: 0 €	II Q 2024 IV Q 2025	
1.3. Organizovati dvodnevnu edukaciju na temu borbe protiv anticiganizma i svakog oblika diskriminacije RE	Obučeno najmanje 30 službenika/ca javne uprave	Nosilac: MLJMP	Aktivnost će se realizovati u 2025. godini	Budžet: MLJMP Planirana sredstva: 4.000,00 €	II Q 2024 IV Q 2025	Aktivnost će se realizovati u 2025. godini

				Utrošeno:		
1.4. Organizovanje dvodnevne edukacije romskog i egipćanskog stanovništva o prepoznavanju diskriminacije i obuka o znanju za prijavljivanje slučajeva diskriminacije, sa naglaskom na Romkinje	Obučeno najmanje 30 pripadnika RE populacije, sa naglaskom na Romkinje	Nosilac: MLJMP	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava je u utorak 18. oktobra 2024.godine u Budvi organizovala edukaciju za pripadnike RE populacije o prepoznavanju anticiganizma, diskriminacije i načina za prijavljivanja slučajeva diskriminacije. Ukupan broj učesnika 30.	Budžet:MLJMP Planirana sredstva: 4.000,00 € Utrošeno: 0 €	II Q 2024 IV Q 2025	
1.5. Organizovanje jednodnevne konferencije „Na putu ka Evropskoj uniji čeka nas zapošljavanje Roma, unapređenje njihovog položaja u društvu i borba protiv anticiganizma“	Održana konferencija za 60 učesnika i učesnica	Nosilac: MLJMP	Aktivnost će se realizovati u 2025. godini	Budžet MLJMP Planirana sredstva: 3.000,00 € Utrošeno:	II Q 2024 IV Q 2024	Aktivnost će se realizovati u 2025. godini
1.6. Organizovanje jednodnevne konferencije Roma seminar – sa Evropskom komisijom	Održana konferencija za 60 osoba	Nosilac: MLJMP	Organizovan zajednički seminar o inkluziji Roma i Egipćana na putu pristupanja Crne Gore EU 27.11. 2024.	Budžet:MLJMP Planirana sredstva 3.000,00 Utrošeno: 0.e.	II Q 2024 III Q 2024	

1.7. Obilježavanje 2. avgusta - Međunarodnog dana sjećanja na romske žrtve Holokausta	Učešće 10 mladih iz romske i neromske zajednice i jednog predstavnika iz MLJMP u programu „Vidi i ne zaboravi” (Dikh he na Bister) u posjeti koncentracionom logoru u Auschwitzu i Krakovu	Nosilac: MLJMP Partner: Romska organizacija mladih “Koračajte sa nama - Phiren Amenca”	Nije obezbjeđen budžet.	Budžet: MLJMP Planirano: 4.200,00 € Utrošena:	III Q 2024 III Q 2025	
1.8. Realizovati istraživanje za izradu nove Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana	Realizovano istraživanje za izradu nove Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana	Nosilac: MLJMP Partner: NVO	Realizovano istraživanje.	Budžet:MLJMP Planirana sredstva: 15.000 eura Utrošeno: 15.000	III Q 2024 II Q 2025	
1.9. Formirati Radnu grupu za izradu Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana za period 2026 – 2030.	Formirana Radna grupa	Nosilac: MLJMP		Nijesu potrebna sredstva za ovu aktivnost	II Q 2025 IV Q 2025	Aktivnost će se realizovati u 2025 godini.

1.10. Oganizovati trodnevnu edukaciju za učesnike Radne grupe za izradu Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana za period 2026-2030.	Organizovana edukacija	Nosilac: MLJMP Partner: Savjet Evrope		Budžet:MLJMP Savjet Evrope Planirano: 5.000 eura Utrošeno:	II Q 2025 IV Q 2025	Aktivnost će se realizovati u 2025 godini.
1.11. Izraditi upitnik za izvještavanje aktivnosti definisanih Akcionim planom	Izrađen upitnik za izvještavanje aktivnosti definisanih Akcionim planom	Nosilac: MLJMP Partner: Savjet Evrope	Izrađen upitnik.	Budžet: MLJMP Redovna budžetska sredstva	II Q 2024 IV Q 2025	
1.12. Licencirati Program za anticiganizam	Licenciran Program za anticiganizam	Nosilac: MLJMP Partner: Savjet Evrope, NVO, Centar za obuku sudija i tužilaca		Nijesu potrebna sredstva za ovu aktivnost	II Q 2024 I Q 2025	Aktivnost će se realizovati u 2025 godini.
1.13. Održati trodnevne edukacije za 10 trenera za anticiganizam	Održana trodnevna edukacija za 10 trenera za anticiganizam	Nosilac: MLJMP Partner: Savjet Evrope, NVO, Centar za obuku sudija i tužilaca		Budžet:MLJMP Planirano 3.500 eura Utrošeno:	I Q 2025 IV Q 2025	Aktivnost će se realizovati u 2025 godini.

Kultura, identitet i informisanost

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije indikatora rezultata i obrazloženje djelimično realizovanih i nerealizovanih aktivnosti ⁴ 	Planirana / utrošena finansijska sredstva	1- Početni/krajnji rok realizacije 2 - Novi rok realizacije	Preporuke
1.14. Snimanje i emitovanje serijala na nacionalnom servisu o Romima i njihovoj kulturi i identitetu	Emitovano najmanje 10 emisija godišnje	Nosilac: Javni servis	Televizijska emisija „ Savore “ prikazivana na prvom programu RTCG-a svakog ponedjeljka u 11:00 , ukupno 20 puta .	Budžet Javnog servisa Redovna budžetska sredstva	II Q 2024 IV Q 2025	
1.15. Proizvodnja i emitovanje radio emisija na romskom jeziku	Emitovano najmanje 12 radio emisija godišnje	Nosilac: Javni servis Romski radio Partneri: Romski savjet NVO	Radijska emisija „ Glas Roma “ emitovana je svakog ponedjeljka u 18:05 , ukupno 23 puta u toku godine.	Budžet Javnog servisa Redovna budžetska sredstva	II Q 2024 IV Q 2025	

⁴ Zelena boja -realizovana aktivnost, žuta boja – djelimično realizovana, crvena boja – nije realizovana aktivnost.

1.16. Finansirati projekte značajne za očuvanje i razvoj nacionalnih, odnosno etničkih posebnosti RE u oblasti nacionalnog, kulturnog, jezičkog i vjerskog identiteta	Godišnje finansijski podržano najmanje 10 projekata koji se odnose na očuvanje i razvoj nacionalnih, odnosno etničkih posebnosti Roma i Egipćana	Nosilac: Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava	U 2024. godini podržan je ukupno 221 projekat sa iznosom od 1.591.125,00 €. Ovom raspodelom obuhvaćeno je 21 projekat koji se odnose na romsku i egipćansku nacionalnu zajednicu (9,50%), sa ukupnim iznosom od 136.350,00 € (9%).	Budžet Crne Gore Godišnje minimum 10% od 70% sredstava opredjeljenih za finansiranje Fonda, shodno Zakonu o manjinskim pravima i slobodama	III Q 2024 IV Q 2024	
1.17. Organizovanje proslave Međunarodnog dana Roma	Broj posjetilaca i posjetiteljki - pripadnika romske zajednice, kulturni poslenici u Crnoj Gori	Nosilac: JU Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore(CEKUM)	U Skupštini Crne Gore, u znak obilježavanja 8. aprila - Međunarodnog dana Roma, održano Drugo zasijedanje Romskog parlamenta.	Budžet: JU Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore (CEKUM) Planirano: 2.000,00 € Utrošeno:	II Q 2024 II Q 2024	
1.18. Izdavanje, promocija i distribucija „Romskog pojmovnika i više	Tiraž Broj posjetilaca i posjetiteljki promocije Broj	Nosilac: JU Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore (CEKUM)	U Bijelom Polju promovisan “Romski pojmovnik” Na promociji je podijeljeno oko 40 primjeraka Pojmovnika, kako u Bijelom Polju živi značajna romska zajednica, veći dio publike je su činili članovi ove zajednice.	Budžet: JU Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore (CEKUM)	I Q 2024 IV Q 2024	

od toga“	distibuiranih primjeraka			Planirano: 3.000,00 €		
1.19. Obilježavanje 5. novembra, Međunarodnog dana romskog jezika	Broj organizovanih događaja povodom obilježavanja 5. novembra Broj posjetilaca i posjetiteljki događaja	Nosilac: MLJMP, JU Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore(CEKUM), Romski savjet	Petoro učenika romske populacije nagrađeno je na Konkusu za literarni sastav napisan na romskom jeziku, koji je povodom Međunarodnog dana romskog jezika raspisalo Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava Crne Gore, u saradnji sa Help-om.	Budžet: 1.000 € MLJMP – 2000 € - JU Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore (CEKUM)I Planirano: 3.000,00 € Utrošeno:	IV Q 2024 IV Q 2024	
1.20. Štampanje i distribucija časopisa za književnost, kulturu i nauku „Kod“	Odštampano 200 časopisa Broj distibuiranih časopisa	Nosilac: JU Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore(CEKUM)	Časopis za književnost, kulturu i nauku „Kod“ broj 23. i 24. U 23. broju objavljena je dvojezična priča Ruždije Rusa Sejdović - Praxo e biramosarde gindengo/ Pepeo nezapisanih misli i tekst dr. Vesne Delić – Pismo (ne)zainteresovanoj javnosti. U broju 24. objavljen je dio teksta iz nove drame Ruždije Rusa Sejdovića "Papušine suze" i tekst dr. Vesne Delić - Kratak antropološki osvrt na muziku, igru i nošnju Roma.	Budžet: JU Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore (CEKUM) Planirano: 2.000,00 € Utrošeno:	II Q 2024 IV Q 2024	
1.21. Organizovanje panel diskusije/ obuke sa mladima na temu Interkultura-most koji spaja	Obučiti najmanje 30 mladih osoba sa teritorije Crne Gore	Nosilac: MLJMP- Direktorat za interkulturalizam	Panel diskusija sa mladima: Interkultura-most koji spaja U Podgorici 20.12.2024.godine u 10 časova, Direktorat za Interkulturalizam u saradnji sa Omladinskim Centrom, organizao je panel diskusiju sa mladima (njih 20) iz raznih opština Crne Gore.	Budžet MLJMP Planirano 2.000,00 € Potrošeno: 0	II Q 2024 IV Q 2024	

1.22. Organizovanje posjete kulturno istorijskih spomenika u Crnoj Gori kako bi pripadnici RE upoznali državu u kojoj žive	Organizovano najmanje 5 posjeta Broj pripadnika/ca RE zajednice koji su učestvovali u posjetama	Nosilac: Kancelarija za RE, Glavni grad Podgorica	Povodom obilježavanja Međunarodnog Dana Roma, organizovan Kviz bez granica za pripadnike RE i vecinske zajednice (ucenici osnovnih skola) Cilj : Upoznavanje većinske zajednice o kulturu tradiciji i običajima RE zajednice	Budžet Kancelarije za RE, Glavni grad Podgorica Redovna sredstva	II Q 2024 IV Q 2024	
1.23. Organizacija aktivnosti za mlade u cilju integracije i inkluzije mladih iz RE populacije u CG društvo	Broj uključenih RE u aktivnosti kao što su: akcije čišćenja grada, sportski i kulturni događaji itd.	Nosilac: Kancelarija za RE, Glavni grad Podgorica	U Društvenom centru u kampu Konik realizovano je 48 edukativnih radionica za djecu - na temu zaštite životne sredine i kulture stanovanja. Honorar za edukatora iznosio je: 2.400.00 eura dok je za osvježanje za djecu u toku održavanja radionice izdvojeno : 434, 44 eura.	Budžet Kancelarije za RE, Glavni grad Podgorica Redovna sredstva	II Q 2024 IV Q 2025	
1.24. Finansirati sadržaje koji se odnose na Rome i Egipćane iz Fonda za podsticanje pluralizma i raznovrsnosti medija	Broj sadržaja koji se odnose na RE, finansiranih iz Fonda za podsticanje pluralizma i raznovrsnosti medija	Nosilac: Ministarstvo kulture	Korisnici sredstava koji su dobili podršku preko Fonda za podsticanje plularizma i raznovrsnosti medija za 2024. godinu su internetske publikacije Roma.net (9.227,20 EUR) Boin Tv. 3.710,88 EUR, Radio Elita Tv. 1.885,44EUR.	Budžet MK Bužet za Fond je 0,09 % tekućeg budžeta	III Q 2024 IV Q 2025	
1.25. Posredovanje Ministarstva kulture i medija da oni koji budu	Broj RE koji su prošli obuke	Nosilac: Ministarstvo kulture	Obuke za pripadnike/ce RE populacije u redakcijama medija planirano je za III kvartal 2025. godine	MK Redovna sredstva	III Q 2024 IV Q 2025	

zainteresovani da završe obuku u redakcijama medija koji rade u Crnoje Gori	Broj obučениh pripadnika/ ca RE populacije koji su nastavili da rade u medijima u CG					
1.26. Formiranje radne grupe koja bi analizirala mogućnosti unapređenja nastave romskog jezika u obrazovnom sistemu kroz izborni predmet	Formirana radna grupa Pripremljen plan aktivnosti	Nosilac: Romski savjet Partneri: MPNI međunarodni partneri, NVO, MLjMP	Aktivnost će se realizovati u 2025. godini	Budžet MLJMP Podrška Roma Integration III projekta (Savjet Evrope) Redovna sredstva	III Q 2024 IV Q 2025	Aktivnost će se realizovati u 2025 godini

Siromaštvo

Operativni cilj 2:		Smanjiti nivo siromaštva, socijalne ekskluzije I postojećeg socio-ekonomskog jaza između romske i egipćanske populacije i većinskog stanovništva				
		2021	2023	2025		
Indikator učinka 1: Smaniti materijalnu deprivaciju romske i egipćanske populacije kao I razliku u izloženosti siromaštvu u odnosu na generalnu populaciju		91% <i>Roma i Egipćana</i> (56% jaz)	88% ⁵ 52%	85% (<i>Roma i Egipćana</i>) (47% jaz)		
Indikator učinka 2: (Multidimenzionalno siromaštvo djece)		65% (0-2 godina)	60%	55% (0-2)		
		53% (0-5 godina)	48%	43% (0-5)		
Smanjiti ipreklapanja tri najčešće deprivacije za djecu 0-2, 0-5, 5-17 godina		35% (5-17 godina) ²⁰²¹	30% ⁶	25% (5-17)		
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije indikatora rezultata i obrazloženje djelimično realizovanih i nerealizovanih aktivnosti⁷ 	Planirana / utrošena finansijska sredstva	1- Početni/krajnji rok realizacije 2 - Novi rok realizacije	Preporuke
2.1. Pripremiti i usvojiti <i>Strategiju za razvoj sistema socijalne i dječije</i>	Strategija i Akcioni plan pripremljeni i usvojeni sa	Nosilac: MRSS Partner: UNICEF	Vlada je na sjednici od 19. decembra 2024. godine usvojila Strategiju razvoja Sistema socijalne i dječije zaštite za period od 2025. do 2028. godine sa Akcionim planom za	UNICEF Redovna sredstva	I Q 2024 IV Q 2024	

⁵ Istraživanje nije realizovano u 2023. godini.

⁶ Istraživanje nije realizovano u 2023. godini

⁷ Zelena boja -realizovana aktivnost, žuta boja – djelimično realizovana, crvena boja – nije realizovana aktivnost.

<p>zaštite 2024-2028. godine sa Akcionim planom</p>	<p>prepoznatom potrebom proširivanja prava na MO i razvijanja usluga na način da se prepoznaju specifične potrebe RE zajednice, sa naglaskom na najugroženije grupe kao što su djeca koja prose na ulici, djeca beskućnici, žrtve ugovorenih brakova i djeca bez pratnje</p>		<p>2025. godinu. Strategija se donosi se u cilju obezbjeđenja i ostvarivanja mjera i programa namijenjenih pojedincu/pojedinki i porodici kojima je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne i dječje zaštite</p> <p>Strategija i Akcioni plan pripremljeni i usvojeni sa prepoznatom potrebom proširivanja prava na MO i razvijanja usluga na način da se prepoznaju specifične potrebe RE zajednice, sa naglaskom na najugroženije grupe kao što su djeca koja prose na ulici, djeca beskućnici, žrtve ugovorenih brakova i djeca bez pratnje</p>			
<p>2.2. Organizovanje posjeta romskim naseljima i informisanje roditelja o upisu u osnovnu školu kroz direktnu komunikaciju na terenu</p>	<p>Broj terenskih posjeta romskim naseljima</p> <p>Broj roditelja koji su dobili informacije</p>	<p>Nosilac: Kancelarija za RE</p>	<p>Nije realizovano.</p>	<p>Budžet Kancelarije za RE, Glavni grad</p> <p>Redovna sredstva</p>	<p>II Q 2024 IV Q 2024</p>	

2.3. Organizovanje besplatnog boravka djece iz RE populacije u dječjem odmaralištu Veruša	Organizovan besplatan boravak za najmanje 40 djece RE populacije	Nosilac: Kancelarija za RE JU Dječji savez	Zbog renoviranja odmrlista ova aktivnost je pomjerena za 2025. godinu	Budžet Kancelarije za RE, Glavni grad Podgorica Planirano 3.200,00 eura Utrošeno:	II Q 2024 IV Q 2024	Zbog renoviranja odmrlista ova aktivnost je pomjerena za 2025. godinu
2.4. Pružanje humanitarne pomoći porodicama u socijalnoj potrebi koje nijesu u zvaničnim evidencijama nadležnih institucija	Dodijeljeno najmanje 200 paketa pomoći	Lokalne samouprave Crveni krst NVO	Crveni krst Crne Gore izvršio distribuciju polovne garderobe i 48 paketa humanitarne pomoći tokom 2024.godine. na području Konika. U pitanju su porodice koje zbog administrativnih prepreka ne mogu ostvariti prava. Kroz aktivnosti Porodičnog centra podijeljen je školski pribor za 240 djece, kao i 240 novogodišnjih paketića, 180 paketa pelena, 48 paketa higijene za redovne polaznice. Opštinske organizacije Crvenog krsta, u skladu sa mogućnostima vrši redovne distribucije hrane i higijene za najugroženije porodice u Crnoj Gori.	Budžet LS Javni fondovi Međunarodni donatori, NVO, EU Redovna budžetska sredstva LS Sredstva Crvenog krsta CK	II Q 2024 IV Q 2025	

Politička i društvena participacija

Operativni cilj 3:	Povećati nivo političke participacije i zastupljenosti romske i egipćanske zajednice u procesu izrade, sprovođenja i monitoringa javnih politika		
	2021	2023	2025

Indikator učinka 1: Povećati učešće Roma i Egipćana u političkom životu na lokalnom i nacionalnom nivou		<i>Predstavici RE zajedice nisu zastupjeni u lokalnim i nacionalnom parlamentu</i>		<i>Trenutna vrijednost: Izmjene i dopune Zakona o izboru odbornika i poslanika u cilju definisanja cenzusa za političke predstavnike za 0,35% nisu ostvarene</i>		<i>Obezbijeden cenzus</i>	
Indikator učinka 2: Unaprijediti i osigurati učešće predstavnika Romskog savjeta i romskih i egipćanskih NVO organizacija u kreiranju nacionalnih/lokalnih politika koje se bave unapređenjem položaja građana romske i egipćanske zajednice		<i>Uključeno 10 predstavnika NVO</i>		<i>Uključeno 15 predstavnika</i>		<i>U svim politikama koje se bave unapređenjem položaja Roma i Egipćana uključeni su predstavnici romskih i egipćanskih NVO organizacija</i>	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije indikatora rezultata i obrazloženje djelimično realizovanih i nerealizovanih aktivnosti⁸ 	Planirana / utrošena finansijska sredstva	1- Početni/ krajnji rok realizacije	2 - Novi rok realizacije	Preporuke
3.1. Organizovanje Romskog parlamenta u	Održan Romski parlament u Skupštini Crne Gore	Nosilac: Skupština Crne Gore, MLJMP	U Skupštini Crne Gore, u znak obilježavanja 8. aprila - Međunarodnog dana Roma, održano Drugo zasijedanje Romskog parlamenta.	Budžet: Skupštine Crne Gore	II Q 2024 II Q 2024		

⁸ Zelena boja -realizovana aktivnost, žuta boja – djelimično realizovana, crvena boja – nije realizovana aktivnost.

Skupštini Crne Gore	Broj učesnika/ca iz Vlade Crne Gore, DKP, NVO, međunarodnih organizacija, RE populacije			Redovna sredstva		
3.2.Organizovati dvodnevnu edukaciju za pripadnike/ce romske i egipćanske RE zajednice o značaju političke participacije i priključenju društvenim procesima	Obučiti najmanje 30 pripadnika i pripadnica RE zajednice	Nosilac: MLJMP	Obučeno je 30 pripadnika romske i egipćanske populacije od kojih je njih 10 učestvovalo u Skupštini Crne Gore na drugom romskom parlamentu.	Budžet: MLJMP Planirana sredstva: 4.000,00 € Utrošeno:0	II Q 2024 II Q 2024	
3.3. Publikovanje rezultata Popisa iz 2023. godine po nacionalnoj odnosno etničkoj pripadnosti u cilju utvrđivanja tačnog broja pripadnika i pripadnica RE populacije	Utvrđen tačan broj pripadnika i pripadnica RE populacije u CG na osnovu objavljenih rezultata popisa 2023.	Nosilac: Uprava za statistiku MONSTAT	Rezultati Popisa stanovništva 2023. godine. Ukupan broj Roma u Crnoj Gori po zadnjem popisu stanovništva 2023. godine iznosi 5.629 ili 0,90% od ukupnog broja stanovnika, dok Egipćana ima 1.655 odnosno 0,27% od ukupnog broja stanovnika u Crnoj Gori.	Budžet CG Definisana budžetom Popisa za 2024. godinu	III Q 2024 IV Q 2024	

3.4. Izraditi rezultate popisa o romskoj i egipćanskoj populaciji prema zahtjevanim varijablama	Dostavljeni podaci RE populacije u CG prema zahtjevanim varijablama	Nosilac: Uprava za statistiku MONSTAT, MLJMP		Budžet CG Definisana budžetom Popisa za 2024. godinu	I Q 2025 II Q 2025	Aktivnost će se realizovati u 2025 godini
3.5. Obezbijediti aktivno funkcionisanje lokalnih akcionih grupa, koje okupljaju predstavnike/ce RE zajednice	Najmanje 10 lokalnih akcionih grupa sa najmanje 90 predstavnika aktivno (u Glavnom gradu i 7 opština)	Nosilac: Savjet Evrope	Kreirane su i Smjernice za izradu lokalnih akcionih planova za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana, koje su predstavljene i dostavljene ROMACTED partnerskim opštinama. Krajem 2023. godine je angažovan konsultant koji će pružati podršku radnim grupama u šest opština (Bar, Berane, Bijelo Polje, Herceg Novi, Nikšić, Ulcinj) u procesu izrade lokalnih planova.	ROMACTED II Program EU i Savjet Evrope	II Q 2024 IV Q 2024	
3.6. Angažovanje fasilitatora koji će raditi na povezivanju članova romske zajednice sa predstavnicima lokalnih institucija	Angažovano najmanje 7 fasilitatora (u Glavnom gradu i 7 opština)	Nosilac: Savjet Evrope Lokalne samouprave	ROMACTED partnerske opštine su organizovale različite aktivnosti, u čemu su im podršku pružili fasilitatori.	ROMACTED II program EU i Savjet Evrope	II Q 2024 IV Q 2024	
3.7. Jačanje kapaciteta lokalnih samouprava za rad na socijalnoj inkluziji RE	Ojačani kapaciteti 8 lokalnih samouprava Broj	Nosilac: Savjet Evrope Lokalne samouprave	Opštinske radne grupe – U okviru ROMACTED programa je do sada formirano šest opštinskih radnih grupa koje okupljaju predstavnike romske i egipćanske zajednice i relevantnih lokalnih institucija i ostalih subjekata, koji zajedno rade na dogovoru oko rješavanja	ROMACTED II program EU i Savjet Evrope	II Q 2024 IV Q 2024	

	službenika/ca lokalnih samouprava koji rade na socijalnoj inkluziji RE		identifikovanih problema i izazova.			
3.8. Jačanje kapaciteta predstavnika RE zajednice da aktivnije učestvuju u procesima donošenja odluka na lokalnom nivou i na ostale teme koje prepoznaju kao značajne	Ojačani kapaciteti najmanje 10 lokalnih akcionih grupa (90 predstavnika zajednice)	Nosilac: Savjet Evrope Lokalne samouprave	formirano osam institucionalnih radnih grupa u okviru ROMACTED programa (koje okupljaju u prosjeku po deset članova). Pružena je podrška lokalnim samoupravama i na izgradnji njihovih kapaciteta u određenim oblastima.	ROMACTEDII program EU i Savjet Evrope	II Q 2024 IV Q 2024	
3.9. Obuka predstavnika resornih ministarstava na temu budžetiranja odgovornog prema RE	Broj održanih obuka na temu budžetiranja odgovornog prema RE Broj učesnika/ca koji su uspješno završili obuku	Nosilac: MLjMP, MF Partneri: Savjet Evrope	Finalizovane su Smjernice za budžetiranje odgovorno prema Romima i Egipćanima na lokalnom nivou. One su predstavljene i ROMACTED partnerskim opštinama, a krajem 2023. godine je angažovan konsultant koji će pružati mentorsku podršku opštinama u primjeni ovog koncepta.	ROMACTEDII program i Roma Integration III projekat EU i Savjet Evrope	II Q 2025 IV Q 2025	
3.10. Izrada lokalnih akcionih	Izrađeni lokalni akcioni planovi	Nosioци: Lokalne	Izrađeni lokalni akcioni planovi za socijalnu inkluziju RE za opštine Bar, Berane, Bijelo	ROMACTEDII program	II Q 2024 IV 2024	

planova za socijalnu inkluziju RE za opštine Bar, Berane, Bijelo Polje, Nikšić, Ulcinj, Tivat	za pet opština	samouprave, Zajednica opština Partner: Savjet Evrope	Polje, Nikšić, Ulcinj, Tivat	EU i Savjet Evrope		
---	----------------	---	------------------------------	--------------------	--	--

Stanovanje

Operativni cilj 4:	Obezbijediti stalno, pristojno, pristupačno i desegregirano stanovanje za pripadnike romske i egipćanske zajednice		
	2021	2023	2025
Indikator učinka 1: Smanjiti procenat stambene segregacije romske i egipćanske zajednice u odnosu na većinsku populaciju	42,2%	41% ⁹	40%
Indikator učinka 2: Smanjiti nivo prenaseljenosti stambenih objekata u kojima žive pripadnici romske i egipćanske zajednice	5,5 članova domaćinstva	5,3	5

⁹ Nije bilo istraživanja u 2023 godini.

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije indikatora rezultata i obrazloženje djelimično realizovanih i nerealizovanih aktivnosti ¹⁰ 	Planirana / utrošena finansijska sredstva	1- Početni/krajnji rok realizacije 2 - Novi rok realizacije	Preporuke
---	---------------------	----------------------	--	---	--	-----------

4.1. Sprovođenje kvalitativnog i kvantitativnog istraživanja o stanju i kvalitetu usluga vodosnabdijevanja, sanitacije i higijene u RE naseljima, uz komponentu podizanja svijesti populacije kroz rad sa saradnicima u socijalnoj inkluziji (medijatorima) i osobljem Instituta za javno zdravlje	Sprovedeno istraživanje i objavljeni rezultati Broj pripadnika RE populacije koji su informisani o uslugama vodosnabdijevanja, sanitacije i higijene	Nosilac: Institut za javno zdravlje Partner: Ministarstvo zdravlja, MLJMP, UNICEF	Urađeno je istraživanje. Unapređenje dostupnosti i kvaliteta podataka o uslugama vodosnadbijevanja, sanitacije i higijene u romskim naseljima. Izvršena analiza vode za piće. I uvođenje pumpe za vodu na potrebnim mjestima.	UNICEF Planirana sredstva: 30.000 € Utrošeno: 30.000 eura	II Q 2024 II Q 2024	
4.2. Angažovanje konsultanta sa iskustvom u stanovanju koji će obaviti studijsku	Angažovan konsultant sa iskustvom u stanovanju koji će obaviti	Nosilac: MLJMP Partner: Savjet Evrope	Angažovan konsultant koji je uradio studiju izvodljivosti.	Savjet Evrope Planirana sredstva: 4.000 €	II Q 2024 IV Q 2024	

¹⁰ Zelena boja -realizovana aktivnost, žuta boja – djelimično realizovana, crvena boja – nije realizovana aktivnost.

analizu za potrebe novih stambenih jedinica, kao i demografske karakteristike romske i egipćanske populacije u opštinama: Nikšić, Berane, Bar, Ulcinj i Bijelo Polje	studijsku analizu za potrebe novih stambenih jedinica, kao i demografske karakteristike romske i egipćanske populacije u opštinama: Nikšić, Berane, Bar, Ulcinj i Bijelo Polje		Urađena je Studija izvodljivosti socijalnog stanovanja Roma i Egipćana u osam opština u Crnoj Gori (Bar, Berane, Bijelo Polje, Budva, Herceg Novi, Kotor, Nikšić, Ulcinj).	Utrošeno:4000 €		
4.3. Angažovanje asistenata za podršku korisnicima stambenih jedinica	Angažovan najmanje jedan asistent	Nosilac: MRSS	Od februara 2024. godine angažovna su dva saradnika za oblast socijalnog stanovanja.	Budžet MRSS Redovna sredstva	II Q 2024 IV Q 2025	
4.4. Potpisati Memorandum o saradnji sa MLjMP u cilju zapošljavanja romskih saradnika	Najmanje pet zaposlenih romskih saradnika	Nosilac: MRSS	.U centrima za socijalni rad sistematizovano je radno mjesto Saradnik u socijalnoj zaštiti romske i egipćanske zajednice u oblasti socijalne zaštite, i to u opštinama: Podgorica (2), Nikšić (1), Bar (1), Berane (1) i Bijelo Polje (1).	Budžet MRSS Redovna sredstva	II Q 2024 IV Q 2025	
4.5. Adaptacija naselja socijalnog stanovanja u Pljevljima – Trlica	Adaptirano deset individualnih stambenih objekata	Nosilac: Help Partner: MRSS	Realizovana je aktivnost na adaptaciji naselja Trlica u Pljevljima, koje podrazumjevaju obilazak porodica, definisanje paketa pomoći, raspisivanje tendera za adaptaciju objekata za stanovanje i rješavanje pitanja vodosnabdijevanja naselja.	Budžet: CEB, ADH, Help Planirana sredstva: 70.000€	II Q 2024 III Q 2024	

				Utrošeno:70.00 0 eura		
4.6. Obuka za korišćenje i izradu digitalne platforme za stanovanje Roma i Egipćana	Broj obučених službenika/ ca	Nosilac: MLjMP, MPPUDI, lokalne samouprave Partneri: Savjet Evrope, MRSS	Organizovana obuka za korišćene digitalne platforme za stanovanje Roma i Egipćana.	Projekat Roma Integration III, Savjet Evrope Donatorska sredstva	III Q 2024 IV Q 2024	
4.7. Formiranje radne grupe koja bi koordinisala rad na upotrebi digitalnih podataka o stanovanju i pripremila plan aktivnosti	Formirana radna grupa Pripremljen plan aktivnosti	Nosilac: MLjMP, MPPUDI, lokalne samouprave		Budžet MLjMP Redovna sredstva	I Q 2025 IV Q 2025	Aktivnost će se realizovati u 2025 godini
4.8. Izrada studije izvodljivosti za najmanje dvije opštine koje obuhvataju legalizaciju, infrastrukturne aktivnosti, izradu DUP-a.	Izrađena studija izvodljivosti za dvije opštine	Nosilac: MLJMP Partner: Savjet Evrope, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Opštine.	Urađena je Studija izvodljivosti socijalnog stanovanja Roma i Egipćana u osam opština u Crnoj Gori (Bar, Berane, Bijelo Polje, Budva, Herceg Novi, Kotor, Nikšić, Ulcinj).	Nijesu potrebna sredstva	II Q 2024 IV Q 2025	

Obrazovanje

Operativni cilj 5:		Unaprijediti dostupnost, efektivnost i kvalitet obrazovanja za sve pripadnike romske i egipćanske zajednice				
		2021	2023	2025		
Indikator učinka 1: Povećati procenat romske i egipćanske djece koja pohađaju program obrazovanja u ranom djetinjstvu		16%	23%	30%		
Indikator učinka 2: Povećati procenat pripadnika romske i egipćanske zajednice koji su završili osnovnu školu		56%	65%	75%		
Indikator učinka 3: Povećati procenat pripadnika romske i egipćanske zajednice koji su završili srednju školu		3%	10%	20%		
Indikator učinka 4: Povećati broj pripadnika romske i egipćanske zajednice koji upisuju visokoškolske ustanove na godišnjem nivou		4	8 godišnje 100%	15 godišnje		
Aktivnost koja utiče na realizaciju	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije indikatora rezultata i	Planirana / utrošena	1- Početni/krajnji rok realizacije	Preporuke

Operativnog cilja 1			obrazloženje djelimično realizovanih i nerealizovanih aktivnosti ¹¹ 	finansijska sredstva	2 - Novi rok realizacije	
5.1. Organizovati obuke za vaspitače, medijatore i stručne saradnike u	Broj vaspitača, stručnih saradnika i medijatora sa unaprijeđenim	Nosilac: MPNI Partneri: UNICEF, Zavod za školstvo	Realizovana obuka za program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije saradnik/saradnica u socijalnoj inkluziji RE u oblasti obrazovanja. Njih 13 je učestvovalo u programu obuke. Obuka je ralizovana tokom avgusta, 2024. godine, u licenciranoj ustanovi JU Gimnazija "Slobodan Škerović" U okviru projekta <i>Razvojno inkluzivna i integrisana podrška</i> koji realizuje Zavod za školstvo uz podršku Unicef-a, organizovane su 4 obuke za korišćenje asistivne tehnologije u svrhu razvoja komunikacije, jezika i govora, namijenjen deci iz vulnerabilnih grupa -2024	Budžet: Zavod za školstvo Planirano 15.000,00 € Utrošeno: 4000.00 €.	II Q 2024 IV Q 2025	

¹¹ Zelena boja -realizovana aktivnost, žuta boja – djelimično realizovana, crvena boja – nije realizovana aktivnost.

<p>cilju izgradnje kapaciteta za pružanje podrške RE djeci zasnovane na njihovim potrebama, sprovođenje posjeta romskim naseljima, povećanja obuhvata RE djece predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem, kao i da pruže podršku za redovno pohađanje vrtića.</p>						
---	--	--	--	--	--	--

<p>5.2. Organizovati obuke nastavnika za pružanje podrške RE djeci da steknu osnovne čitalačke i matematičke vještine kroz redovnu i dopunsku/do datnu nastavu i prevenciju ranog napuštanja školovanja (kroz redovno korišćenje MEIS aplikacije za identifikaciju i podršku djeci u riziku od napuštanja škole)</p>	<p>Broj nastavnika sa unaprijeđenim kapacitetima za pružanje podrške djeci iz RE zajednice u osnovnom obrazovanju</p>	<p>Nosilac: MPNI</p> <p>Partneri: UNICEF, Zavod za školstvo</p>	<p>Zavod za školstvo je realizator programa Intenzivno opismenjavanja učenika Roma i Egipćanakoji se pilotira u 3 škole koje pohađaju ovi učenici. Tri puta sedmično se sprovodie intenzivne aktivnosti opismenjavanja korišćenjem Metodčkih modela za čitanje i pisanje, radnih materijala sa Školskog portala/inkluzivno obrazovanje.</p>	<p>Budžet: Zavod za školstvo</p> <p>Planirana sredstva: 10.000,00 €</p> <p>Utrošeno:10.000. eura</p>	<p>II Q 2024 2 obuke</p> <p>IV Q 2024 7 obuka</p>	
--	---	--	--	--	---	--

<p>5.3. Adaptacija i obuka za facilitatore za implementaciju u programa "Brižne porodice" u predškolskim ustanovama i osnovnim školama sa najvećim brojem RE djece¹²</p>	<p>Broj facilitatora koji su obučeni za sprovođenje programa „Brižne porodice“ u predškolskim ustanovama i osnovnim školama</p>	<p>Nosilac: MPNI</p> <p>Partneri: UNICEF, NVO Projekat Evropske komisije „REF“</p>	<p>U okviru reformske inicijative „Kvalitetno obrazovanje za svako dijete u Crnoj Gori“, koja se realizuje u partnerstvu Ministarstva, UNICEF-a i Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, a koja ima za cilj razvijanje desetogodišnje Strategije za reformu obrazovanja (2025–2035), akcentat će biti stavljen i na integraciju RE populacije u obrazovni sistem</p>	<p>Budžet: UNICEF</p> <p>Planirana sredstva: 10.000,00 €</p> <p>Utrošeno: 10.000 eura</p>	<p>II Q 2024</p> <p>IV Q 2024</p>	
<p>5.4. Realizovati Program opismenjavanja i osnovnog obrazovanja odraslih pripadnika romske i egipćanske populacije</p>	<p>60 polaznika romske i egipćanske populacije uključeno u Program</p>	<p>Nosilac: Ministarstvo prosvjete/Cen tar za stručno obrazovanje</p>	<p>Program osnovnog obrazovanja odraslih pripadnika Roma i Egipćana je realizovano u četiri licencirane ustanove: OŠ „Pavle Žižić“ 24 polaznika završili program osnovnog obrazovanja odraslih; JU srednje i više stručno obrazovanje „Sergej Stanić“ 14 polaznika uspješno završili. OŠ „Marko Miljanov“ 13 učenika. OŠ „Radoje Čizmović“ 30 polaznika uspješno završili.</p>	<p>Budžet MP</p> <p>Planirana sredstva: 90,000.00 € Na godišnjem nivou</p> <p>Utrošeno: 90.000. eura</p>	<p>IIQ 2024</p> <p>IVQ 2025</p>	

¹² Cilj aktivnosti je pružanje podrške romskim roditeljima i unapređenje njihovih roditeljskih vještina koje će rezultirati boljim upisom i višom stopom pohađanja predškolskog i osnovnoškolskog obrazovanja

5.5. Obezbjedi vanje mentorske podrške u osnovnom, srednjem i visokom obrazovanju	Broj učenika RE populacije kojima je obezbijedena mentorska podrška (45 učenika osnovnih škola)	Nosilac: NVO Partneri: Projekat Evropske komisije „REF“	Kroz projekat podržan od strane Romskog obrazovnog fonda (REF), obezbijedena je mentorska podrška za 10 učenika srednje škole iz Podgorice i 5 studenata na fakultetima. Uz to, ukupno 6 korisnika (3 učenika srednje škole i 3 studenta) bilo je na programu stažiranja u trajanju od dva mjeseca, u svrhu pripreme za zapošljavanje.	Projekat Evropske komisije „REF“ Donatorska sredstva	II Q 2024 (srednje i visoko obrazovanje) IV Q 2024 (OŠ) IV 2025	
5.6. Sprovođenje programa „Brižne porodice“ u predškolskim i osnovnim školama	Broj roditelja, pripadnika RE naroda koji su uspješno završili program „Brižne porodice“	Nosilac: NVO Partneri: Projekat Evropske komisije „REF“	43 roditelja RE populacije uspješno je pohađalo licencirani program škole „Brižno roditeljstvo“, realizovan uz sredstva Romskog obrazovnog fonda (REF). Od ukupnog broja, 10 roditelja bilo je iz Nikšića, dok je 33 roditelja bilo iz Berana.	Projekat Evropske komisije „REF“ Donatorska sredstva	II Q 2024 IV Q2024	
5.7. Organizovati obuke nastavnog kadra za podršku u obrazovno-vaspitnom radu sa djecom RE populacije	Broj obučanih nastavnika	Nosilac: Zavod za školstvo	Organizovano 8 obuka za 2024. Obuku završila 225 nastavnika.	Budžet: Zavod za školstvo Planirana sredstva: 1.000,00 € Utrošeno: 1.000 eura	II Q 2024 2 obuke IV Q 2025 7 obuka	

5.8. Pratiti realizaciju obrazovno-vaspitnog rada sa djecom romske i egipćanske populacije kroz vršenje procjena kvaliteta rada	Broj izvršenih procjena kvaliteta rada	Nosilac: Zavod za školstvo	Zavod za školstvo je u toku IIQ pratio realizaciju obrazovno-vaspitnog rada u 17 osnovnih škola, osam srednjih škola i četiri predškolske ustanove. U prilogu dostavljeni podaci o utvrđivanju kvaliteta rada ustanova.	Budžet: Zavod za školstvo Redovna sredstva	II Q 2024 IV Q 2025 Kontinuirano (couching i monitoring)	
5.9. Sprovedenje kampanje o uključivanju djece u predškolsko obrazovanje	Broj sprovedenih događaja o uključivanju djece u predškolsko obrazovanje Broj učesnika/ca i posjetilaca/te ljki događaja	Nosilac: Help Partneri: NVO CAREP	Organizovano 8 info sesija i 2 obuke za roditelje Broj ucesnika: 80	Budžet: Vlada SR Njemačke Planirana sredstva: 2.800 € Utrošeno: 2.800 €	II Q 2024 IV Q 2024	
5.10. Organizovanje studijske posjete za predstavnike vrtića u Podgorici, Beranama i	Realizovana studijska posjeta Broj učesnika/ ca studijske posjete Procenat RE	Nosilac: Help Partneri: MPNI, MLJMP	Organizovanje studijske posjete je pomjereno ze prvi kvartal 2025.	Budžet: Vlada SR Njemačke Planirana sredstva: 4.000 €	II Q 2024 IV Q 2024	Organizovane studijske posjete je pomjereno ze prvi

Nikšiću, predstavnik institucija iz oblasti obrazovanja u cilju razmjene iskustava sa predškolskim ustanovama u regionu	djece koja pohađaju program obrazovanja u ranom djetinjstvu			Utrošeno:		kvartal 2025
5.11. Podrška korisnicima iz RE zajednice u sticanju srednješkolskog obrazovanja i sticanju diplome kroz vanredno pohađanje	Najmanje 2 korisnika iz RE zajednice podržana	Nosilac: Help Partneri: NVO CAREP	Nije realizovano.	Budžet: Vlada SR Njemačke Planirana sredstva: 2.000 € Utrošeno:	II Q 2024 IV Q 2024	
5.12. Napraviti izmjene i dopune Pravilnika za saradnike u oblasti obrazovanja (smanjiti broj učenika sa 70 na 40 po	Završena izmjena i dopuna Pravilnika za Saradnike u oblasti obrazovanja	Nosilac: MPNI Partneri: MLJMP, UNICEF	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija je prepoznalo potrebe obrazovno-vaspitnog sistema koje se odnose na uključivanje većeg broja medijatora u socijalnoj inkluziji, te je donijelo Pravilnik o izmjenama Pravilnika o normativima i standardima za sticanje sredstava iz javnih prihoda za ustanove koje realizuju javno važeće obrazovne programe kojima se uređuje ova oblast. Usvojenim izmjenama je predviđeno da jedan medijator u socijalnoj inkluziji pruža pomoć za 35 djece	Budžet: MPNI Redovna sredstva	II Q 2024 IV Q 2025	

saradniku/ci)			RE populacije, umjesto za 70 kako je to dosadašnjim Pravilnikom bilo predviđeno.			
5.13. Angažovanje većeg broja saradnika u oblasti obrazovanja	Broj saradnika u oblasti obrazovanja (40, sa 26, koliko ih je trenutno)	Nosilac: MPNI Partneri: MLJMP, UNICEF	Trenutno u obrazovni sistem, angažovano je 31 saradnik u socijalnoj inkluziji RE zajednice	Budžet: MPNI Redovne aktivnosti	II Q 2024 IV Q 2025	
5.14. Organizovati kampanju na crnogorskom, romskom i albanskom jeziku u cilju informisanja roditelja o mogućnostima upisa djece RE zajednice u osnovno obrazovanje	Organizovana kampanja Broj pripadnika/c a RE zajednice koji su obuhvaćeni kampanjom	Nosilac: MPNI Partneri: MLJMP, Zavod za školstvo, Romski Savjet i RE NVO	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija i ove godine, u saradnji sa Ministarstvom ljudskih i manjinskih prava, Zavodom za školstvo, i NVO "Udruženje za podršku Roma i Egipćana", Berane, koji se bavi pitanjima pripadnika romske i egipćanske zajednice, od 18. do 22. Marta 2024. godine promovisalo je upis u predškolsko vaspitanje i obrazovanje, prvi razred osnovne škole i srednje škole u Beranama, Baru, Nikšiću i Podgorici. Ove četiri opštine posjetio je tim sastavljen od predstavnika navedenih institucija i nevladine organizacije koji su razgovarali s roditeljima i djecom doraslom za upis u predškolsko vaspitanje i u prvi razred osnovne škole, sa ciljem da im se ukaže na obavezu i značaj osnovnog obrazovanja. Oni su također, razgovarali i sa učenicima devetog razreda osnovne škole kako bi ih podstakli na upis u srednje škole. Ideja kampanje je	Budžet: MPNI Planirana sredstva: 3.000,00 € Utrošeno: 3.000 eura	II Q 2024 IV Q 2025	

			podizanje svijesti roditelja o važnosti njihove podrške djeci na putu obrazovanje.			
5.15. Dodijeliti stipendije srednjoškolcima/srednjoškolcima RE populacije	Broj dodijeljenih stipendija srednjoškolcima/srednjoškolcima RE populacije	Nosilac: MPNI	Konkurs za dodjelu stipendija je trajao od 1. oktobra, do 31. oktobra 2024. godine. Na konkursu se prijavilo 133 srednjoškolca RE populacije. Spisak učenika/ca koji su ispunili kriterijume, biće objavljen na sajtu Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija. Dio stipendija će biti isplaćena do kraja novembra populacije	Budžet: MPNI Planirana sredstva: 100.000 € godišnje Utrošeno:	IV Q 2024 IV Q 2025	
5.16. Izraditi evidenciju o broju učenika/učenica RE zajednice srednjih škola koji su uspješno završili školsku godinu u odnosu na broj upisanih	Izrađena evidencija o broju učenika/učenica RE zajednice srednjih škola koji su uspješno završili školsku godinu u odnosu na broj upisanih	Nosilac: MPNI	Izrađena evidencija o broju učenika/učenica RE zajednice srednjih škola koji su uspješno završili školsku godinu u odnosu na broj upisanih Školske 2023/2024. godine, bilo je upisano 193 srednjoškolaca, dok su uspješno završili školsku 2023/24. godinu, 143 učenika odnosno 75%	Budžet: MPNI Redovna aktivnost	IV Q 2024 IV Q 2025	

5.17. Izrada i primijena Pravilnika o kriterijumima za dodjelu stipendija srednjoškolicima/ srednjoškolcima RE populacije	Pravilnik o kriterijumima za dodjelu stipendija srednjoškolicima/ srednjoškolcima RE populacije izrađen i u primjeni	Nosilac: MPNI	Kriterijumi su isti kao i prethodne godine	Budžet: MPNI Redovna sredstva	II Q 2024 IV Q 2024	
5.18. Dodijeliti stipendije studentima/ studentkinjama RE populacije	Broj dodijeljenih stipendija studentima/ studentkinjama RE populacije	Nosilac: MPNI	Konkurs za dodjelu stipendija je trajao od 1. oktobra, do 31 . oktobra 2024. godine. Na konkursu se prijavilo 17 stuednata RE od kojih 15 je ispunilo kriterijume. Spisak studenata koji su ispunili kriterijume za stipendije, objavljen je na sajtu Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija Dio stipendija će biti isplaćena do kraja novembra.	Budžet: MPNI Planirana sredstva: 45.000 godišnje Utrošeno:	IV Q 2024 IV Q 2025	
5.19. Obezbijediti besplatan boravak studentima/ studentkinjama RE populacije u studentskom domu	Broj studenata/ studentkinja RE populacije u studentskom domu	Nosilac: MPNI	Dom u okviru svojih smještajnih kapaciteta namjenski opredjeljuje do 5% kapaciteta za smještaj studenata sa invaliditetom, studenata RE populacije i korisnicima materijalnog obezbjeđenja Prema informacijama koje smo dobili od domova, (2) , dva pripadnika RE zajednice koriste bezplatan smještaj	Budžet: MPN Planirana sredstva: 6.000 godišnje Utrošeno: 6000 eura	IV Q 2024 IV Q 2025	

<p>5.20. Inicirati proces izmjene Zakona o visokom obrazovanju u cilju unapređenja dostupnosti visokog obrazovanja za studente/studentkinje RE zajednice</p>	<p>Izmijenjen Zakon o visokom obrazovanju u dijelu unapređenja dostupnosti visokog obrazovanja za studente/studentkinje RE zajednice</p>	<p>Nosilac: MPNI</p>	<p>Nacrt zakona o visokom obrazovanju</p> <p>Nacrt Zakona o visokom obrazovanju predviđeno je da: studenti sa invaliditetom i studenti RE populacije diplomskih i postdiplomskih studija koji su upisani po principu afirmativne akcije na javnim ustanovama o broju većem od broja studenata koji su utvrđeni odlukom ovog zakona i na privatnim ustanovama oslobađaju se plaćanja naknade.</p> <p>Broj studenata za upis</p> <p>Ustanova utvrđuje broj studenata koji se upisuje na studijske programe koje organizuje, koji ne može biti veći od broja utvrđenog u licenci.</p> <p>U slučaju da se studenti sa invaliditetom ili studenti RE populacije ne kvalifikuju za upis do broja studenata utvrđen licencom, upisuju se po principu afirmativne akcije, odnosno preko broja utvrđenog licencom</p>	<p>Budžet: MPNI Redovna aktivnost</p>	<p>II Q 2024 IV Q 2024</p>	
<p>5.21. Organizovanje kampanje za povećanje stepena upisa romske djece u predškolsko obrazovanje u Podgorici</p>	<p>Izrađen plan kampanje Broj učesnika kampanje Broj upisane RE djece</p>	<p>Nosilac: Kancelarija za RE</p>	<p>Povodom obilježavanja Međunarodnog dana vrtića, predstavnici Kancelarije za RE posjetili su vrtić u Kampu konik i za potrebe vrtića donirali strunjače, koševе, čunjeve, bojanke itd.</p> <p>Tom prilikom realizovana je kampanja “Kasnije će biti kasno” čiji je cilj bio podizanje svijesti RE roditelja o značaju predškolskog obrazovanja njihove djece.</p>	<p>Budžet: Kancelarija za RE, Glavni grad Podgorica Redovna sredstva</p>	<p>II Q 2024 IV Q 2024</p>	

5.22. Pružanje pomoći osnovcima RE populacije u Podgorici u izradi domaćih zadataka i prevazilaženj u jezičke barijere	Broj osnovaca RE populacije kojima je pružena pomoć	Nosilac: Kancelarija za RE	Predstavci Kancelarije za RE realizovali su 50 dopunskih časova za djecu iz Kampa Konik, gdje im je pružena pomoć u izradi domaćih zadataka i prevazilaženju jezičke barijere. Za ovu aktivnost potrošeno je 275,41 eura – osvježenje za polaznike radionica.	Budžet: Kancelarija za RE, Glavni grad Podgorica Redovna sredstva	I Q 2024 III Q 2024	
5.23. Pružanje pomoći srednjoskolcima/ srednjoškolka za polaganje državnog ispita	Broj srednjoškolaca/ srednjoškolki kojima je pružena podrška	Nosilac: Kancelarija za RE	Kancelarija za RE pruža aktivan doprinos razvoju obrazovanja romske djece i omladine;	Budžet: Kancelarija za RE, Glavni grad Podgorica Redovna sredstva	III Q 2024 IV Q 2024	
5.24. Organizovanje Info sesija za učenike devetih razreda u Podgorici u cilju podrške u odabiru zanimanja i nastavka	Broj djece iz RE zajednice učenika devetih razreda koji su učestvovali na info sesijama	Nosilac: Kancelarija za RE Help – Hilfe zur Selbsthilfe	120 učenika završnog devetog razreda posjetilo srednje škole u Podgorici i tom prilikom informisano o obrazovnim programima srednjih škola.	Budžet: Kancelarija za RE, Glavni grad Podgorica Redovna sredstva	II Q 2024 IV Q 2025	

školovanja						
5.25. Obezbijediti prevoz za pripadnike RE populacije koji pohađaju osnovnu školu (Podgorica, Cetinje, Nikšić i Berane)	Broj djece koja koriste prevoz	Nosilac: MPNI	Svake godine je obezbijeden besplatan prevoz za učenika osnovnih škola u gradovima gdje je veći broj djece RE populacije (Podgorica, Berane, Nikšić i Cetinje). Prevoz za djecu RE populacije organizovan je i za JU Osnovna škola „Njegoš“, Kotor, i opštini Budva.	Budžet MPNI Planirana sredstva: 65000 eura godišnje Utrošeno: 65000 eura	II Q 2024 IV Q 2025	
5.26. Raspisati javni poziv za polaganje ispita za tumača romskog jezika	Objavljen javni poziv i organizovan ispit za tumača za romski jezik	Nosilac: MP Partneri: MLJMP	Organizovan je ispit za tumača za romski jezik, koja je bila u nadležnosti Ministarstva pravde, realizovana je, i 1 kandidat je položio za tumača romskog jezika.	Budžet MP Redovna sredstva	I Q 2024 II Q 2024	
5.27. Obezbijediti vozilo za prevoz učenika RE populacije do osnovnih škola i vrtića (Opština Ulcinj)	Obezbijedeno vozilo za prevoz djece RE populacije u opštini Ulcinj	Nosilac: Opština Ulcinj Partner: Savjet Evrope	Obezbijedeno je vozilo za Oštinu Ulcinj za Osnovnu školu „maršal Toto“.	Savjet Evrope i EU Projekat ROMACTEDII I	II Q 2024 II Q 2024	

5.28. Obezbjediti vozilo za prevoz učenika RE populacije do osnovnih škola i vrtića (Opština Kotor – naselje Lovanje)	Obezbjeđeno vozilo za prevoz djece RE populacije u opštini Kotor naselje Lovanje	Nosilac: MLJMP Partneri: NVO OFK Nikšić Nikšić, MPNI	Obezbjeđeno je vozilo za prevoz djece RE populacije u opštini Kotor naselje Lovanje	MLJMP Projekat NVO OFK - Nikšić 15.615,00 € Utrošeno: 15.615,00 €	II Q 2024 II Q 2024	
5.29. Obezbjediti vozilo za prevoz učenika RE populacije do osnovnih škola i vrtića (Opština Budva – naselje Palestina)	Obezbjeđeno vozilo za prevoz djece RE populacije u opštini Budva naselje -Palestina	Nosilac: MLJMP Partneri: NVO RAE Nikšić, MPNI	Obezbjeđeno je vozilo za prevoz djece RE populacije u opštini Budva naselje -Palestina	MLJMP Projekat NVO RAE - Nikšić 15.824,00 € Utrošeno: 15.824,00 €	II Q 2024 II Q 2024	
5.30. Obezbjediti vozilo za prevoz djece RE populacije od romskih naselja do vrtića i	Obezbjeđeno vozilo za prevoz djece RE populacije u opštini Ulcinj	Nosilac: MLJMP Partneri: NVO OFK Nikšić, MPNI	Obezbjeđeno je vozilo za prevoz djece RE populacije u opštini Ulcinj	MLJMP Projekat NVU Budo Tomović Nikšić 15.824,00 €	II Q 2024 II Q 2024	

povratno (Opština Ulcinj)				Utrošeno: 15.824,00 €		
---------------------------------	--	--	--	--------------------------	--	--

Zapošljavanje

Operativni cilj 6:	Obezbijediti pristup kvalitetnom i održivom zapošljavanju za pripadnike romske i egipćanske zajednice		
	2021	2023	2025
Indikator učinka 1: Smanjiti procenat nezaposlenosti pripadnika romske i egipćanske populacije	70,7%	65% ¹³	60,7%
Indikator učinka 2: Povećati procenat Roma i Egipćana zaposlenih u	10,1%	11%	12%

¹³ Nije bilo istraživanja u 2023. godini.

javnom sektoru			
Indikator učinka 3: Smanjiti procenat Roma I Egipćana zaposlenih u neformalnom sektoru	61% ¹⁶	59%	55%
Indikator učinka 4: Smanjiti nivo stope neaktivnosti Romkinja i Egipćanki	59,6%	52%	45%

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije indikatora rezultata i obrazloženje djelimično realizovanih i nerealizovanih aktivnosti ¹⁴ 	Planirana / utrošena finansijska sredstva	1- Početni/krajnji rok realizacije 2 - Novi rok realizacije	Preporuke
6.1. Pružanje usluga pripreme za zapošljavanje – individualno savjetovanje/ individualni plan zapošljavanja pripadnicima RE populacije koji se nalaze na evidenciji nezaposlenih lica	Broj pripadnika/ca RE populacije koji se nalaze na evidenciji nezaposlenih lica kojima je pružena usluga individualnog savjetovanja i sačinjen individualni plan zapošljavanja (struktura po polu)	Nosilac: ZZZCG	U toku 2024. godine za 80 pripadnika RE populacije pružena usluga individualnog savjetovanja i sačinjen individualni plan zapošljavanja, od kojih 39 žene (48,75%)	Budžet ZZZCG Redovne aktivnosti	II Q 2024 IV Q 2024	
6.2. Pružanje usluga pripreme za zapošljavanje -profesionalne orijentacije	Broj pripadnika RE populacije koji se nalaze na evidenciji nezaposlenih	Nosilac: ZZZCG	Usluge profesionalne orijentacije koristilo je 593 nezaposlena RE lica: Specifične usluge- 20 RE lica.Usluge grupnog profesionalnog informisanja-50 RE lica, individualnog informisanja-73,	Budžet ZZZCG Redovne aktivnosti	II Q 2024 IV Q 2024	

¹⁴ Zelena boja -realizovana aktivnost, žuta boja – djelimično realizovana, crvena boja – nije realizovana aktivnost.

pripadnicima RE populacije koji se nalaze na evidenciji nezaposlenih lica	lica kojima su pružene usluge profesionalne orijentacije (struktura po polu)		profesionalnog grupnog savjetovanja 78, individualnog savjetovanja-244, grupnog informisanja o uslovima zapošljavanja na sezonskim poslovima - 128 pripadnika RE(25 žena			
6.3. Pružanje usluga posredovanja pri zapošljavanju RE populacije	Broj nezaposlenih lica RE populacije kojima su pružene usluge posredovanja pri zapošljavanju	Nosilac: ZZZCG	Broj nezaposlenih lica, RE populacije kojima su tokom 2024 godine pružane usluge posredovanja pri zapošljavanju je 511.	Budžet ZZZCG Redovne aktivnosti	II Q 2024 IV Q 2024	
6.4. Uključivanje nezaposlenih RE u program javnih radova	Broj nezaposlenih lica RE populacije koji su uključeni u program javnih radova (struktura po polu)	Nosilac: ZZZCG	U programima javnih radova učestvovalo je 16 nezaposlenih lica pripadnika RE populacije (4 žene)	Budžet ZZZCG Redovne aktivnosti	II Q 2024 IV Q 2024	
6.5. Uključivanje nezaposlenih RE u programe obrazovanja odraslih	Broj nezaposlenih lica RE populacije koji	Nosilac: ZZZCG	Broj nezaposlenih lica RE populacije koji su uključeni u programe obrazovanja odraslih -3 lica u 2024. godini.	Budžet CG Redovne aktivnosti	II Q 2024 IV Q 2024	

	su uključeni u programe obrazovanja odraslih (struktura po polu)					
6.6. Uključivanje nezaposlenih RE u program podsticaja za zapošljavanje	Broj nezaposlenih lica RE populacije koji su uključeni u program podsticaja za zapošljavanje (struktura po polu)	Nosilac: ZZZCG	Broj nezaposlenih lica RE populacije koji su uključeni u program podsticaja za zapošljavanje nisu uzeli učešća u 2024 godini.	Budžet CG Redovne aktivnosti	II Q 2024 IV Q 2024	
6.7. Organizovanje obuka na radu kod poslodavca za pripadnike RE populacije u opštinama na sjeveru Crne Gore	Najmanje 5 pripadnika RE zajednice završilo obuku na radu kod poslodavca	Nosilac: NVO CAREP	Pripadnici RE populacije u programima sticanja stručnih kvalifikacija i ključnih vještina - program osposobljavanja za rad kod poslodavca- 4 lica	Evropska komisija, ADH Planirana sredstva: 12.000 € Utrošeno: 12.000 €	II Q 2024 III Q 2024	
6.8. Aktivacija roditelja u RE porodicama u riziku kroz obuku na radu	Najmanje 15 pripadnika/ca – roditelja iz RE zajednice	Nosilac: Help Partner: MRSS, NVO „Porodični	15 pripadnika RE zajednice učestvovalo u programu radne aktivizacije	Evropska komisija, Ministarstvo finansija,	II Q 2024 IV Q 2024	

kod poslodavca i sertifikovane obuke	učestvovalo u programu radne aktivacije	saradnik“		ADH Planirana sredstva: 25.000 € Utrošeno: 25.000 €		
6.9. Organizovanje obuka koje će pripadnicima RE zajednice stvoriti veću mogućnost za zaposlenje ili samostalne preduzetničke djelatnosti	Broj učesnika obuka koji su dobili akreditovane sertifikate	Nosilac: Kancelarija za RE, NVO, Kancelarija za mlade, Sekretarijat za preduzetništvo, privatni sektor	Na osnovu potpisanog memorandum sa NVO “Adra” , Sekretarijat za socijalno staranje finansijski je podržao kurs za estetičarke (osnovni i napredni nivo) za pet polaznica iz RE populacije sa područja Konika i na taj način će im pomoći u razvijanju vještina koje im mogu pružiti veće šanse na tržištu rada. Predviđeno je da kurs traje 4 mjeseca tačnije do kraja marta 2025. godine kada će polaznice osim stečenih znanja dobiti i sertifikate koji im mogu pomoći prilikom zaposlenja	Budžet Kancelarije za RE, Glavni grad Podgorica Redovna sredstva	II Q 2024 IV Q 2025	
6.10. Formiranje radne grupe koja bi definisala mogućnost uvođenja kvota za učešće u mjerama zapošljavanja	Formirana radna grupa Definisane preporuke	Nosilac: ZZZCG, MLjMP Partneri: UPCG	Nije realizovano.	Budžet ZZZCG Redovna sredstva	II Q 2024 III Q 2024	
6.11. Sistemazovanje radnih mjesta za saradnike u	Broj sistemativizovanih radnih mjesta	Nosilac: MLjMP Partneri: MRSS, ZZZCG	U centrima za socijalni rad sistemativizovano je radno mjesto Saradnik u socijalnoj zaštiti romske i egipćanske zajednice u oblasti socijalne	Budžet CG Redovna sredstva	II Q 2024 IV Q 2024	

socijalnoj inkluziji RE za oblast zapošljavanja i socijalne zaštite	za saradnike u socijalnoj inkluziji RE za oblast zapošljavanja i socijalne zaštite		<p>zaštite, i to u opštinama: Podgorica (2), Nikšić (1), Bar (1), Berane (1) i Bijelo Polje (1). Zadatak Saradnika u socijalnoj inkluziji za Rome i Egipćane u oblasti socijalne zaštite se sastoji u pomaganju pojedincima iz romske i egipćanske populacije u ostvarivanju prava na socijalnu i dječiju zaštitu. Budžetom za 2025. godinu planirana su sredstva za navedena radna mjesta</p> <p>.ZZZCG će u narednom periodu pokrenuti izmjenu sistematizacije radnih mjesta i zahtijevati 6 novih radnih mjesta za zaposlene koji će kao dodatni uslov za zasnivanje radnog odnosa imati visok nivo znanja romskog jezika. U ovom trenutku je kroz program podrške zapošljavanju ove kategorije nezaposlenih lica, a uz finansiranje ministarstva ljudskih i manjinski prava, u Zavodu angažovano 6 lica koja rade na poslovima romskog medijatora</p>			
6.12. Organizovanje edukacija zaposlenih u javnoj upravi i lokalnim samoupravama o zapošljavanju RE	<p>Broj organizovanih edukacija</p> <p>Broj službenika i službenica lokalnih samouprava koji su prošli</p>	<p>Nosilac: MLjMP</p> <p>Partneri: MRSS, ZZZCG, lokalne samouprave</p>	<p>U ZZZCG u toku 2024.godine, angažovano je 6 romskih medijatora-saradnika, dva u Birou rada Podgorica i po jedan u biroima rada Nikšić, Bar, Ulcinj i Bijelo Polje. Njihova uloga sastoji se u pružanju pomoći nezaposlenim licima RE populacije u ostvarivanju prava na zapošljavanje, bolje informisanje o uslugama i mjerama za zapošljavanje i povećanje</p>	<p>Budžet CG</p> <p>Redovna sredstva</p>	<p>II Q 2024</p> <p>IV Q 2024</p>	

	edukacije o zapošljavanju RE		zapošljivosti, djeluju i kao posrednici u prevazilaženju jezičke barijere.			
6.13. Biznis inkubator za 5 odraslih pripadnika romske I egipćanske zajednice	5 odraslih građana romske I egipćanske populacije nastavilo da privređuje u okviru biznis inkubatora na Koniku; 5 građana romske i egipćanske zajednice registrovano I legalno posluju kao preduzetnici	Nosilac: Crveni krst Crne Gore	Tokom 2024. godine Crveni krst Crne Gore je nastavio sa realizacijom projekata koji podržavaju biznis inkubatore uspostavljene na području Konika. U aprilu 2023.godine se dogodio požar, gdje je uništeno više od polovine objekata korišćenih u ove svrhe. 5 odraslih građana romske i egipćanske populacije su nastavili da kao registrovani preduzetnici obavljaju svoje djelatnosti u prostorijama koje im je ustupio Crveni krst. Donator projekta za 2024 godinu bio je Italijanski Crveni krst uz doprinos CKCG. Zbog velikih troškova ali i smanjenog broja klijenata, 2 korisnika su odustala tokom godine, iako su i za 2024 obezbijeđena sredstva za plaćanje poreza kroz podršku donatora. Novi korisnik u programu je fotograf, kojem je obezbijeđen materijal za rad, kao i povremeno plaćeno angažovanje za potrebe CKCG. Potrebno pronaći sistemsko rješenje za podršku ovim I budućim RE licima koji planiraju da se bave nekim biznisom.	Donatorska sredstva	II Q 2024 IV Q 2024	
6.14. Tutorstvo za 20 odraslih pripadnika romske I egipćanske zajednice na	Pružena pomoć za 20 građana romske i egipćanske zajednice da	Nosilac: Crveni krst Crne Gore	Zbog kašnjenja u donatorskim sredstvima, ova aktivnost je realizovana posredstvom sredstava obezbijeđenih od strane CK pokrajine Bolzano, Italija, u saradnji sa opštinskom organizacijom Nikšić. Kroz navedeni projekat realizovana je	Donatorska sredstva Planirana	I kvartal 2024 IV kvartal 2025	

temu zapošljavanja (asistencija u pisanju CV-a, infromisanje o dostupnim poslovima...)	samostalno aplicira za posao		obuka za 20 mladih iz Nikšića na temu podsticanja aktivnog društvenog učešća. Kroz isti projekat, radi se i na očuvanju kulture Roma, i aktivaciji mladih u zajednici.	sredstva : 3,800.00 EUR Utrošeno:		
6.15. Organizovanje posjeta sajmovim zapošljavanja/animiranje poslodavaca u cilju prezentacija otvorenih radnih mjesta	Organizovane 3 posjete Organizovana 3 prezentacije	Nosilac: Crveni krst Crne Gore	Zbog kašnjenja donatorskih sredstava, ova aktivnost nije realizovana, jer su sajmovi već bili realizovani. Nakon pristizanja sredstva su preusmjerena na druge aktivnosti, i osnaživanje i pilotiranje aktivnosti u Rožajama i Cetinju.	Donatorska sredstva	II kvartal 2024 IV kvartal 2025	
6.16. Uraditi nacionalni program za transformaciju neformalne zaposlenosti Roma/Romkinja u Crnoj Gori	Urađen program	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava Partneri: Ministarstvo rada i socijalnog staranja; Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma; ZZZCG; Unija poslodavaca; Privredna komora CG;	Urađen program za transformaciju neformalne zaposlenosti Roma/Romkinja u Crnoj Gori	MLJMP Projekat NVO Romsko srce – Nikšić 15.000. eura Utrošeno:	II kvartal 2024 IV kvartal 2024	

Zdravlje

Operativni cilj 7:	Unaprijediti zdravstvenu zaštitu romske i egipćanske zajednice i povećati jednak pristup kvalitetnom zdravstvenom sistemu i socijalnim uslugama		
	2021	2023	2025
Indikator učinka 1: Povećati prosječno trajanje životnog vijeka pripadnika romske I egipćanske zajednice	55,9 godina	57,4 godina ¹⁵	58,9 godina
Indikator učinka 2: Smanjiti nivo diskriminacije sa kojim se suočavaju pripadnice romske i	25,8%	22%	20%

¹⁵ Nije bilo istraživanja u 2023. godini

egipćanske zajednice prilikom korišćenja usluga zdravstvenog sistema						
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije indikatora rezultata i obrazloženje djelimično realizovanih i nerealizovanih aktivnosti¹⁶ 	Planirana / utrošena finansijska sredstva	1- Početni/krajnji rok realizacije 2 - Novi rok realizacije	Preporuke
7.1. Sprovođenje sistematskih pregleda, imunizacija i zdravstvenih savjetovanja zdrave djece među RE populacijom, u cilju povećanja obuhvata preventivnih zdravstvenih	Broj sprovedenih sistematskih pregleda disagregirano po polu, uzrastu i opštini Ostvareni obuhvati imunizacijama po godišnjim	Nosilac: MZ Domovi zdravlja Partner: UNICEF	Nije realizovana aktivnost koju je UNICEF podržavao se završila 2021. godine, kada je istekao ADA projekat.	Budžet CG Redovna sredstva	II Q 2024 IV Q 2024	

¹⁶ Zelena boja -realizovana aktivnost, žuta boja – djelimično realizovana, crvena boja – nije realizovana aktivnost.

servisa za djecu	kohortama djece sa DTP i MMR vakcinama u sklopu ternskih imunizacionih aktivnosti Broj sprovedenih savjetovanja u domovima zdravlja					
7.2. Izmijeniti akte o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta kako bi se sistematizovala 3 radna mjesta za Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zdravstva (jedno radno mjesto u DZ	Izmijenjeni akti o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta	<p>Nosilac: Ministarstvo zdravlja</p> <p>Partneri: Zdravstvene ustanove</p>	Izmjenjene akte o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zdravstva) jedno mjesto u DZ Nikšić, i jedno mjesto u DZ Bijelo Polje i DZ Ulcinj).	Redovna sredstva Ministarstva zdravlja Redovna budžetska sredstva	II Q 2024 IV Q 2025	

Nikšić, jedno radno mjesto u DZ Bijelo Polje i DZ Ulcinj)						
7.3. Organizovati i sprovesti kampanju "Upoznaj svog Saradnika"	Realizovane kampanje u najmanje 3 Opštine	Nosilac: Ministarstvo zdravlja Partneri: MLJMP; Zdravstvene ustanove; Romski savjet; NVO;	Kampanja "Upoznaj svog Saradnika" je organizovana i uspješno sprovedena u DZ Bijelo Polje. Iz Doma zdravlja Mojkovac predlažu da se izvrši obuka, odnosno stručno usavršavanje Saradnika u oblasti zdravstva. Smatra se da zdravstveni radnici nijesu dovoljno upoznati o ulozi i načinu komunikacije sa pripadnicima romske i egipćanske zajednice za njihovo uključivanje u sistem zdravstvene zaštite.	Redovna budžetska sredstva Donacije Redovna budžetska sredstva	II Q 2024 IV Q 2025	
7.4. Stručno usavršavanje Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zdravstva	Organizovan najmanje jedan seminar/ edukacija/ stručno usavršavanje za najmanje 5 saradnika/saradnica	Nosilac: MZ; MLJMP; Partneri: Zdravstvene ustanove; MPNI; NVO; Međunarodne organizacije;	U JZU Dom zdravlja Bijelo Polje, u saradnji sa NVO " Romski pokret" i ZZZ Crne Gore, u trajanju od četiri mjeseca boravila je prpadnica RAE populacije, koja je od strane zaposlenih upućena u način funkcionisanja ustanove, koji su joj bli na raspolaganju, obezbijedili radni prostor, kao i sve neophodne uslove za rad. Ista je pokazala zainteresovanost za rad, saradnju, i pomagala nam u organizaciji radionica. Kao i pripadnicima RAE pomagala u prevazilaženju jezičke barijere.	Redovna budžetska sredstva Redovna budžetska sredstva	II Q 2024 IV Q 2025	
7.5. Organizovati vakcinaciju djece romske i egipćanske populacije	Broj terenskih vakcinacija romske i egipćanske djece u naseljima	Nosilac: MZ Partneri: MLJMP; Zdravstvene ustanove; Institut za	U DZ Cetinje, terenskih vakcinacija nije bilo. U ustanovi je vakcinisano troje djece romske populacije. U DZ Mojkovac uspješno se sprovodi vakcinacija i sva pozvana djeca se odazivaju vakcinaciji. U DZ Herceg Novi skoro sva djeca, pripadnici Romske i Egipćanske zajednice imaju zdravstveno osiguranje i	Budžet Ministarstva zdravlja Planirana sredstva: 2.000,00 €	II Q 2024 IV Q 2025	

	Broj vakcinisane djece, po polu, uzrastu i mjestu boravka	javno zdravlje;	izabrane doktore i uredno su vakcinisana za svoj uzrast. U 2022. godini na teritoriji Opštine Herceg Novi vakcinisano je 35-oro djece Romske populacije.	Godišnje Utrošeno: 2.000,00 €		
7.6. Organizovati kampanje za pripadnike romske i egipćanske populacije o mogućnostima liječenja bolesti zavisnosti u specijalizovanim ustanovama	Realizovane kampanje u najmanje 3 opštine sa značajnim brojem romske i egipćanske populacije (Bar, Nikšić, Bijelo Polje)	Nosilac: MZ Partneri: MLJMP; Nevladine organizacije;	U Domu zdravlja Bijelo Polje u Centru za mentalno zdravlja u okviru supstitucione terapije buprenorfinom uključena su bila dva pripadnika Romske populacije	Redovna budžetska sredstva Redovna budžetska sredstva	II Q 2024 IV Q 2025	
7.7. Motivisati putem savjetovanja trudnice pripadnice romske i egipćanske zajednice za pohađanje Škole za trudnice	Školu pohađalo minimum 3% pripadnica romske i egipćanske populacije od ukupnog broja trudnica koje su koristile usluge zdravstvenog sistema	Nosilac: Ministarstvo zdravlja Partneri: Domovi zdravlja	Škole za trudnice i škole roditeljstva koje se organizuju u domovima zdravlja, namijenjene su cjelokupnoj populaciji, uključujući i pripadnice romske i egipćanske zajednice. Ipak, ne postoji posebna škola namijena pripadnicama romske i egipćanske zajednice	Redovna budžetska sredstva Redovna budžetska sredstva	II Q 2024 IV Q 2025	
7.8. Motivisati putem	Školu pohađalo minimum 3%	Nosilac: Ministarstvo	Organizovanje Škole roditeljstva za pripadnike Romske i egipćanske populacije	Redovna budžetska	II Q 2024 IV Q 2025	

savjetovanja pripadnike/ce romske i egipćanske populacije za pohađanje Škole roditeljstva	roditelja romske i egipćanske populacije od ukupnog broja roditelja koji su koristili usluge zdravstvenog sistema	zdravlja Partneri: Domovi zdravlja	domovi zdravlja ne organizuju posebnu školu za ovu populaciju, već je edukacija dostupna svima po jednakim uslovima. Škola roditeljstva funkcioniše u sklopu Savjetovališta za reproduktivno zdravlje, kojoj mogu da prisustvuju sve trudnice. Domovi zdravlja izvještavaju da je odziv pripadnica romske i egipćanske zajednice i dalje na niskom nivou,	sredstva Redovna budžetska sredstva		
7.9. Organizovati preventivne radionice Porodičnog centra za 70 pripadnica romske i egipćanske zajednice	70 pripadnica romske i egipćanske zajednice informisano o prenosivim bolestima, zdravlju djeteta, žene i porodice	Nosilac: Crveni krst Crne Gore (radionice se realizuju u saradnji sa Institutom za javno zdravlje)	Tokom 2024. godine, Crveni krst Crne Gore, u saradnji sa Institutom za Javno zdravlje, kao studentima Medicinskog fakulteta realizovao je 10 radionica u Društvenom Centru na Koniku. Pored toga, održavani su i redovni sastanci Porodičnog centra, koje pored žena, pripadnica romske i egipćanske populacije posjećuju i muškarci. Procjenjuje se da je preko 150 korisnika prisustvovalo ovim radionicama i sastancima.	Donatorska sredstva Planirana sredstva: 4,490.00 EUR Utrošeno: 4,490.00 €	II Q 2024 IV Q 2025	

Građanski status i lična dokumenta

Operativni cilj 8:	Unaprijeđenje položaja romske i egipćanske zajednice kroz rješavanje pitanja građanskog statusa i posjedovanja ličnih dokumenta		
	2021	2023	2025
Indikator učinka 1: Smanjiti procenat Roma	10%	5%	3%

i Egipćana koji ne posjeduju lične dokumente						
Indikator učinka 2: Obezbijediti da su svi Romi i Egipćani upisani u matične knjige rođenih	5,7% Roma i Egipćana ne posjeduje izvod iz matične knjige rođenih		4% Roma i Egipćana ne posjeduje izvod iz matičnog registra rođenih		3% Roma i Egipćana ne posjeduje izvod iz matičnog registra rođenih	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije indikatora rezultata i obrazloženje djelimično realizovanih i nerealizovanih aktivnosti¹⁷ 	Planirana / utrošena finansijska sredstva	1- Početni/krajnji rok realizacije 2 - Novi rok realizacije	Preporuke
8.1. Nastaviti sa primjenom pojednostavljenih procedura za pribavljanje identifikacionih dokumenata za raseljena i interno raseljena lica čiji su	Broj pribavljenih identifikacionih dokumenata za raseljena i interno raseljena lica čiji su zahtjevi	Nosilac: MUP Partneri: UNHCR NF Građanska alijansa	Ukupno je pribavljeno 13 identifikacionih dokumenata države porijekla za navedena lica.	Budžet MUP Redovna sredstva	II Q 2024 IV Q 2025	

¹⁷ Zelena boja -realizovana aktivnost, žuta boja – djelimično realizovana, crvena boja – nije realizovana aktivnost.

zahtjevi za status stranca i dalje u radu	za status stranca i dalje u radu					
8.2. Nastaviti saradnju sa nadležnim organima država porijekla u rješavanju statusa IRL i ostalih lica koja imaju potrebu za ovom vrstom podrške.	<p>Broj posjeta nadležnih organa Kosova</p> <p>Broj održanih koordinacionih sastanaka između MUP-a CG i MUP-a Kosova</p> <p>Broj lica kojima je pružena pomoć od strane kombinovanih mobilnih biometrijskih timova</p>	<p>Nosilac: MUP</p> <p>Partneri: UNHCR, NF Građanska alijansa</p>	<p>Broj održanih koordinacionih sastanaka između MUP-a CG i MUP-a Kosova-1 održan u junu mjesecu 2024.godine u Prištini , kojom prilikom je MUP- Kosova uručio crnogorskim kolegama odluke o upisu u matični registar Kosova za 16 bivših interno raseljenih lica koja borave u CG. Dogovoreno da, u buduće će se saradnja dvije države jačati posredstvom Ambasade Republike Kosova u Crnoj Gori, čime je napušten koncept Mobilnih timova dvije države.</p>	<p>Budžet MUP</p> <p>Redovna sredstva</p>	<p>II Q 2024</p> <p>IV Q 2025</p>	
8.3. Pružanje pomoći licima u rješavanju statusa IRL i ostalih lica koja imaju potrebu za	<p>Broj lica kojima je pružena pomoć od strane Ambasade</p>	<p>Nosilac: MUP</p> <p>Partneri: UNHCR, NF Građanska alijansa</p>	<p>Broj lica kojima je pružena pomoć od strane Ambasade Republike Srbije i Ambasade Republike Kosovo u Crnoj Gori-5</p>	<p>Budžet MUP</p> <p>Sredstva obezbijeđena po potrebi od slučaja do</p>	<p>II Q 2024</p> <p>IV Q 2025</p>	

ovom vrstom podrške u Crnoj Gori, posredstvom Ambasade Republike Srbije/ Ambasade Republike Kosovo MUP	Republike Srbije i Ambasade Republike Kosovo u Crnoj Gori			slučaja UNHCR - (Direktna i indirektna finansijska pomoć kroz rad partnerskih NVO i UNHCR uposlenika)		
8.4. Pružanje podrške ranjivim IRL licima u regulisanju pravnog statusa u Crnoj Gori	Broj lica kojima je pružena pravna ili finansijska pomoć za regulisanje pravnog statusa u Crnoj Gori	Nosilac: MUP Partneri: UNHCR, NF Građanska alijansa	Broj lica kojima je pružena pravna ili finansijska pomoć za regulisanje pravnog statusa u Crnoj Gori- 43	Sredstva obezbijeđena po potrebi od slučaja do slučaja	II Q 2024 IV Q 2025	
8.5. Obilazak svih RL i IRL čiji su zahtjevi za status stranca sa privremenim ili stalnim boravkom i dalje u radu, odnosno koji su stekli status stranca sa privremenim boravkom do tri godine i RL i IRL	Broj realizovanih informativnih posjeta i sastanaka Broj lica koja su se dobrovoljno vratila u zemlju porijekla	Nosilac: MUP Partneri: UNHCR NF Građanska alijansa	Broj realizovanih informativnih posjeta i sastanaka- 43-lica. Po svakom podnijetom zahtjevu za rješavanje pravnog statusa raseljenih i IRL je pružena pravna pomoć od strane ovlašćenog službenika MUP u smislu upućivanja istih na nadležne organe i lokalne samouprave, kao i na DKP-a matičnih država , radi pribavljanja potrebne dokumentacije za rješavanje statusa u Crnoj Gori.	Budžet MUP Sredstva obezbijeđena po potrebi od slučaja do slučaja	II Q 2024 IV Q 2025	

koji su stekli status stranca sa stalnim boravkom na reprezentativnom uzorku			Broj lica koja su se dobrovoljno vratila u zemlju porijekla. Tokom 2024.godine, nije evidentiran dobrovoljni povratak.			
8.6. Nastaviti aktivnosti naknadnog upisa rođenja djece sa ciljem prevencije rizika od apatridije	Broj identifikovanih lica i broj lica kojima je pružena podrška za upis u matične registre	Nosilac: MUP Partneri: UNHCR NF Građanska alijansa	Broj identifikovanih lica i broj lica kojima je pružena podrška za upis u matične registre- 9	Budžet MUP Sredstva obezbijedena po potrebi od slučaja do slučaja	II Q 2024 IV Q 2025	
8.7 Podizati svijest i informisanost o pravu na dobrovoljni povratak u zemlju porijekla i obezbjeđivanje dobrovoljnog povratka, sa posebnim naglaskom na Kosovo za sva zainteresovana lica organizacijom okruglih stolova	Broj lica i broj okruglih stolova o pravu na dobrovoljni povratak u zemlju porijekla i obezbjeđivanje dobrovoljnog povratka Broj lica koja su se dobrovoljno	Nosilac: MUP Partneri: UNHCR, NF Građanska alijansa	Broj lica i broj okruglih stolova o pravu na dobrovoljni povratak u zemlju porijekla i obezbjeđivanje dobrovoljnog povratka.Crna Gora ostaje posvećena poštovanju prava IRL, što uključuje i pravo na dobrovoljni povratak. Broj lica koja su se dobrovoljno vratila u zemlju porijekla- 0	Budžet MUP Redovna sredstva	II Q 2024 IV Q 2025	

ili putem medija	vratila u zemlju porijekla					
8.8. Organizovanje info kampanje o prevenciji apatridije	Najmanje 100 pripadnika RE zajednice informisano o postupku registracije novorođenčadi	Nosilac: Help	Najmanje 100 pripadnika/ca RE zajednice informisano o postupku registracije novorođenčad. Tokom 2024.godine, zajedno sa partnerima organizovano je 5 info-sesija o upisu u registar rođenih i prevenciji apatridije u Podgorici, Beranama, Nikšiću, Baru i Budvi za 120 pripadnika RE zajednice.	Budžet: Ambasada Republike Francuske u Podgorici Planirana sredstva: 9.000 € Utrošeno: 9.000 €	II Q 2024 III Q 2024	
8.9 Pružanje pravne pomoći licima u riziku od apatridije i licima koja su u postupku za utvrđivanje statusa lica bez državljanstva	Broj lica kojima je pružena pravna pomoć	Nosilac: UNHCR, Građanska alijansa	Broj lica kojima je pružena pravna pomoć- 112 lica.	UNHCR Donatorska sredstva	II Q 2024 IV Q 2024	
8.10. Informisanje o upisu u matičnu knjigu rođenih i značaju ličnih dokumenata kroz info sesije,	Broj info sesija, okruglih stolova i medijskih nastupa	Nosilac: UNHCR, Građanska alijansa	Broj info sesija, okruglih stolova i medijskih nastupa-7 Broj učesnika/ca posjetilaca info sesija, okruglih stolova i medijskih nastupa. Tokom 2024.godine, bilo je više okruglih	UNHCR Donatorska sredstva	II Q 2024 IV Q 2025	

okrugle stolove i medijske nastupe	Broj učesnika/posjetilaca info sesija, okruglih stolova i medijskih nastupa		stolova i mediskih nastupa, na kojima je informisana RE populacija o značaju upisa u matičnu knjigu rođenih i značaju posjedovanja ličnih isprava.			
8.11. Pružanje tehničke i logističke podrške licima RE populacije za pribavljanje ličnih dokumenata i rješavanje pravnog statusa	Broj lica koja su dobila lična dokumenta	Nosilac: MUP, MLjMP Partner: Savjet Evrope, UNHCR	Broj lica koja su dobila lična dokumenta 68	Savjet Evrope Donatorska sredstva	III Q 2024 IV Q 2025	

	2021	2023	2025
Indikator učinka 3: Povećan ukupan broj usluga pruženih od strane lokalnih timova za reintegraciju povratnicima po readmisiji, Romi i Egipćani	Ukupno 28 usluga je pruženo pripadnicima Roma i Egipćana od strane lokalnih timova za reintegraciju	Povećan broj lica kojima je pružena usluga od strane lokalnih timova za reintegraciju 10% u odnosu na 2023. godinu	Povećan broj lica kojima je pružena usluga od strane lokalnih timova za reintegraciju 20% u odnosu na 2024. godinu

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije indikatora rezultata i obrazloženje djelimično realizovanih i nerealizovanih aktivnosti ¹⁸ 	Planirana / utrošena finansijska sredstva	1- Početni/krajnji rok realizacije 2 - Novi rok realizacije	Preporuke
8.12. Pružanje pomoći povratnicima po readmisiji, Romi i Egipćani, u cilju njihove reintegracije i razmjena informacija između relevantnih institucija i aktera	Broj povratnika/ca po readmisiji, Roma i Egipćana, kojima je pružena pomoć od strane nadležnih organa i institucija u cilju njihove reintegracije: Broj lica povratnika/ca RE kojima je obezbijeđen prevoz od graničnog prelaza do mjesta boravka	Nosilac: MUP Lokalni timovi za reintegraciju	Pružena pomoć povratnicima po readmisiji, pripadnicima RE populacije od strane nadležnih organa i institucija u cilju njihove reintegracije: -broj lica kojima je obezbijeđen prevoz od graničnog prelaza do mjesta boravka- 3 lica -broj lica kojima je obezbijeđen smještaj od dana povratka u CG- 1 lice -broj lica koja su ostvarila pravo na lična dokumenta- 18 lica - broj lica kojima je pružena pomoć iz oblasti socijalne i dječije zaštite (materijalno obezbeđenje- 7 lica, lična invalidnina- 0, dodatak za njegu i pomoć- 3 lica, jednokratna novčana pomoć- 21 lica, naknada za novorođeno dijete- 1 lice, dodatak za djecu- 32 lica, naknada po osnovu rođenja djeteta- 1 lice, savjetodavno terapijska i socijalno edukativna usluga- 58 lica, usluga smještaja u odmaralište za djecu i mlade- 1 lice, subvencija za struju- 13 lica); -broj lica kojima je dodijeljena humanitarna pomoć- 7 lica	Budžet MUP Redovna sredstva	II Q 2024 IV Q 2025	

¹⁸ Zelena boja -realizovana aktivnost, žuta boja – djelimično realizovana, crvena boja – nije realizovana aktivnost.

	<p>Broj lica povratnika/ca RE koja su ostvarila pravo na lična dokumenta</p> <p>Broj lica povratnika/ca RE kojima je pružen neki od vidova pomoći iz oblasti socijalne i dječije zaštite</p>		<p>-broj lica kojima je obezbijeđeno obavezno zdravstveno osiguranje 37 lica</p> <p>-broj lica kojima je nostrifikovana diploma</p> <p>-broj djece upisane u školu 9</p> <p>- broj lica uključenih u mjere aktivne politike zapošljavanja- 7 lica, od toga je 2 lica zaposleno</p> <p>-broj lica kojima je pružena besplatna pravna pomoć- 3 lica</p> <p>-broj lica kojima je pružena psihosocijalna podrška 14 lica</p>			
<p>8.13. Obezbijeđen smještaj za povratnike/ce po readmisiji, Romi i Egipćani, od dana povratka u CG, u slučaju kada je to neophodno u skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječijoj zaštiti (čl. 60 do 72)</p>	<p>Broj povratnika/ca RE kojima je obezbijeđen smještaj</p> <p>Vrsta obezbijeđenog smještaja</p>	<p>Nosilac: Nadležni centri za socijalni rad</p>	<p>Ukazala se potreba za obezbjeđivanjem smještaja za jedno lice, shodno Zakonu, u trajanju od tri noći. Smještaj je obezbijeđen od strane CZSRA Glavnog grada Podgorica u hotelu na teritoriji istog.</p>	<p>Budžet</p> <p>Sredstva će biti dodijeljena po potrebi</p>	<p>II Q 2024</p> <p>IV Q 2025</p>	

<p>8.14. Obezbijeđen smještaj za povratnike/ce po readmisiji, Romi i Egipćani, od dana povratka u CG, u slučaju kada je to neophodno, u skladu sa potrebama povratnika i mogućnostima opština, a shodno Zakonu o lokalnoj samoupravi</p>	<p>Broj povratnika/ca RE kojima je obezbijeden smještaj</p> <p>Opštine koje su obezbijedile smještaj</p> <p>Vrsta obezbijedenog smještaja</p>	<p>Nosilac: Lokalne samouprave</p>	<p>Kada se radi o uslugama koje pružaju lokalne samouprave, neke od njih kroz svoja budžetska sredstva izdvajaju određeni dio za jednokratne novčane pomoći, druge, shodno Zakonu o socijanom stanovanju i Zakonu o lokalnoj samoupravi, izdvajaju određena sredstva za rješavanje stambenih pitanja za socijalno ugrožena lica. Shodno dostavljenim informacijama na traženje Odsjeka za reintegraciju povratnika:</p> <p>Bijelo Polje: posjeduju privremeni smještaj za lica koja su žrtve nasilja u porodici i lica u stanju socijalne potrebe i novčana sredstva za jednokratnu pomoć Plužine: Trenutno ne posjeduju posebne smještajne kapacitet, svih 16 stambenih jedinica su dodijeljene na korišćenje socijalno ugroženima. Pojedinačni slučajevi rješavanja stambenog pitanja se rješavaju kroz izdvajanje dodatnih finansijskih sredstava i iznajmljivanje od fizičkih lica, te kroz nabavku građevinskog materijala za izgradnju stambenih objekata. Budžetom je planiran iznos za jednokratne novčane pomoći.</p> <p>Mojkovac: Posjeduju 6 stambenih jedinica za socijalno ugrožena lica – prodajom 15 stambenih jedinica koje su neraspodijeljene.</p>	<p>Budžet LSU</p> <p>Donatorska podrška Sredstva će biti dodijeljena a po potrebi i shodno mogućnostima opština</p>	<p>II Q 2024 IV Q 2025</p>	
--	---	---	--	---	--------------------------------	--

		<p>Podgorica, Bar, Tivat posjeduju stambene jedinice za rješavanje socijalnog stanovanja za lica u stanju socijalne potrebe.</p> <p>Petnjica: raspolaže sa 12 stambenih jedinica, koje su u vlasništvu Ministarstva finansija, koriste se za smještaj socijalno ugroženih stanovnika.</p> <p>Kotor: U skladu sa „Odlukom o pravima iz socijalne i dječije zaštite“, određena su sredstva. Budžetom opštine za jednokratne novčane pomoći i naknada troškova prevoza učenika, za geronto program, dnevni boravak za odrasla i stara lica i za odrasla i stara lica sa invaliditetom, stanovanje uz podršku namijenjeno mladima bez roditeljskog staranja kojima prestaje pravo na smještaj u ustanovi socijalne zaštite. Takođe, program socijalnog stanovanja za lica u stanju socijalne potrebe se finansira istim Budžetom.</p> <p>Danilovgrad: Potpisan ugovor JU Kakaricka Gora, o naknadi za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci, smještaj za socijalno ugrožene obezbjeđuje u stambenoj zgradi u Spužu i Danilovgradu.</p>			
--	--	--	--	--	--

		<p>Herceg Novi: Posjeduje 52 stambene jedinice. Odlukom o rješavanju stambenih pitanja lica u stanju socijalne potrebe su definisani oblici, uslovi, sredstva, kriterijumi i postupak za rješavanje stambenih pitanja. Mogu se riješiti putem izdavanja stambenih jedinica, dodjelom novčanog iznosa sredstava potrebnih za finansiranje stambene izgradnje i dogradnje, za poboljšanje uslova stanovanja i adaptaciom ili dodjelom opštinskog zemljišta.</p> <p>Opštine koje su obezbijedile smještaj Nije bilo zahtjeva za obezbjeđivanjem ovog smještaja. Vrsta obezbijeđenog smještaja</p>			
--	--	--	--	--	--

Socijalna i porodična zaštita

Operativni cilj 9:	Unapređenje pravne i institucionalne zaštite Romkinja i Egipćanki od rodno zasnovanog nasilja		
	2021	2023	2025
Indikator učinka 1: Smanjiti procenat odraslih u romskim i	MICS: 25% žena 21 % muškaraca	20% žena 16 % muskaraca ¹⁹	15% žena 11 % muškaraca

¹⁹ Nije bilo istraživanja u 2023. godini

egipćasnim naseljima koji opravdavaju fizičko nasilje nad suprugom						
Indikator učinka 2: Procenat žena starosti 20- 24 godine su stupile u brak prije svoje 15 odnosno prije svoje 18 godine [SDG 5.3.1]	22% (prije 15. godine) 55% (prije 18. godine)	16 %(prije 15) 40% (prije 18)			10% (prije 15. godine) 20% (prije 18. godine)	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije indikatora rezultata i obrazloženje djelimično realizovanih i nerealizovanih aktivnosti²⁰ 	Planirana / utrošena finansijska sredstva	1- Početni/krajnji rok realizaci 2 - Novi rok realizacije	Preporuke
9.1. Organizovanje dvodnevne Obuke zaposlenih u javnim institucijama za ranu identifikaciju	Obučiti najmanje 30 službenika koji su zaposlena u javnoj upravi.	Nosilac: MLJMP	Nije realizovana ova aktivnost. Nije bilo budžeta. Aktivnost će se realizovati u 2025 godini.	Budžet: MLJMP Planirana sredstva: 4.000,00 € Utrošeno:	II Q 2024 IV Q 2024	Aktivnost će se realizovati u 2025 godini.

²⁰ Zelena boja -realizovana aktivnost, žuta boja – djelimično realizovana, crvena boja – nije realizovana aktivnost.

dječijih ugovorenih brakova.						
9.2. Organizovati dvodnevnu edukaciju o zaštiti od nasilja u porodici, suzbijanje i prevencije maloljetnih brakova, dječijeg prosjačenja i borbe protiv trgovine ljudima.	Obučiti najmanje 30 pripadnika romske i egipćanske populacije	Nosilac: MLJMP	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, u saradnji sa nevladinom organizacijom OFK Nikšić – „Fudbal da droga ne“, organizovalo je edukativne radionice posvećen zaštiti i promociji ljudskih prava, s posebnim fokusom na prevenciju nasilja u porodici, maloljetničkih brakova, dječjeg prosjačenja i trgovine ljudima. Ova aktivnost predstavlja dio šire kampanje za podizanje svijesti i jačanje institucionalne i društvene odgovornosti u borbi protiv ovih društvenih pošasti. Broj učesnika 30.	Budžet: MLJMP Planirana sredstva: 4.000,00 € Utrošeno:0,€	II Q 2024 IV Q 2024	
9.3. Organizovanje dvodnevne edukacije pripadnika romske i egipćanske populacije o porodičnom nasilju i procedurama njihove prijave nadležnim organima.	Obučiti najmanje 30 pripadnika romske i egipćanske populacije	Nosilac: MLJMP	U Budvi organizovana edukacija za pripadnike RE populacije o prepoznavanju anticiganizma, diskriminacije i načina za prijavljivanja slučajeva diskriminacije. Broj polaznika koji je učestvovao na radionici je bilo 30.	Budžet: MLJMP Planirana sredstva: 4.000,00 € Utrošeno:0 €	II Q 2024 IV Q 2024	

Operativni cilj 10	Obezbjedenje socijalne i pravne zaštite romske i egipćanske djece od nasilja u porodici, dječjeg braka i prosjačenja
---------------------------	--

	2021	2023	2025
Indikator učinka 1:			
Smanjiti procenat romske i egipćanske djece koja su bila izložena nekom obliku psihološkog ili fizičkog kažnjavanja od strane odraslih članova domaćinstva	64%	62% ²¹	59%
Smanjiti procenat romske i egipćanske djece koja su bila izložena teškom fizičkom kažnjavanju	11%	10%	9%

²¹ Nije bilo istraživanje u 2023. godini

<p>Indikator učinka 2: Povećanje broja identifikovanih i procesuiranih slučajeva dječjeg ugovorenog braka i dječjeg prosjačenja (muškog pola).</p>	<p>7 slučajeva dječjeg ugovorenog braka 32 slučaja dječjeg prosjačenja kao oblika nasilja u porodici *M (21) Ž (11)</p>	<p>10 50</p>	<p>15 80</p>
<p>Indikator učinka 3: Unaprijediti rani dječji razvoj romske i egipćanske djece od 0-6 godina</p>	<p>Indeks ranog razvoja djeteta (ECDI): romska naselja: 77 Procenat djece 0-5 mjeseci koja su isključivo dojena (MICS): 14% Procenat djece 25-59 mjeseci u romskim naseljima sa kojima se majka, otac ili bilo koji odrasli član domaćinstva učestvovao u najmanje 4 aktivnosti: Sa majkama 36% Sa očevima 18%.</p>	<p>80 17% Sa majkama 43%, Sa ocevima 27%</p>	<p>85 20% Sa majkama 50%, Sa očevima 40%</p>
<p>Indikator učinka 4: Uspostavljanje specijalizovanih servisa za djecu žrtve dječjeg</p>	<p>1 Svratistište u Opštini Nikšić</p>	<p>2 Svratistišta</p>	<p>3 Svratistišta</p>

nedozvoljenog i ugovorenog braka i djecu koja žive i/ili rade na ulici ili su u riziku da to postanu						
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije indikatora rezultata i obrazloženje djelimično realizovanih i nerealizovanih aktivnosti ²² 	Planirana / utrošena finansijska sredstva	1- Početni/krajnji rok realizacije 2 - Novi rok realizacije	Preporuke
10.1. Uraditi analizu postojećih neformalnih programa prevencije dječijih brakova i predlaganje programa i pristupa koji bi se mogli implementirati u Crnoj Gori	Urađena analiza sa komparativnim pregledom programa zasnovanim na dokazima Urađen i dat predlog programa za prevenciju dječjeg braka predložen	Nosilac: MLJMP, CSO Partner: UNICEF	Ova aktivnost nije realizovana.	UNICEF Planirana sredstva: 13.000,00 € Utrošeno:	II Q 2024 III Q 2024	
10.2. Pružanje podrške romskim	Najmanje 50 porodica	Nosilac: Help	52 porodice uključene u program podrške	Evropska komisija, ADH	II Q 2024 IV Q 2024	

²² Zelena boja -realizovana aktivnost, žuta boja – djelimično realizovana, crvena boja – nije realizovana aktivnost.

i egipćanskim porodicama u kojima su djeca u riziku u opštinama Podgorica, Nikšić, Bijelo Polje i Berane	uključeno u program podrške	Partneri: NVO „Porodični Centra“, MRSS		Planirana sredstva: 60.000 € Utrošeno:		
10.3. Pružanje podrške u liceniranju usluge skloništa za djecu žrtve nasilja u vidu obezbijeđenja adekvatnog prostora za svratište	Adekvatan prostor za svratište obezbijeđen	Nosilac: Help Partneri: NVO „CRI“ NVO „Juventas“ MRSS, MLJMP	Zbog promjene programske orijentacije donatora priprema projekta je obustavljena.	BENGO Planirana sredstva: 150.000€ Utrošeno:	II Q 2024 IV Q 2024	
10.4. Realizovati obuke za predstavnike institucija koji u skladu sa opisom posla koji obavljaju mogu doći u kontakt sa žrtvama trgovine ljudima u odnosu na identifikaciju i zaštitu žrtava trgovine ljudima	Realizovana jedna obuka koja će okupiti predstavnike institucija uključenih u identifikaciju i zaštitu žrtava trgovine ljudima Broj polaznika/ca obuke	Nosilac: MUP- Odjeljenje za borbu protiv trgovine ljudima	U organizaciji Ministarstva unutrašnjih poslova i Uprave za ljudske resurse, dana 30.10.2024. godine održana obuka na temu „Jačanje vještina rane identifikacije i upućivanja potencijalnih slučajeva trgovine ljudima sa posebnim osvrtom na multisektorsku saradnju“ kojoj je prisustvovalo 10 predstavnika različitih institucija (MUP/Uprave policije, Zavoda za zapošljavanje, škole, Ministarstva socijalnog staranja, brige o porodici i demografije) (3 muškarca i 7 žena)	Sredstva donacije po osnovu projekta Planirana sredstva: 4.000 € Utrošeno: 300 €	III Q 2024 IV Q 2024	

<p>10.5. Sprovesti obuke na temu upoznavanja sa smjernicama za policijske službenike za obavljanje razgovora sa osobama za koje postoji sumnja da su žrtve trgovine ljudima sa ponuđenim setom pitanja za predstavnike institucija uz osvrt na prosjačenje i ugovorene brakove</p>	<p>Sprovedene dvije dvodnevne obuke</p> <p>Obučeno najmanje 15 službenika institucija po obuci.</p>	<p>Nosilac: MUP- Odjeljenje za borbu protiv trgovine ljudima</p> <p>Partner Misija OEBS-a u CG</p>	<p>Ministarstvo unutrašnjih poslova uz podršku Misije OEBS u Crnoj Gori održalo je obuke na temu „Smjernica za policijske službenike za obavljanje razgovora sa osobama za koje postoji sumnja da su žrtve trgovine ljudima sa ponuđenim setom pitanja” dana 25. i 26. marta 2024. godine u Budvi, kao i dana 28. i 29. marta 2024. godine u Kolašinu.</p> <p>Obukama je prisustvovalo ukupno 41 predstavnik Uprave policije i centara za socijalni rad, od toga 25 muškaraca i 16 žena.</p>	<p>Sredstva donacije po osnovu projekta sa Misijom OEBS-a u CG</p> <p>Planirana sredstva:</p> <p>Utrošeno: 16.280€</p>	<p>I Q 2024 II Q 2024</p>	
<p>10.6. Organizovati regionalnu konferenciju na temu „Odgovor na problem prosjačenja djece“</p>	<p>Organizovana regionalna konferencija</p>	<p>Nosilac: MUP- Odjeljenje za borbu protiv trgovine ljudima</p> <p>Partner: projekat EU4FAST</p>	<p>Predmetna aktivnost nije realizovana usljed izmjena u internom projektnom planiranju donatora u okviru projekta EU4FAST.</p> <p>U međuvremenu smo obaviješteni da je predviđen drugačiji modalitet realizacije predmetne aktivnosti te će ista biti organizovana u širem formatu, te MUP/Odjeljenje iz tog razloga neće biti nosilac.</p>	<p>Sredstva donacije po osnovu projekta EU4FAST</p> <p>Planirana sredstva: 25.000 eura</p> <p>Utrošeno:</p>	<p>III Q 2024 IV Q 2024</p>	

PREPORUKE

- ✚ U okviru oblasti „Diskriminacija“ i operativnog cilja 1, a u nadležnosti MLjMP, Potrebno je pokrenuti poseban „Program o zaštiti romske i egipćanske populacije od diskriminacije i borbe protiv Anticiganizma“ u cilju edukacija službenika, prosvetnih radnika, mladih i građana Crne Gore.
- ✚ U okviru oblasti „Stanovanje“ i operativnog cilja 4, neophodno je da nadležne institucije osmisle i apliciraju sa IPA III projektima kako bi se ovaj problem riješio i ostvario operativni cilj 4, s obzirom da se radi o oblasti gdje su za poboljšanje stanja potrebna značajna finansijska sredstva.
- ✚ U okviru oblasti „Obrazovanje“ i operativnog cilja 5, a u nadležnosti MPNI i lokalnih samouprava, potrebno je **obezbijediti prevoz** za djecu RE populacije predškolskog uzrasta kako bi što veći broj njih pohađalo vrtiće. Uz aktivno uključivanje NVO, a uz podršku MPNI, za učenike je potrebno **nastaviti sa mentorskom podrškom**, s obzirom da se u prethodnom periodu ovaj način rada pokazao djelotvornim. U cilju prevazilaženja problema nedovoljnog poznavanja **službenog jezika**, posebno za učenike I-III razreda osnovne škole, potrebno je **kreirati posebne programe** (MPNI).
- ✚ Kada je u pitanju oblast „Zdravlje“ i operativni cilj 6, potrebno je iznaći rješenje da se trudnice RE populacije ne suočavaju sa problemom neregulisane zdravstvene zaštite i nemogućnošću plaćanja troškova porođaja (nadležnost MZ i MUP-a). Takođe, treba naći način da se pripadnice RE populacije motivišu da u većem broju pohađaju **savjetovanja za trudnice i Školu roditeljstva**. U tom dijelu je potrebno

dodatno angažovanje nadležnih institucija – MZ, MPNI – kao i nevladinih organizacija i međunarodnih partnera koji podržavaju ove aktivnosti.

- ✚ U dijelu „Građanskog statusa i ličnih dokumenata“ i operativnog cilja 8, potrebno je da nadležni resori, prvenstveno MUP, u saradnji sa domaćim i međunarodnim organizacijama pojačaju napore **kako bi svi građani bili upisani u matične knjige rođenih i riješili svoj pravni status.**
- ✚ Za oblast „Socijalna i porodična zaštita“, odnosno operativne ciljeve 9 i 10, i u narednom periodu je neophodno **obezbijediti više dnevnih centara – prihvatilišta za djecu koja prose** (nadležnost MRSS, uz podršku i partnerstvo s lokalnim samoupravama, NVO i međunarodnim partnerima). Takođe, značajan doprinos mogu pružiti i NVO te je potrebno u skladu sa mogućnostima **finansirati kvalitetne projekte NVO koje se bave rješavanjem problema dječijih/prisilnih/ugovorenih brakova, nasilja u porodici i prosjačenja.**